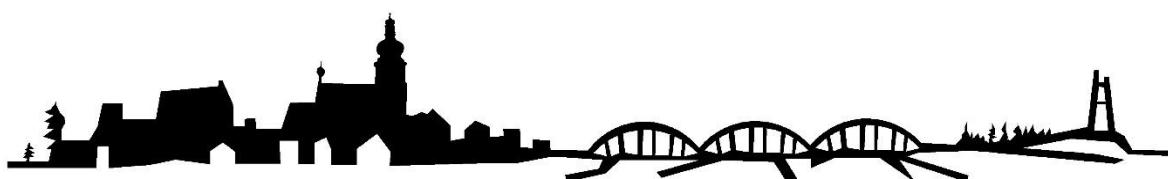

Załącznik do Uchwały Nr LII/439/23
Rady Gminy Zembrzyce
z dnia 30 listopada 2023 r.

STRATEGIA ROZWOJU **GMINY ZEMBRZYCE** DO 2030 ROKU

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Szczegółowy zakres prac nad dokumentem.....	3
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Zembrzyce	4
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Zembrzyce	24
Wizja i misja rozwoju gminy Zembrzyce	27
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku oraz oczekiwane efekty jej realizacji	28
GOSPODARKA I TURYSTYKA	30
INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	41
MIESZKAŃCY I SAMORZĄD	47
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zembrzyce wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	61
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	61
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zembrzyce wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	66
Obszary strategicznej interwencji	81
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu	86
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	89
System wdrażania.....	89
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	90
Monitoring, ocena i aktualizacja dokumentu.....	93
Uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii	95
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	98
Ramy finansowe	98
Potencjalne źródła finansowania	103
Spisy	108

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku jest najważniejszym dokumentem samorządu gminnego, diagnozującym podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy, określającym wizję i cele rozwoju oraz zestaw działań, które posłużą do ich realizacji. Dzięki swojej długofalowej perspektywie strategia zabezpiecza ciągłość lokalnej polityki rozwoju. Stanowi punkt odniesienia w zarządzaniu rozwojem gminy dla władz lokalnych, podejmujących działania samodzielnie lub we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Pełni nadrzędną rolę oraz kieruje wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i aktów planowania przestrzennego. Jednocześnie strategia traktowana jest jako instrument pozyskiwania środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym funduszy krajowych oraz środków europejskich w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej. Ma również wymiar integracyjny oraz aktywizujący, poczynając od procesu jej opracowania, poprzez wspólną realizację, na ocenie i ciągłym doskonaleniu interwencji kończąc. Realizując wszystkie wskazane funkcje strategia ma być instrumentem wspierającym zrównoważony rozwój gminy, pomagając w realizacji potrzeb, oczekiwań i aspiracji mieszkańców oraz innych interesariuszy gminy Zembrzyce.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku nawiązuje do założeń określonych w poprzednim dokumencie, obowiązującym w latach 2016-2023, jednocześnie je weryfikuje i aktualizuje (w szczególności w zakresie rozwoju i promocji oferty turystycznej, bazującej głównie na Jeziorze Mucharskim), w odpowiedzi na nowe uwarunkowania i wyzwania rozwojowe. W związku z tym priorytety stanowią:

- rozwój gospodarczy, wzmacniający możliwości inwestycyjne gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy, w tym dzięki wykorzystaniu lokalnej przedsiębiorczości i tradycji rzemieślniczych oraz potencjału turystycznego,
- dbałość o przestrzeń i środowisko, czyli zasoby stanowiące o atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania, jak również spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, budujących markę gminy Zembrzyce.

Zostało to ujęte w 3 obszarach strategicznych (1. GOSPODARKA I TURYSTYKA, 2. INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO, 3. MIESZKAŃCY I SAMORZĄD) oraz 8 celach rozwojowych określonych do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku powstawała w formule partycypacyjno-eksperckiej, wykorzystującej sprawdzone praktyki i najnowsze trendy planowania rozwoju lokalnego. W prace nad nią zaangażowali się przedstawiciele władz lokalnych, urzędnicy samorządowi, reprezentanci sfery oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, przedsiębiorcy i liderzy lokalni, którzy byli wspierani przez konsultantów FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa. W ramach warsztatów oraz konsultacji społecznych wspólnie wypracowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a następnie cele i kierunki działań na kolejne lata wraz z ich oczekiwanymi rezultatami. Założenie sprawnej i efektywnej współpracy będzie nadrzędne również na etapie wdrażania tych zapisów w życie.

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia

3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce sięga roku 2030, co jest zgodne z okresem kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej (2021-2027) wraz z dodatkowym okresem na realizację i rozliczenie projektów współfinansowanych z funduszy unijnych i jednocześnie okresem obowiązywania nowych dokumentów nadrzędnych.

Strategia została sformułowana w zgodzie z założeniami kluczowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego, m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

SZCZEGÓŁOWY ZAKRES PRAC NAD DOKUMENTEM

Szczegółowy zakres prac nad Strategią Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku obejmował:

- Podjęcie Uchwały nr XXXIII/368/23 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 27 stycznia 2023 roku w sprawie: przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.
- Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Zembrzyce – przeprowadzenie analiz statystycznych w ujęciu dynamicznym i porównawczym, opracowanie i wdrożenie wniosków w ramach procesu planowania strategicznego.
- Partycypacyjno-eksperckie wypracowania założeń dokumentu w ramach 3 spotkań warsztatowych (wprowadzająco-diagnostyczny, konsultacyjno-kreatywny i prezentacyjno-dyskusyjny) z udziałem interesariuszy lokalnych.
- Opracowanie projektu dokumentu strategii o zakresie i treści zgodnej z art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
- Realizacja konsultacji społecznych dotyczących strategii w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, wraz z ich podsumowaniem i wdrożeniem zmian w projekcie strategii.
- Realizacja procedury opiniowania dokumentu strategii przez zarząd województwa małopolskiego – uzyskanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.
- Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii, wraz z ich podsumowaniem i wdrożeniem zmian w projekcie dokumentu.
- Realizacja procedury w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym.
- Opracowanie finalnej wersji Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY ZEMBRZYCE

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Zembrzyce i otoczenia dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, zarówno w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje z lat 2017-2021/22), jak i porównawczym (dane zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla 4 gmin o charakterze zbliżonym do analizowanej, leżących w południowej części województwa małopolskiego – Stryszów, Mucharz, Jodłownik oraz Wiśniowa; wszystkie one charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu, zbliżoną dostępnością transportową względem Krakowa oraz sposobem wykorzystania powierzchni, z potencjałem w kierunku rozwoju turystyki i rekreacji w oparciu o posiadane zasoby środowiska naturalnego; odniesiono się także do średniej powiatowej i regionalnej). Analizy zostały zrealizowane w kluczowych dla gminy obszarach (położenie i dostępność komunikacyjna, demografia, gospodarka i rynek pracy, środowisko naturalne i infrastruktura techniczna, polityka społeczna, bezpieczeństwo publiczne, kultura i dziedzictwo, sport, rekreacja i wypoczynek, edukacja i wychowanie, kapitał społeczny, stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna (przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego, zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych, a także pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy Zembrzyce i jednostek gminnych) oraz różne opracowania dotyczące gminy. Powstał kompleksowy raport diagnostyczny, który otworzył dyskusję na temat sytuacji gminy Zembrzyce oraz stojących przed nią kluczowych wyzwań i oczekiwanych kierunków rozwoju. W strategii, zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami, zamieszczono jedynie – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

Obraz gminy

Powstanie Jeziora Mucharskiego stanowiło jedno z ważniejszych zdarzeń w wieloletniej historii ziemi zembrzyckiej. Miało ono przynieść dynamiczny rozwój samorządów lokalnych, w szczególności gmin Mucharz, Stryszów i Zembrzyce, które opracowały wspólnie plan rozwoju zbiornika na lata 2016-2023. Mimo, że w granicach gminy Zembrzyce znajduje się zaledwie niewielka, a na dodatek mniej atrakcyjna część jeziora, miało ono spowodować rozwój ruchu turystycznego, a razem z nim powstanie i rozwój firm, nowych miejsc pracy i docelowo dochodów mieszkańców oraz budżetu lokalnego. Wizji tej nie udało się póki co zrealizować, ze względu na trudne negocjacje pomiędzy samorządami lokalnymi a Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, które wstrzymuje inwestycje w bazę turystyczno-wypoczynkową. Wymagać to będzie dalszych rozmów i ustaleń. Wiele z działań będzie zależało od współpracy między samymi samorządami – przykładem może być planowana rozbudowa drogi dla rowerów VeloSkawa, która ma połączyć Zembrzyce z zaporą w Świnnej Porębie oraz dwoma punktami na turystycznej mapie Małopolski o międzynarodowym zasięgu i oddziaływaniu – Wadowicami oraz Zatorem.

Turystyka stanowi zresztą największy, a przy tym nie w pełni jak dotąd wykorzystany potencjał gminy. Najistotniejszy zasób wiąże się z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi styku Beskidów Małego i Makowskiego oraz możliwościami rozwoju turystyki religijnej i kulturowej. Przesądza o tym zarówno silny związek gminy i okolicy z osobą św. Jana Pawła II (nieodległe Groń Jana Pawła II, Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska), jak też obecność na terenie jednostki ośrodków rekolekcyjnych, wypoczynkowych i rehabilitacyjnych, prowadzonych przez instytucje związane z kościołem katolickim

(m.in. Caritas). Stanowi to podstawy do wykreowania wizerunku miejsca obsługującego ruch turystyczny w tej części Małopolski, pod warunkiem stworzenia nowoczesnej, odpowiadającej potrzebom bazy oraz oferty spędzania wolnego czasu. Najczęściej spotykanym modelem dla takich działań jest współpraca samorządu z innymi instytucjami publicznymi, biznesem i organizacjami pozarządowymi o podobnych celach rozwojowych.

Jednocześnie w perspektywie najbliższej dekady gmina Zembrzyce będzie musiała zmierzyć się z wyzwaniami typowymi dla większości gmin wiejskich Małopolski – niekorzystną demografią potęgowaną odpływem ludzi młodych do dużych ośrodków miejskich (zdecydowaną większość zasysają Kraków oraz Górny Śląsk) i rosnącymi kosztami funkcjonowania usług publicznych na odpowiednim poziomie, na czele ze stanowiącymi największą część wydatkami na oświatę i wychowanie. Równie ważny będzie rozwój i dostosowanie usług w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia, ze względu na wspomniany, postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Dodatkowo, położenie w atrakcyjnym przyrodniczo rejonie, w sąsiedztwie Jeziora Mucharskiego, a przy tym w niewielkiej odległości od Krakowa czy miast konurbacji górnośląskiej coraz bardziej będzie przekładać się na wzrost zainteresowania działkami, na których już powstają nowe budynki, w tym wykorzystywane jedynie sezonowo. Stanowi to dla samorządu gminy duże wyzwanie, zarówno z punktu widzenia utrzymania ładu przestrzennego, jak też funkcjonowania infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej przy jednoczesnych niewielkich wpływach do budżetu jednostki. Gminę Zembrzyce cechują wysokie poziomy skanalizowania i zwodociągowania, jednak wiek, stan i wydajność urządzeń i sieci wymaga działań w zakresie budowy, rozbudowy i remontów, które są trudne ze względu na warunki lokalne, jak również niewielkie perspektywy uzyskania dofinansowania zewnętrznego na te inwestycje, ze względu wielkość aglomeracji Zembrzyce (poniżej 5 tys. RLM). Niemniej, jest to jedno z kluczowych działań w perspektywie kolejnych lat, aby poprawić atrakcyjność osadniczą, gospodarczo-inwestycyjną i turystyczną gminy oraz ochronić i zachować wyjątkowe walory środowiskowe.

W ujęciu bardziej szczegółowym, dla gminy Zembrzyce za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na jej rozwój można uznać następujące uwarunkowania, wynikające z:

a) położenia i zagospodarowania terenu

Gmina Zembrzyce leży w południowo-zachodniej części województwa Małopolskiego, w powiecie suskim. Tworzy ją 5 miejscowości – centralnie położone Zembrzyce oraz Marcówka, Śleszowice, Tarnawa Dolna i Tarnawa Górna. Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski autorstwa J. Kondrackiego z późniejszymi uzupełnieniami, obszar zajmowany przez gminę Zembrzyce leży na styku trzech mezoregionów – Pasma Pewelsko-Krzeczowskiego, Beskidu Małego oraz Beskidu Makowskiego. Krajobraz jest dość urozmaicony, a przy tym typowy dla południa Małopolski oraz Beskidów – liczne wzniesienia, w większości zalesione, miejscami o dość stromych zboczach, z koncentracją zabudowy mieszkalnej i szlaków komunikacyjnych w dolinach rzek i potoków oraz obszarami upraw rolniczych, położonych pomiędzy nimi. Krajobraz ten, mimo dość dużej gęstości zaludnienia, wyróżnia się swoją malowniczością, co stanowi jedną ze składowych jego atrakcyjności osadniczej i turystycznej.

Na terenie gminy rzeka Skawa, w jej środkowym biegu, wpada do Jeziora Mucharskiego – sztucznego zbiornika, budowanego z licznymi przerwami i przestojami w latach 1986-2020. Jego podstawowym przeznaczeniem jest ochrona przeciwpowodziowa oraz zabezpieczenie dostaw wody dla części województwa śląskiego, z możliwością wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Na terenie gminy krzyżują się dwa szlaki komunikacyjne znaczenia ponadlokalnego – droga krajowa nr 28, łącząca Zator z Wadowicami, Suchą Beskidzka i Jordanowem oraz odchodząca od niej droga wojewódzka nr 956 Biertowice – Zembrzyce. Druga z wymienionych stanowi najkrótsze i najszybsze połączenie drogowe Krakowa z Suchą Beskidzką i jej okolicami. Od 2010 r., dzięki budowie obwodnicy, droga ta omija centrum Zembrzyc. Dostęp do sieci kolejowej zapewnia linia kolejowa nr 97 Skawina – Żywiec, wykorzystywana przede wszystkim jako fragment ciągu komunikacyjnego Kraków – Zakopane. Na terenie gminy położona jest mijanka Zembrzyce oraz przystanek osobowy o tej samej nazwie, na którym zatrzymują się pociągi obsługujące ruch lokalny pomiędzy Krakowem a Suchą Beskidzką. W ostatnich latach, w związku z budową zbiornika, fragment trasy został poprowadzony po nowym śladzie, brzegiem Jeziora Mucharskiego, a nowy most kolejowy stanowi jeden z bardziej charakterystycznych obiektów w gminie.

Obszar, zajmowany obecnie przez gminę Zembrzyce, przed wiekami stanowił pogranicze Małopolski i Śląska, a same Zembrzyce należały do księstwa oświęcimskiego. Znacznie później, bo na przełomie XIX i XX stulecia, wraz z rozwojem rzemiosła, Zembrzyce stały się dość znanym ośrodkiem garbarstwa. Inną lokalną specjalizacją są wyroby użytkowe i pamiątkowe z drewna. Rolnictwo, stanowiące dawniej podstawowe źródło utrzymania większości mieszkańców, obecnie powoli zanika. Do głównych ośrodków ciężenia administracyjnego, gospodarczego oraz usługowego dla mieszkańców gminy należą pobliskie miasta – Sucha Beskidzka, Maków Podhalański i Wadowice. Ośrodkiem o oddziaływaniu lokalnym są natomiast Zembrzyce, w których koncentrują się podstawowe usługi publiczne i komercyjne. Transport zbiorowy opiera się o połączenia kolejowe oraz kursy przewoźników prywatnych.

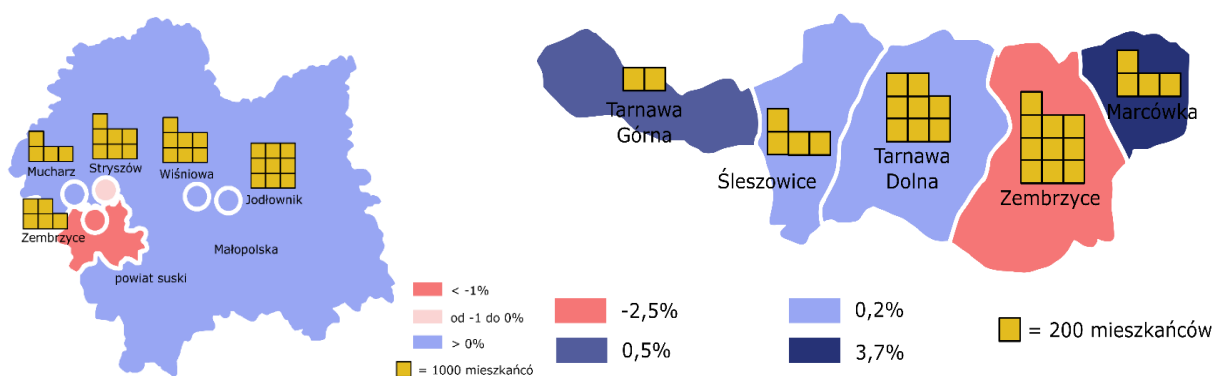
Konsekwencje i wyzwania:

- Położenie na szlakach komunikacyjnych znaczenia ponadregionalnego stanowi jedną z przewag konkurencyjnych gminy Zembrzyce w stosunku do wielu innych gmin południowo-zachodniej części województwa małopolskiego, wzmacniając jej atrakcyjność osadniczą, gospodarczo-inwestycyjną i turystyczną;
- Pojawienie się na mapach Jeziora Mucharskiego niewątpliwie wywrze wpływ na procesy społeczno-gospodarcze i przestrzenne, zachodzące w tej części doliny Skawy. W przynajmniej częściowym stopniu dotkną one gminę Zembrzyce, co koniecznie należy uwzględnić w planowaniu rozwoju na najbliższą dekadę;
- Większość mieszkańców gminy korzysta z indywidualnych środków transportu. Można przypuszczać, że grupą z największymi problemami w zakresie mobilności są osoby starsze i chore – dotarcie np. do lekarza może być utrudnione zarówno z racji braku kursów, jak i wskutek nieprzystosowania taboru przewoźników do ich potrzeb. Wskutek procesów demograficznych problem ten może się pogłębiać;
- W dalszym ciągu na pełniejsze wykorzystanie oczekuje fragment kolejowej „zakopianki” pomiędzy Krakowem a Suchą Beskidzką. W ostatnich latach, wskutek szeregu inwestycji (m.in. łącznica omijająca stację Kraków Płaszów po estakadach) warunki dojazdu do stolicy Małopolski uległy poprawie, co pozwala mieć nadzieję na uzyskanie przez tę trasę takiego statusu w codziennych dojazdach do Krakowa, jakie obecnie mają linie do Tarnowa, Miechowa czy Chrzanowa. W przyszłości, dla pełniejszego wykorzystania potencjału połączenia z Suchą Beskidzką kluczowe może okazać się powiązanie przystanku osobowego Zembrzyce z pozostałymi miejscowościami w gminie, np. poprzez uruchomienie linii dowozowych lub doprowadzenie ścieżek rowerowych, wraz z rozbudową infrastruktury punktów przesiadkowych;
- Wspomnianą wcześniej atrakcyjność gminy Zembrzyce podnosi całkowite pokrycie obszaru jednostki miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Działania w tym zakresie winny skupić się natomiast na aktualizacji tych dokumentów, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem ze strony interesariuszy, przy jednoczesnej dbałości o ład przestrzenny;
- Wśród bogatej przeszłości Zembrzyc na pierwszy plan w zakresie szeroko pojętych działań marketingowych, zmierzających do wypromowania gminy, wysuwają się tradycje rzemieślnicze (wyroby z drewna i skóry, jak również produkty rolne i rolno-spożywcze).

b) sytuacji demograficznej

Liczba ludności w gminie Zembrzyce wynosi około 5,5 tys. Zarówno dane GUS, jak i UG wskazują na niewielki spadek liczby mieszkańców w ostatnich pięciu latach, wynoszący -2,5% (GUS) lub -0,4% (UG). Wśród jednostek porównywanych spadek odnotowany w gminie Zembrzyce był najsilniejszy. Spośród miejscowości tworzących gminę najwięcej mieszkańców posiadają Zembrzyce (2 095 w 2022 r.). Jednocześnie była to jedyna miejscowość, która pomiędzy 2018 a 2022 r. straciła mieszkańców – pozostałe notowały nieznaczny wzrost, za wyjątkiem Marcówki, gdzie ludności przybyło o 3,7%. Można przypuszczać, że liczba ludności ujęta w ewidencjach różni się od stanu faktycznego. Wpływ na tę sytuację mają przede wszystkim migracje – naukowe oraz zarobkowe – na pobyt stały lub przynajmniej długotrwały, bez dokonywania wymeldowań, co jest zjawiskiem typowym dla większości gmin wiejskich.

Rysunek 1. Liczba mieszkańców jednostek porównywanych w 2021 r. i jej zmiana [%] w latach 2017-2021 (po lewej) oraz liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Zembrzyce w tym samym roku i jej zmiana w analizowanym okresie (po prawej)

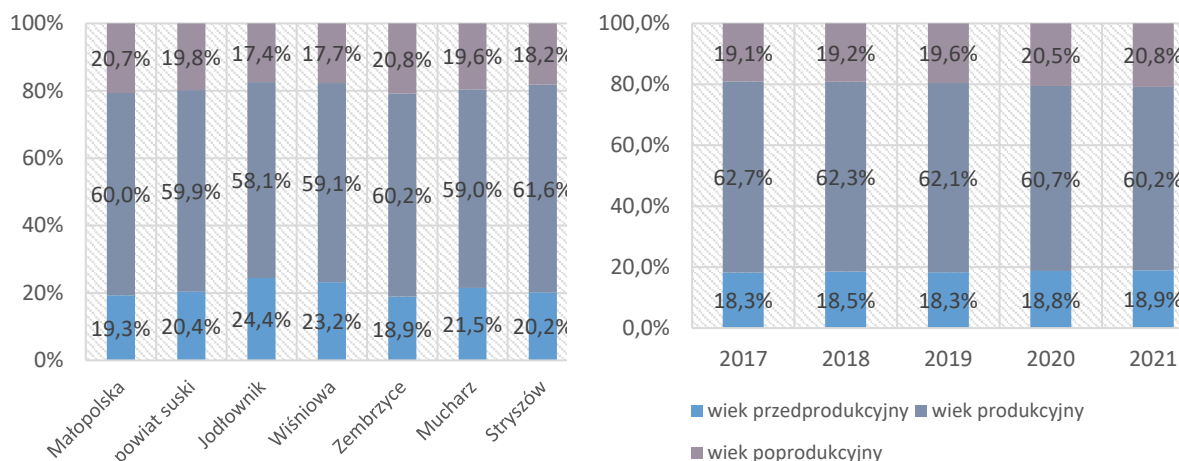
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Zembrzyce

W analizie struktury demograficznej gminy zwracają uwagę dwa procesy – nieznaczny wzrost odsetka osób najmłodszych (z 18,3% do 18,9% na przestrzeni lat 2017-2021) oraz znacznie bardziej dynamiczny przyrost w grupie osób najstarszych (z 19,1% do 20,8% w analizowanym pięcioleciu). Jednocześnie Zembrzyce mało korzystnie wypadają na tle porównawczym. Odnotowany w 2021 r. odsetek osób najmłodszych (18,9%) był najniższy spośród porównywanych jednostek, włączając w to także region (19,3%) oraz powiat (20,4%). Z kolei zbiorowość osób w wieku poprodukcyjnym, stanowiąca 20,8% ogółu, to rezultat najwyższy, zbliżony do obserwowanego w skali całego regionu (20,7%). Różnice w tym zakresie względem porównywanych gmin sięgają 2-3 punktów procentowych. Zjawisko starzenia się społeczeństwa potwierdza wartość wskaźnika obciążenia demograficznego osobami w wieku powyżej 65 lat – w 2021 wyniosła 27,0%, najwięcej spośród jednostek porównywanych.

W zakresie przyrostu naturalnego publikowane przez GUS dane statystyczne dla minionego pięciolecia wskazują, że o ile do 2019 r. włącznie występowała nieznaczna przewaga urodzin nad zgonami, o tyle lata 2020 i 2021 przyniosły znaczące odwrócenie trendu, z rekordowo niskim rezultatem -4,60 ‰ w ostatnim z analizowanych lat. Podobne zjawisko wystąpiło w większości porównywanych jednostek, co można wiązać z pandemią COVID-19. Saldo migracji na przestrzeni okresu 2017-2021 w gminie Zembrzyce kształtowało się dość nieregularnie – lata z przewagą przyjazdów były przeplatane rocznikami z ubytkiem. Wartości ekstremalne odnotowano w latach 2018 (+5,5‰) i 2021 (-5,2‰). Rezultaty te kontrastują z danymi obserwowanymi w skali całej Małopolski (przewaga przyjazdów przez cały pięcioletni okres) oraz powiatu (nieznaczna przewaga wyjazdów w latach 2018-2021).

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

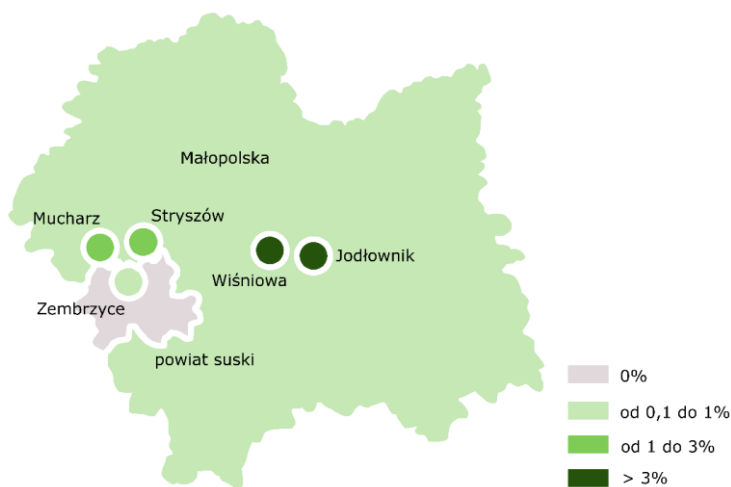
Wykres 1. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2021 r. (po lewej) oraz struktura demograficzna gminy Zembrzyce w latach 2017-2021 (po prawej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Uzupełnieniem danych dotyczących demografii oraz atrakcyjności osadniczej może być wskaźnik obrazujący liczbę pozwoleń i zgłoszeń budowy dla budynków mieszkalnych, udzielanych przez Starostwo Powiatowe w Suchoj Beskidzkiej w latach 2018-2021. Wśród 9 gmin powiatu gmina Zembrzyce wypadła mało korzystnie – swój najwyższy rezultat w tym zakresie (6,8%) osiągnęła w roku 2019, co wśród gmin powiatu stanowiło zaledwie siódmy wynik.

Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020 w jednostkach porównywanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Chociaż sporządzone na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 prognozy GUS wskazują na nieznaczny wzrost liczby mieszkańców gminy Zembrzyce (5 678 osób) w perspektywie roku 2030, zestawienie danych prognostycznych z faktycznymi wskazuje na przeszacowanie. Wobec danych wykazywanych przez GUS na rok 2021 (5 481), a także obserwowanych procesów demograficznych, osiągnięcie pułapu wyznaczonego w prognozach wydaje się mało prawdopodobne.

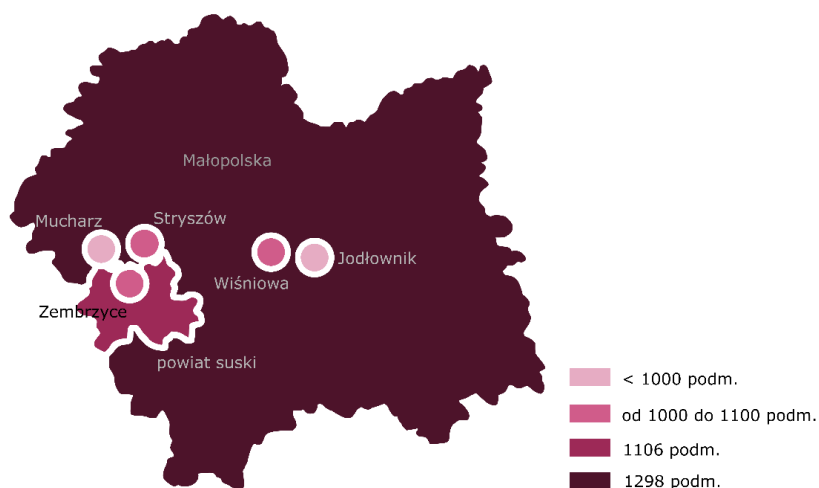
Konsekwencje i wyzwania:

- Sytuacja demograficzna gminy Zembrzyce jest niekorzystna z uwagi na współwystępowanie dwóch zjawisk – ubytku liczby ludności (w szczególności ze względu na dużą skalę emigracji wśród ludzi młodych) oraz starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to widoczne jest szczególnie w zestawieniu z gminami o podobnej charakterystyce (w tym sąsiednimi Stryszów i Mucharz). Sposobem na złagodzenie tego procesu jest ciągłe, wielowymiarowe podnoszenie atrakcyjności osadniczej jednostki i próba przyciągania do gminy nowych mieszkańców;
- Zaistniałe zjawisko starzenia się społeczeństwa będzie wymuszać reorientację działań samorządu gminnego na rzecz osób starszych, czy chorych, zwłaszcza w zakresie zapewniania dostępności odpowiednio dopasowanych usług publicznych (zdrowotnych, opiekuńczych, aktywizacyjnych itp.).

c) potencjału gospodarczego

Na koniec 2022 r. w gminie Zembrzyce działały 572 podmioty gospodarcze, o 79 (+16%) więcej niż przed pięcioma laty. Zdecydowaną większość (97,4%) stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – przypuszczalnie w zbiorowości tej dominowały jednoosobowe działalności gospodarcze oraz niewielkie, rodzinne przedsiębiorstwa, zatrudniające 1-2 osoby. Do największych podmiotów gospodarczych w gminie należały natomiast te o zatrudnieniu 50-249 osób – w 2022 r. funkcjonowały 4 takie przedsiębiorstwa. Analiza danych GUS potwierdza, że zarówno gmina Zembrzyce, jak i okoliczne jednostki stanowią zagłębienie drobnej przedsiębiorczości, bez wykształconej działalności produkcyjnej i usługowej na większą skalę. W strukturze przestrzennej gminy Zembrzyce brak jest miejsc koncentracji działalności produkcyjnej i usługowej, za wyjątkiem dwóch niewielkich enklaw: punktów usługowych skupionych wokół centrum handlowego, położonego pomiędzy linią kolejową a DK28, tuż przy granicy z Suchą Beskidzką oraz kilku zakładów (m.in. branży meblarskiej) w sąsiedztwie siedziby GZWiK Zembrzyce.

Rysunek 3. Liczba podmiotów w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2021 r.

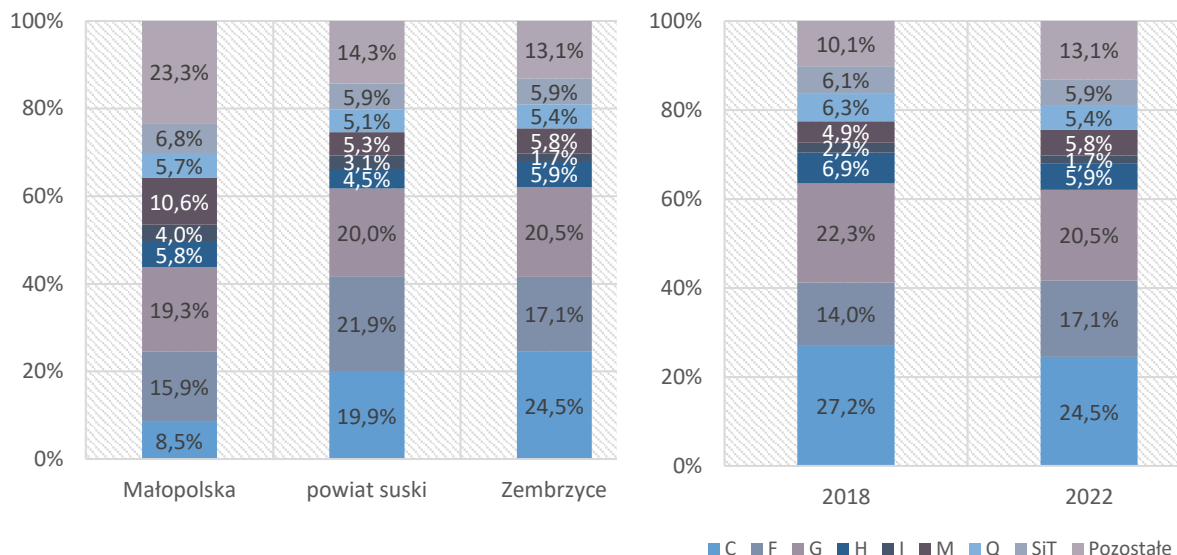
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W strukturze gospodarczej gminy Zembrzyce, rozpatrywanej pod kątem przynależności poszczególnych podmiotów do sekcji PKD, w 2022 r. dominowały te skupione w sekcjach C „przetwórstwo przemysłowe” oraz G „handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów”, stanowiąc łącznie 46% ogółu. Do sekcji C zaliczają się m.in. podmioty specjalizujące się w produkcji skór, wyrobów ze skór oraz mebli i akcesoriów drewnianych, które na terenie gminy Zembrzyce są obecne od wielu lat, przesądzając o lokalnej specjalizacji. W ujęciu bezwzględnym w większości sekcji PKD pomiędzy 2018 a 2022 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów – najwyższy w sekcji F „budownictwo” (+29 firm). W kontekście potencjału turystycznego gminy należy wspomnieć o śladowym udziale podmiotów

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

w branży związanej z szeroko pojętą obsługą ruchu turystycznego – w 2022 r. podmioty w sekcji I „zakwaterowanie i gastronomia” stanowiły zaledwie 1,7% ogółu. Struktura jest zbliżona do obserwowanej w powiecie, natomiast większe różnice występują w zestawieniu jej do całego regionu.

Wykres 2. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w 2022 r. (po lewej) oraz porównanie struktury gospodarczej gminy Zembrzyce w latach 2018 i 2022

C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

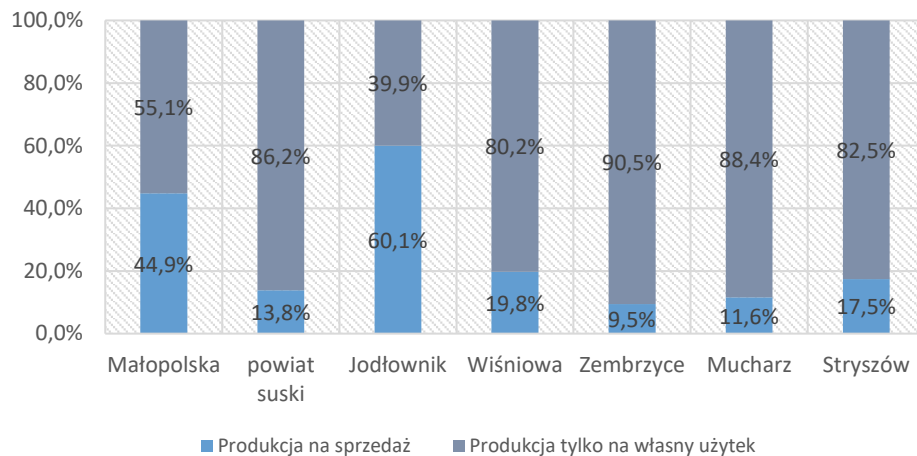
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Porównanie danych z Powszechnych Spisów Rolnych, sporządzonych w latach 2010 i 2020, wskazuje na zmieniający się charakter działalności rolniczej na terenie gminy Zembrzyce. Przede wszystkim znacząco zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych - z 650 do 253. Można przypuszczać, że proces ten wiązał się z postępującą rezygnacją z popularnego jeszcze kilka dekad temu modelu łączenia pracy zawodowej z niskoobszarową uprawą roli na własne potrzeby, co w ostatnich latach przestało być opłacalne. Wśród zasiewów w 2020 r. dominowały zboża (53,4%). Duży udział kategorii „pozostałe” (30,2%) wiąże się z uprawami roślin paszowych, wykorzystywanych w hodowli bydła. Spośród 253 gospodarstw rolnych, których istnienie wykazano w PSR2020, przynajmniej część produkcji na sprzedaż przeznaczają zaledwie 9,5%. Wśród jednostek porównywanych jest to rezultat najniższy, odstający nawet od średniej dla powiatu (13,8%), który nie stanowi znaczącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2020 r. wyniósł 16% – znacząco mniej niż w przypadku gmin o wyraźnie zarysowanym profilu rolniczym. Przykładowo, wartość wskaźnika w porównywanej gminie Jodłownik wynosiła 47%.

Niewielki potencjał produkcyjnego rolnictwa w gminie Zembrzyce potwierdzają także zaliczenie jej do Obszarów Problemowych Rolnictwa (OPR) na podstawie 3 z 5 kryteriów (m.in. rozdrobnienie gruntów i występowanie procesów erozyjnych) oraz struktura glebowa, z dominacją IV (52%) oraz V (30%) klasy bonitacyjnej.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

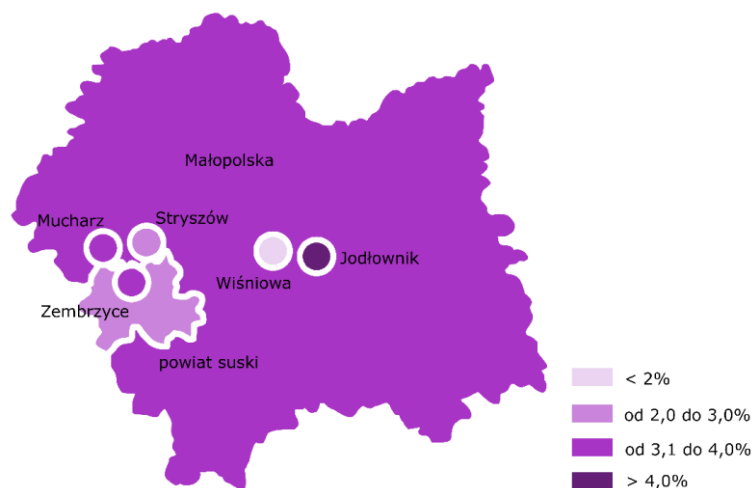
Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na koniec 2022 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Zembrzyce wynosiła 74 osoby. Wzrost bezrobocia wystąpił w roku 2020 – zjawisko było bezpośrednim efektem spowolnienia gospodarczego, wywołanego pandemią COVID-19, a w podobny sposób reagowały rynki pracy w każdej z porównywanych gmin. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych ze względu na wiek wykazywała dość dużą stabilność w okresie 2018-2022. Zwraca uwagę, że najwyższy odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat odnotowano w 2020 r., co może wskazywać na fakt, że skutki spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19 w największym stopniu dotknęły ludzi młodych. Wartość wskaźnika, obrazującego odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, odnotowana dla gminy Zembrzyce na koniec 2021 r., wynosiła 3,2% i plasowała się pomiędzy obserwowaną w skali całego regionu (3,4%) a powiatu (3,0%).

Rysunek 4. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. w jednostkach porównywanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

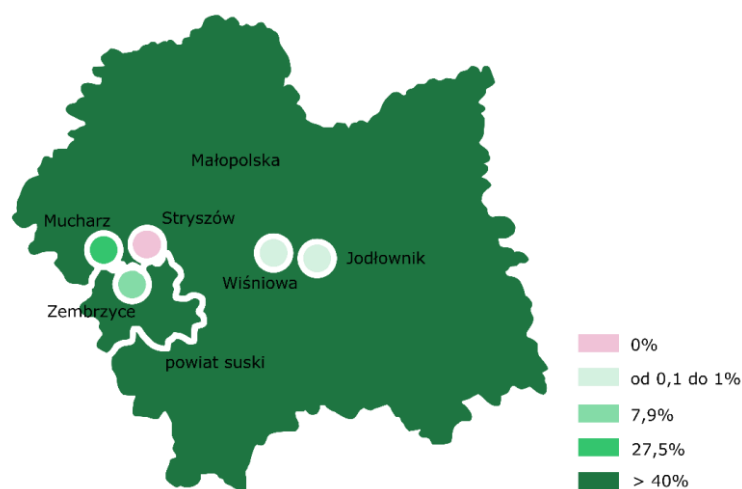
Konsekwencje i wyzwania:

- Z uwagi na strukturę gospodarczą, podstawowym kierunkiem działań samorządu gminnego w zakresie pobudzania rozwoju gospodarczego wydaje się być wspieranie działalności mikro i małych przedsiębiorstw (w tym branży rzemieślniczej), we współpracy z wyspecjalizowanymi podmiotami, w zakresie zgodnym z kompetencjami oraz przepisami prawa;
- Jednocześnie największym zagrożeniem w zakresie profilu gospodarczego gminy, wpływającym także na inne dziedziny jej funkcjonowania (na czele z demografią), wydaje się być niedobór atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy, skutkujący odpływem ludzi młodych do większych ośrodków miejskich;
- Pandemia COVID-19 znacząco i – jak się wydaje – trwale zmieniła charakter pracy w niektórych branżach i zawodach za sprawą pracy zdalnej. Otworzyło to nowe możliwości dla gmin wiejskich pod warunkiem posiadania dobrze rozwiniętej, niezawodnej sieci Internetu. Wspieranie rozwoju takiej infrastruktury będzie mieć bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą, a w części także na potencjał gospodarczo-inwestycyjny jednostki;
- Z uwagi na walory środowiskowe i kulturowe gminy Zembrzyce, a także dostępność komunikacyjną i położenie w rejonie atrakcyjnym turystycznie, posiada ona duży potencjał w zakresie rozwoju usług związanych z szeroko pojętym zagospodarowaniem czasu wolnego. Działalność taka może stanowić główne bądź dodatkowe źródło utrzymania mieszkańców, a jednocześnie korzystnie wpływać na potencjał gminy;
- W strukturze gospodarczej gminy Zembrzyce rolnictwo nie odgrywa obecnie znaczącej roli i przewidywane jest raczej dalsze ograniczanie się jego zasięgu i wygaszanie działalności rolniczej, przede wszystkim z uwagi na niski potencjał gleb oraz niewielką opłacalność małoobszarowych upraw. Za kierunek o największym potencjale w tym zakresie można uznać hodowlę zwierząt oraz powiązaną z nią produkcję żywności ekologicznej, a także usługi w zakresie turystyki wiejskiej i agroturystyki;
- Pomimo sytuacji na lokalnym rynku pracy charakteryzującej się w ostatnim pięcioleciu dość dużą stabilnością i przewidywalnością procesów, konieczna jest współpraca z powiatem suskim i podległymi mu jednostkami w zakresie zapobiegania bezrobociu i aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia, szczególnie z grup o najtrudniejszej sytuacji rynkowej.

d) stanu i potencjału środowiska naturalnego

Obszary chronione stanowią 7,9% powierzchni gminy – w całości składa się na nie fragment Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, obejmujący lasy na zboczach Leskowca pomiędzy Tarnawą Górną a zachodnią granicą gminy. Wspomniana wartość odsetka powierzchni chronionych jest dość niska, szczególnie w zestawieniu z obserwowanymi dla powiatu (41,8%) oraz województwa (53,1%), nie oddaje w pełni potencjału, jaki posiada lokalny zasób środowiskowy.

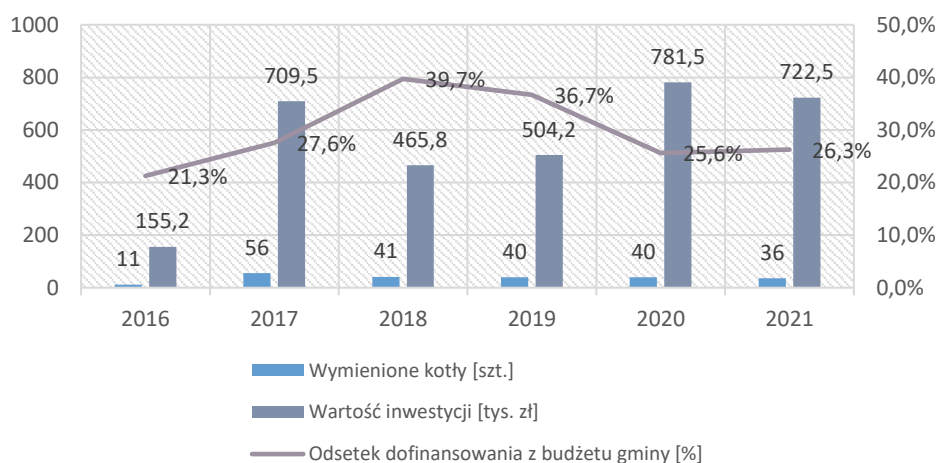
Rysunek 5. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największy problem związany z ochroną środowiska w gminie stanowi obecnie czystość powietrza, na co wpływa „niska emisja” związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych paliwami stałymi oraz ciągle jeszcze zdarzającym się spalaniem śmieci. Na terenie gminy Zembrzyce nie ma stacji pomiarowej powietrza GIOŚ. Najbliższa znajduje się w Suchej Beskidzkiej, przez co rejestrowane w niej wyniki nie są do końca miarodajne, choć warto wspomnieć, że w dalszym ciągu zdarzają się przekroczenia dopuszczalnej liczby dni w roku, w których przekraczano 24-godzinne normy stężeń pyłów PM10. Określenie pełnej skali zjawiska, jakim na terenie gminy Zembrzyce jest wykorzystywanie nieekologicznych kotłów do ogrzewania budynków mieszkalnych, jest utrudnione z uwagi na brak precyzyjnych danych. Gmina Zembrzyce od 2016 r. udziela mieszkańcom dotacji na wymianę nieekologicznych źródeł ciepła. W okresie 2016-2021 wymieniono w ten sposób 224 kotły. Łączna kwota tego działania wyniosła nieco ponad 3,34 mln zł, z czego 29,6% stanowiło dofinansowanie pochodzące z budżetu lokalnego.

Wykres 4. Statystyka wymiany nieekologicznych kotłów z udziałem finansowym gminy Zembrzyce w latach 2016-2021

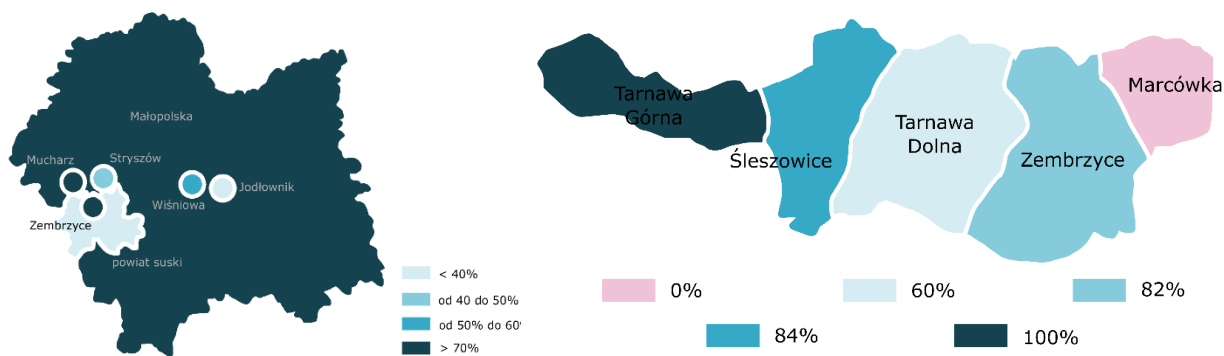
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zembrzyce

W 2021 r. przeciętny mieszkaniec gminy Zembrzyce wyprodukował 223 kg odpadów. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej liczbie odpadów wyniósł 62,9%, co na tle porównawczym stanowiło jeden z lepszych rezultatów, znacznie przekraczając parametry notowane w powiecie i regionie. Od 2021 r. w Zembrzycach działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Według danych GUS, na koniec 2021 r. dostęp do sieci wodociągowej posiadało 71,5% budynków mieszkalnych w gminie Zembrzyce, co stanowiło rezultat zbliżony do średniej dla regionu (72,1%), a przy tym jeden z lepszych na tle porównawczym. Dane UG za rok 2022 wskazują, że najmniejszy problem z dostępem do wodociągu występuje w Śleszowicach (100% ogółu budynków mieszkalnych z przyłączami), Tarnawie Górnej (84%) oraz Zembrzycach (82%). Wodociągu komunalnego pozbawiona jest Marcówka. Dużym problemem w skali całej gminy jest wydajność ujęć wodociągowych – woda czerpana jest w ujęciach powierzchniowych na Tarnawce i Paleczce, a zdarzające się coraz częściej susze lub nagłe przybory stanu wody powodują jej mętność, nie ograniczającą przydatności, ale pogarszającą estetykę. Sama sieć również wymaga istotnych inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji.

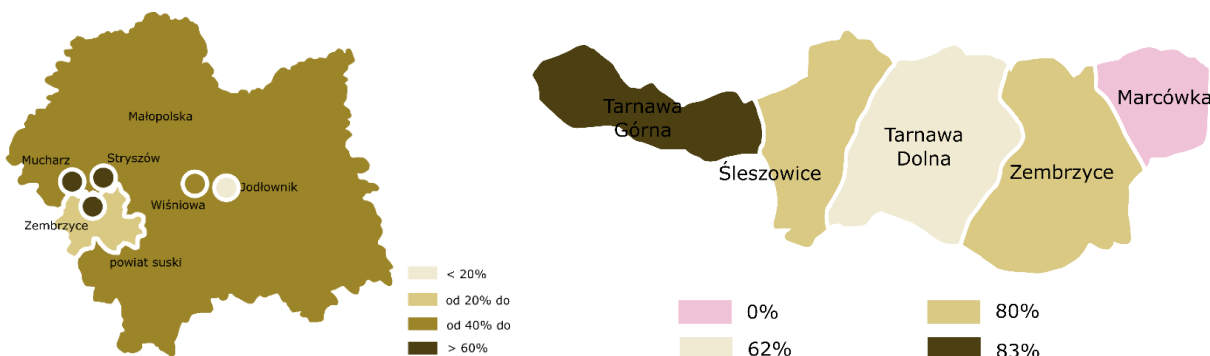
Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 6. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2021 r. (po lewej) oraz odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Zembrzyce posiadających dostęp do wodociągu w 2022 r. (po prawej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Zembrzyce

Rysunek 7. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji w 2021 r. (po lewej) oraz odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Zembrzyce posiadających dostęp do kanalizacji w 2022 r. (po prawej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Zembrzyce

W przyłącza do sieci kanalizacyjnej wyposażone było 67,0% ogółu budynków mieszkalnych i wartość ta także jest jedną z wyższych wśród wszystkich jednostek porównywanych. Zwraca uwagę przyrost tej wartości o blisko 10 punktów procentowych pomiędzy rokiem 2017 a 2021. Podobnie jak w przypadku wodociągów, największym stopniem wyposażenia w sieć kanalizacyjną charakteryzują się Zembrzyce, Śleszowice i Tarnawa Górna, z odsetkiem budynków mieszkalnych z przyłączami równym bądź wyższym niż 80%. Sieci kanalizacyjnej pozbawiona jest Marcówka. Ścieki z terenu gminy trafiają do oczyszczalni ścieków w Zembrzycach. Informacją nie wynikającą wprost z danych statystycznych, a istotną w kontekście planowania rozwoju gminy, jest zły stan infrastruktury kanalizacyjnej, wynikający z dużego stopnia jej zużycia.

Konsekwencje i wyzwania:

- Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy Zembrzyce mają niewielki potencjał do wykreowania znaczącego ruchu turystycznego – w szczególności w skali całej Małopolski (duża konkurencja ze strony gmin położonych np. na terenie Gorców, Pienin, Podhala czy w rejonie pasma Babiej Góry), jak również w obrębie Jeziora Mucharskiego (większy obszar zbiornika w granicach gmin Mucharz i Stryszów), mogą stanowić jednak uzupełnienie dla oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, zwłaszcza dla specyficznych grup odbiorców, unikających turystyki masowej i związanych z nią uciążliwości;
- Konieczna jest intensyfikacja działań – zarówno na szczeblu gminnym, jak i wyższych oraz pozasamorządowych – zmierzających do poprawy stanu powietrza. Zjawisko „niskiej emisji” w dalszym ciągu negatywnie wpływa na jakość powietrza w okresie jesiennym i zimowym – tym bardziej, że znacząca część zabudowy mieszkalnej w gminie Zembrzyce położona jest w zagłębieniach terenu, co sprzyja powstawaniu oraz utrzymywaniu się smogu;

- W zakresie dostępu do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej wyzwaniem dla gminy Zembrzyce na najbliższe lata jest nie tylko ich rozbudowa (poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy jest dość wysoki, zwłaszcza na tle porównawczym), ale przede wszystkim utrzymywanie wysokiej jakości działania – w tym modernizacja przestarzałych instalacji, dbanie o jakość dostarczanej wody oraz zapobieganie awariom i przerwom w funkcjonowaniu;
- Zadanie powyższe jest utrudnione przez szereg czynników, z których najistotniejsze wydają się dwa – ukształtowanie terenu i rozproszenie zabudowy, podrażające koszty prowadzenia inwestycji oraz większe zapotrzebowanie na usługi komunalne ze strony użytkowników zabudowy letniskowej;
- Coraz częstszym problemem są okresowe niedobory wody, powodowane wydłużającymi się okresami bezopadowymi. Należy przypuszczać, że wskutek zmian klimatycznych susze, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim, będą zdarzać się częściej. Obok rozbudowy i utrzymywania mechanizmów zabezpieczających dostęp do wody na potrzeby bytowe, istotne wydaje się prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców, dotyczących rozsądnego gospodarowania wodą;
- Gospodarka odpadami w gminie Zembrzyce przynosi dobre rezultaty, co potwierdzają dane statystyczne oraz ich porównanie z innymi jednostkami. Niemniej jednak zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi nie będzie maleć, co będzie wiązać się także z wzrostem nakładów z budżetu gminy na ten cel. Duże znaczenie dla gospodarki odpadami, poza działaniami inwestycyjnymi, może mieć także prowadzenie akcji edukacyjnych i aktywizujących lokalnych społeczność, co będzie mieć także wymiar integracyjny;
- Zarówno zasada zrównoważonego rozwoju, jak i zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zajdą w gminie i jej otoczeniu (np. związane z demografią oraz atrakcyjnością w zakresie spędzania czasu wolnego) wymuszać będą utrzymanie dotychczasowych oraz zakładanie nowych przestrzeni publicznych.

e) zasobów dziedzictwa kulturowego i tzw. oferty spędzania wolnego czasu

Głównym animatorem życia kulturalnego w gminie Zembrzyce jest Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa (GCKiCz) w Zembrzycach, w strukturach którego działa świetlica wiejska w Tarnawie Górnej. Wydarzenia kulturalne, które są realizowane w gminie Zembrzyce, to przede wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, istotne zwłaszcza w zakresie aktywizacji i integracji społecznej, jak również promowania kultury, kultywowania tradycji czy edukacji. Wśród działalności kulturalnej wyróżnia się muzyka – aktywnie działające orkiestry dęte posiadają Zembrzyce oraz Śleszowice.

Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego obejmuje dwór, a także grodzisko w Zembrzycach. Zarówno te, jak i obiekty o cechach zabytkowych, nieujęte w zestawieniu (m.in. kościoły w Zembrzycach i Tarnawie Dolnej, kapliczki przydrożne), są cenne z punktu widzenia zachowania krajobrazu kulturowego gminy, mogą też stanowić bazę do budowania w nawiązaniu do nich pewnej oferty turystycznej.

Gmina Zembrzyce nie posiada znaczących tradycji sportowych, wyróżniających ją na skalę ponadlokalną. Infrastruktura sportowa jest rozwinięta, a jednocześnie typowa dla podobnych gmin wiejskich – boiska i hale sportowe (w tym przyszkolne), place zabaw itp. W gronie tym wyróżnia się bogato wyposażone Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Zembrzycach.

Położenie na styku Beskidów: Małego i Makowskiego oraz walory środowiskowe gminy Zembrzyce przekładają się natomiast na jej atrakcyjność rekreacyjno-wypoczynkową, stanowiąc jeden z potencjałów rozwojowych jednostki. Gminę równoleżnikowo przecina szlak pieszy PTTK (czerwony), prowadzący z Bielska-Białej na Luboń Wielki. Jest to jeden z dłuższych szlaków w polskich Karpatach, bywa nazywany Małym Szlakiem Beskidzkim. Umożliwia dojście z Zembrzyc na Leskowiec (schronisko PTTK) i położony nieopodal Groń Jana Pawła II, stanowiący lokalny ośrodek pielgrzymkowy. W analizowanej jednostce zarysowuje się potencjał do rozwoju turystyki religijnej, zarówno za sprawą

funkcjonowania ośrodka rekolekcyjno-wypoczynkowego, prowadzonego przez Archidiecezję Krakowską (ok. 250 miejsc noclegowych), jak też niewielkiej odległości do miejsc związanych z osobą św. Jana Pawła II – oprócz wspomnianego Gronia także Wadowice i Kalwaria Zebrzydowska.

Nowe otwarcie w dziedzinie rozwoju turystyki w gminie Zembrzyce miało stanowić zakończenie budowy Zapory Świnna Poręba i powstanie Jeziora Mucharskiego. Na ten moment potencjał ten pozostaje niewykorzystany, ze względu na trudne negocjacje pomiędzy samorządami lokalnymi a Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, które wstrzymuje inwestycje w bazę turystyczno-wypoczynkową. Wymagać to będzie dalszych rozmów i ustaleń, a także współpracy samych gmin. Przykładem wspólnej inwestycji jest budowa trasy VeloSkawa, mającej połączyć gminę Zator (i biegnącą przez jej teren Wiślaną Trasę Rowerową) z Wadowicami, zaporą Świnna Poręba i Suchą Beskidzką. Obecnie VeloSkawa istnieje tylko fragmentarycznie – jesienią 2023 r. ma się zakończyć budowa odcinka na terenie gminy Mucharz, co pozwoli na rowerowe skomunikowanie Wadowic z północnymi fragmentami Jeziora Mucharskiego.

Konsekwencje i wyzwania:

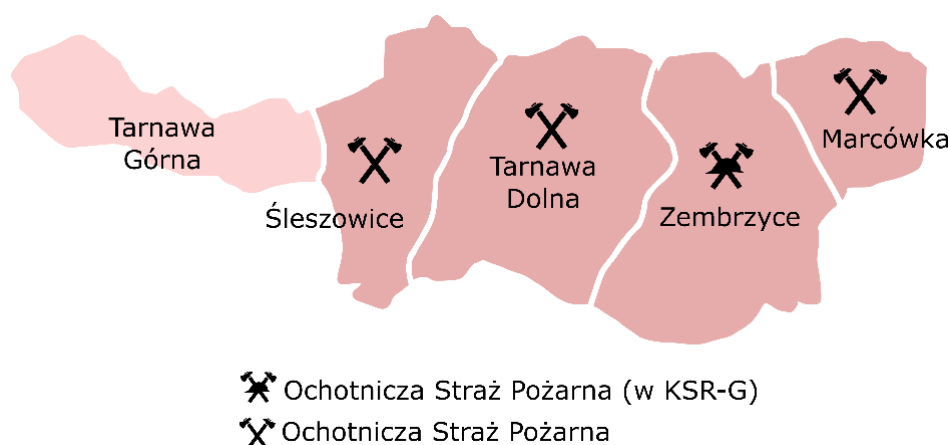
- Dostęp do usług kulturalnych w gminie zapewnia przede wszystkim Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach. Deficyty w tym zakresie mogą ujawniać głównie poprzez ewentualną niezadowalającą ich działalność. Stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych odbiorców oraz dbałości o odpowiednie wyposażenie i stan infrastruktury;
- Oddziaływanie zabytków nieruchomych, posiadanych przez gminę Zembrzyce, na ruch turystyczny jest niewielkie. W tej sytuacji zasadne wydaje się eksponowanie posiadanych walorów przede wszystkim poprzez włączenie się w projekty o zasięgu międzygminnym, wspólną organizację wydarzeń i promocję (np. szlaki kulturowe, wydarzenia z elementami rekonstrukcji historycznych, realizowane we współpracy);
- Warunkiem dla rozwoju branży turystycznej w oparciu o Jezioro Mucharskie jest porozumienie samorządów z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, a także podtrzymanie i rozwój współpracy lokalnej i ponadlokalnej, z uwzględnieniem również firm i organizacji branżowych. Dla Zembrzyc partnerstwo takie jest kluczowe o tyle, że sąsiednie gminy Mucharz i Stryszów, z racji położenia, mają znacznie lepszą „pozycję startową” w zakresie turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania nowopowstałego jeziora;
- Pomimo położenia przy zbiorniku w zakresie potencjału turystycznego, w przypadku gminy Zembrzyce, istotną szansą rozwojową jest rozwój turystyki religijnej, m.in. za sprawą już funkcjonujących podmiotów prowadzonych przez Archidiecezję Krakowską;
- Jednym z najbardziej widocznych deficytów w zakresie infrastruktury turystycznej jest słabo rozwinięta sieć dróg dla rowerów. Jej rozwój należy rozpatrywać nie tylko pod kątem umożliwienia wypoczynku, rekreacji czy alternatywnego dotarcia do miejsc najbardziej atrakcyjnych turystycznie, ale także jako sposób skomunikowania poszczególnych miejscowości jednostki z kluczowymi punktami (np. instytucje publiczne, szkoły, punkty przesiadkowe).

f) poziom bezpieczeństwa publicznego

Podmiotami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne, obecnymi na terenie gminy, są ochotnicze straże pożarne. Funkcjonuje ich cztery, z czego OSP Zembrzyce znajduje się w strukturach KSR-G. Najbliżej położona Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza znajduje się w Suchoj Beskidzkiej (KP PSP). W okresie 2019-2022 liczba zdarzeń wymagających udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, jakie odnotowano w gminie Zembrzyce, nie wyróżniała się na tle większości porównywanych jednostek. Do udziału w akcjach najczęściej dysponowano strażaków z Zembrzyc.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 8. Rozmieszczenie ochotniczych straży pożarnych w gminie Zembrzyce w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zembrzyce

Lokalnym centrum bezpieczeństwa jest nieodległa Sucha Beskidzka, gdzie obok KP PSP mieści się Komenda Powiatowa Policji, a także najbliższy szpital (Szpital Rejonowy im. dr. J. Gawlika) wraz z oddziałem ratunkowym (SOR) i Zespołem Ratownictwa Medycznego (ZRM), które obejmują swoim zasięgiem działania teren gminy.

Wśród zagrożeń naturalnych, możliwych do wystąpienia na terenie gminy Zembrzyce, na pierwszy plan wysuwają się masowe ruchy ziemi. System Osłony Przeciwoświsiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego lokalizuje tu łącznie 131 miejsc (osuwisk i terenów zagrożonych), w których realnie jest wystąpienie tych zjawisk. Niektóre z osuwisk bezpośrednio zagrażają zabudowie mieszkalnej oraz infrastrukturze komunikacyjnej i sieciowej. Problem osuwiskowy potęgują długotrwałe deszcze, co było widoczne chociażby w 2010 r. – wówczas w Zembrzycach i Tarnawie Dolnej masowe ruchy ziemi zagraziły kilkunastu budynkom mieszkalnym.

Nie mniej poważnym zagrożeniem dla gminy i jej mieszkańców są ekstremalne zjawiska pogodowe – występowanie huraganowych wiatrów oraz krótkotrwałych, nawalnych ulew, powodujących miejscowe powodzie i podtopienia. Na te drugie narażone są przede wszystkim obszary położone w zagłębieniach terenu, w tym w sąsiedztwie rzek, potoków i strumieni, do których spływają wody opadowe z terenów położonych wyżej, a w niektórych przypadkach także z odwodnień przy ciągach komunikacyjnych. Ukształtowanie terenu jednostki sprawia, że w skrajnych przypadkach lokalne ciekły wodne mogą powodować podtopienia zabudowy mieszkalnej i infrastruktury komunikacyjnej. Zgodnie mapami zagrożenia powodziowego, które te mapy są dostępne na Hydroportalu PGW Wody Polskie, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Skawy oraz potoków: Paleczka, Palczyca, Tarnawka i Jaszczurówka, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

Z kolei zagrożenie suszą dla całego obszaru gminy Zembrzyce zapisy Planu przeciwdziałania skutkom suszy, przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021r. poz. 1615), określają jako umiarkowane (drugi stopień w czteropunktowej skali). Mimo to, problem niedoboru wody w okresach bezopadowych nabiera dla gminy Zembrzyce szczególnego znaczenia z uwagi na fakt korzystania ze studni przydomowych oraz z zaopatrywania wodociągów z powierzchniowych ujęć wody.

Jeden z największych problemów w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie Zembrzyce został rozwiązany w 2010 r., z oddaniem do użytku obwodnicy Zembrzyc w ciągu DW956. Dane Generalnego Pomiaru Ruchu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad wskazują na rosnący ruch pojazdów na fragmentach DK28 i DW956, przebiegających przez gminę Zembrzyce. Mimo to liczba zdarzeń drogowych na drogach gminy Zembrzyce w ostatnich pięciu latach utrzymuje się na dość stałym poziomie – z reguły jest to ok. 40 kolizji i kilka wypadków. Najlepszym pod tym względem był rok 2021, w którym nie odnotowano żadnego wypadku drogowego. Przez cały okres 2018-2022 w 12 wypadkach, jakie zdarzyły się na obszarze gminy, zginęły 2 osoby, 12 zostało rannych.

Konsekwencje i wyzwania:

- Jednostki OSP stanowią ważne ogniwo w systemie zabezpieczenia gminy, mieszkańców ich mienia, także z racji braku na terenie jednostki zawodowej straży pożarnej. Nie do przecenienia jest także kulturotwórcza rola tych podmiotów oraz ich wkład w aktywizację i integrację społeczną. Skłania to samorząd gminny do podejmowania działań zmierzających do utrzymania obecnego stanu oraz wspierania dalszego rozwoju i profesjonalizacji służb, na ile umożliwiają to jego kompetencje i możliwości budżetowe;
- Zagrożenia naturalne na terenie gminy Zembrzyce w dużej mierze warunkowane są pogodą (podtopienia, zalania, uaktywnienie się osuwisk). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- Jednocześnie, w kontekście zabezpieczenia przeciwpowodziowego kluczowego znaczenia nabierają inwestycje realizowane poza kompetencjami miejscowego samorządu (inwestorem w tym przypadku jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie), a niejednokrotnie poza obszarem samej gminy (np. realizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych w dorzeczu Skawy). Mogą one być jednak wspierane, np. poprzez lobbowanie czy nawiązywanie partnerstw międzysamorządowych;
- Przydarzające się wskutek zmian klimatycznych susze mogą być dotkliwe dla mieszkańców gminy, zwłaszcza uprawiających ziemię na własne potrzeby czy korzystających ze studni przydomowych. Konieczne wydaje się zatem opracowanie i wdrożenie pakietu działań minimalizujących skutki susz, szczególnie w zakresie tzw. małej retencji, możliwej do zrobienia na działkach i posesjach przydomowych;
- Inwestycje w obrębie głównych ciągów komunikacyjnych w jednostce – dróg krajowej, wojewódzkiej oraz powiatowych – leży poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego. Konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z właścicielami i zarządcami infrastruktury oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

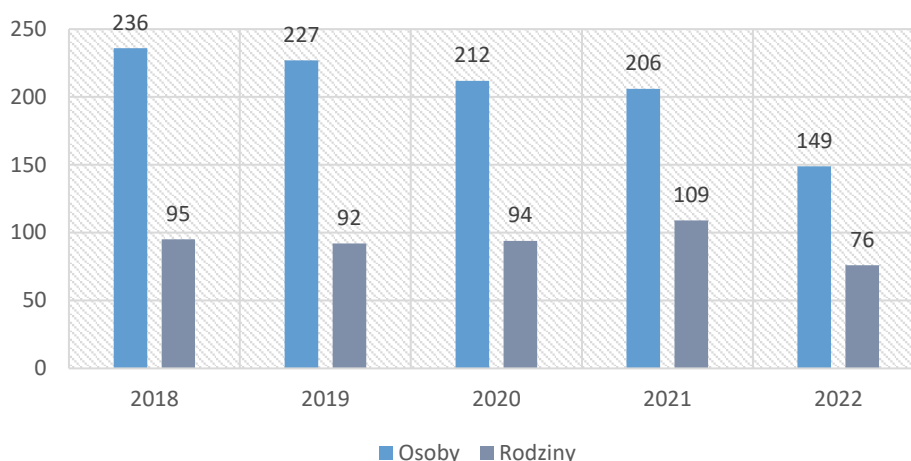
g) polityki społecznej

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zembrzycach za okres 2018-2022 wskazują na ciągły spadek liczby osób, korzystających z pomocy społecznej oraz nieregularny trend w zakresie liczby rodzin, z najwyższą ich liczbą w roku 2020 i najniższą odnotowaną rok później. W analizie szczegółowych danych dotyczących beneficjentów pomocy społecznej uwagę zwraca przede wszystkim utrzymujący się dość wysoki odsetek osób w wieku poniżej 18 roku życia, do których kierowane jest wsparcie (na przestrzeni lat 2018-2022 wartość parametru oscylowała wokół 33%) oraz bardzo wysoki udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale – w 2022 r. stanowili oni aż 91,9% ogółu. Wśród powodów udzielania wsparcia dominuje „ubóstwo” (34% w 2022 r.) oraz „niepełnosprawność” (21%) i „bezrobocie” (15%). Czołowe pozycje zajmują zatem przyczyny związane z sytuacją ekonomiczną świadczeniobiorców.

Wyliczony przez GUS wskaźnik, obrazujący beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na koniec 2021 r. dla gminy Zembrzyce osiągnął wartość 363 osoby, co było wartością niewyróżniającą się na tle porównawczym, plasującą się pomiędzy średnią dla gmin powiatu oraz średnią gmin regionu.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Wykres 5. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Zembrzyce w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zembrzyce

Należy podkreślić, że w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej ważnym podmiotem, działającym na terenie gminy Zembrzyce, jest Caritas Archidiecezji Krakowskiej. Organizacja prowadzi w Zembrzycach Dom Wczasowo-Rehabilitacyjny im. św. Brata Alberta, z ofertą dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej, wykorzystując na ten cel zembrzycki zabytkowy dwór.

Konsekwencje i wyzwania:

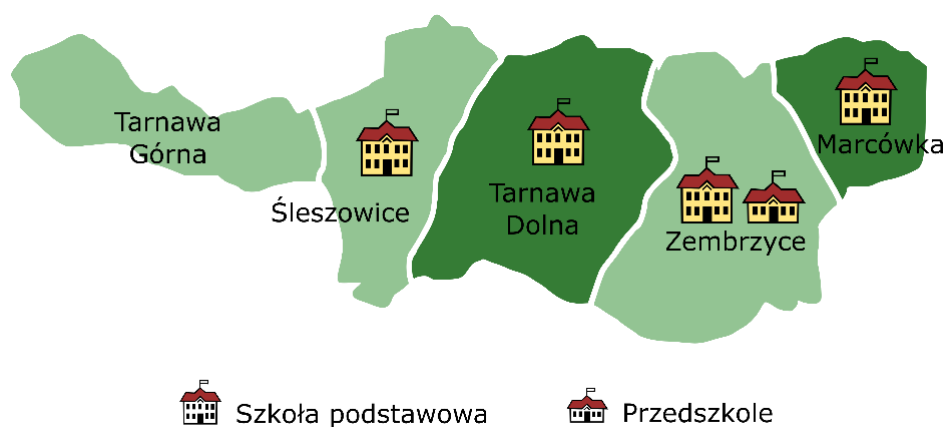
- Dokładnych analiz, sprowadzających się do określenia przyczyn, a następnie dobrania adekwatnych mechanizmów zaradczych może wymagać zdiagnozowana sytuacja w zakresie beneficjentów pomocy społecznej na terenie gminy, w szczególności w odniesieniu do czasu korzystania ze świadczeń. Wysoka, a przy tym utrzymująca się wartość parametru może wskazywać na uzależnienie się od wsparcia, skutkujące niechęcią do podejmowania aktywności zawodowej i społecznej przez osoby i rodziny dotknięte tym zjawiskiem;
- Można zakładać, że w najbliższym czasie, poza „standardowym” zestawem problemów społecznych, samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem gospodarczych i społecznych skutków pandemii COVID-19 – w tym drugim przypadku przede wszystkim wśród osób młodych;
- Duże wyzwanie w zakresie pomocy społecznej wiąże się ze wskazanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej gminy – w najbliższych latach liczba osób starszych i chorych, a zatem wymagających rozmaitych form wsparcia będzie rosła. Należy przez to rozumieć nie tylko działania typowe dla ośrodków pomocy społecznej, ale także wszelkie formy aktywizacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania wykluczeniu itd.;
- Zmiany w strukturze demograficznej wymuszają także dodatkowe działania w obszarze ochrony zdrowia. Poza standardowymi działaniami, zapewniającymi odpowiednie wyposażenie infrastrukturalne i sprzętowe placówek systemu opieki zdrowotnej, należy położyć odpowiedni nacisk na zapewnienie i podnoszenie kwalifikacji kadr medycznych oraz dostosowanie usług do zapotrzebowania i podniesienie ich dostępności;
- Prowadzenie dwóch placówek pomocy społecznej, obok działalności ośrodka wypoczynkowego, potwierdza znaczącą rolę Caritasu Archidiecezji Krakowskiej dla szeroko rozumianego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Jednocześnie daje ono dobre podstawy do rozwijania tzw. „srebrnej gospodarki” na terenie gminy, pożądaną przede wszystkim z punktu widzenia procesów demograficznych, zachodzących w skali całego kraju.

h) kapitału społecznego, w tym edukacji i wychowania

Według Krajowego Rejestru Sądowego, spośród 20 organizacji społecznych i zawodowych, które na początku 2023 r. działały na terenie gminy Zembrzyce, najliczniejszą grupę stanowiły ochotnicze straże pożarne (20% ogółu), co potwierdza znaczenie dla społeczności lokalnych ich pobocznej roli, niezwiązanej bezpośrednio z zapewnianiem bezpieczeństwa. Pod względem liczby podmiotów pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców gmina Zembrzyce na tle porównawczym osiągnęła przeciętny wynik (31), przewyższając średnią dla jednostek powiatu suskiego (27) i jednej z porównywanych gmin. Na przestrzeni lat 2018-2022 rosło zaangażowanie finansowe samorządu gminy w konkursy ofert na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych, na stałym poziomie (7-8 rocznie) pozostawała natomiast liczba zgłaszanych i akceptowanych ofert.

Sieć placówek edukacyjnych na terenie gminy tworzy jedno przedszkole oraz cztery szkoły podstawowe (w tym trzy z oddziałami przedszkolnymi). Z uwagi na brak placówek prywatnych, opieka przedszkolna i edukacja na poziomie podstawowym w całości opiera się na przedszkolach i szkołach samorządowych. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie pomiędzy 2018 a 2022 rokiem utrzymywała się na zbliżonym poziomie, choć od roku szkolnego 2019/2020 widoczny jest stopniowy wzrost tej liczby, wynikający głównie ze zwiększenia liczby miejsc dostępnych w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Odsetek ogółu uczniów, jaki przypada na każdą z czterech szkół podstawowych w gminie, jest porównywalny – w roku szkolnym 2022/2023 różnica pomiędzy pierwszą w zestawieniu SP w Śleszowicach (29,8%) a ostatnią SP w Marcówce (19,0%) była stosunkowo nieznaczna.

Rysunek 9. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Zembrzyce w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zembrzyce

W porównaniu wyników egzaminu ósmoklasisty, kończącego naukę na poziomie podstawowym, gmina Zembrzyce prezentuje się mało korzystnie. Rezultaty osiągnięte przez uczniów szkół gminnych zwykle są gorsze od średnich dla powiatu i województwa. Najgorzej prezentują się wyniki z matematyki – przez cały okres 2019-2022 uczniom z gminy Zembrzyce ani razu nie udało się uzyskać wyniku lepszego od średniej powiatowej i regionalnej, ale także od każdej z porównywanych gmin.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2019-2022

	język polski				matematyka				język angielski			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Małopolska	67,0	62,03	63,96	63,56	50,18	50,92	52,43	63,17	61,51	56,90	68,86	69,18
powiat suski	66,73	60,47	62,28	64,32	47,21	47,19	48,14	59,31	55,84	51,36	63,49	62,95
Jodłownik	63,45	64,51	62,83	62,81	47,26	47,79	47,85	59,87	46,63	46,40	54,89	54,94
Wiśniowa	66,65	58,45	61,35	62,43	46,67	50,14	50,88	62,93	56,40	47,63	62,33	59,76
Zembrzyce	63,57	60,04	63,26	64,00	39,11	46,60	44,68	55,20	52,33	53,23	68,34	60,65
Mucharz	67,02	65,71	64,05	57,89	49,73	55,03	50,38	57,12	61,02	63,67	73,07	66,31
Stryszów	67,14	61,84	61,30	57,25	48,73	49,73	47,79	61,30	55,65	52,77	57,25	61,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

Konsekwencje i wyzwania:

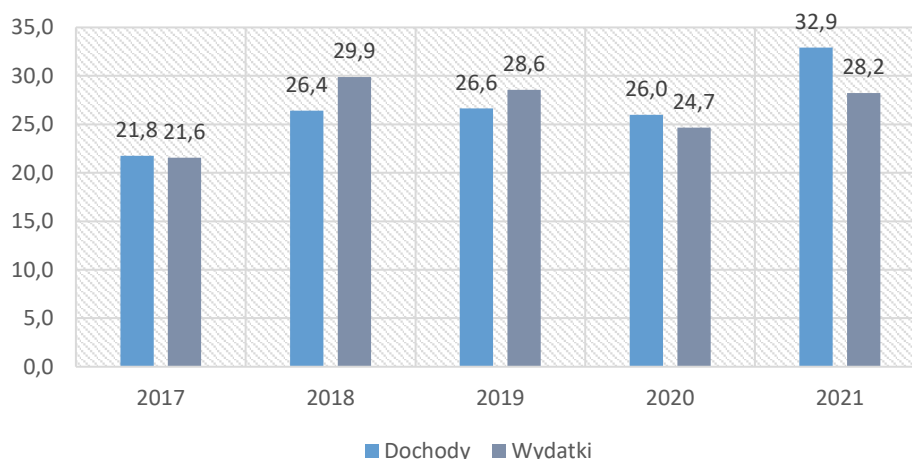
- Poziom partycypacji społecznej w gminie Zembrzyce należy ocenić jako przeciętny – o czym świadczą przede wszystkim dość standardowy katalog organizacji działających na jej terenie (dominacja OSP, klubów sportowych i kółek rolniczych) oraz wartości analizowanych wskaźników dotyczących liczby działających organizacji czy ofert składanych w naborach konkursowych ogłaszanych przez gminę;
- Dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i szkolnym jest jednym z ważniejszych czynników, wpływających na atrakcyjność osadniczą jednostki. W przypadku gminy Zembrzyce należy ocenić go jako zadowalający, choć zwraca uwagę, że w całości opiera się on o placówki publiczne;
- Jednym z warunków posiadania atrakcyjnej oferty edukacyjnej jest ponoszenie nakładów na utrzymanie infrastruktury szkolnej w odpowiednim stanie – tyczy się to budynków oświatowych i ich wyposażenia, a także otoczenia placówek, jak również infrastruktury okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie;
- Z uwagi na sytuację demograficzną gminy konieczne jest monitorowanie poziomu wydatków ponoszonych na utrzymanie sieci gminnych szkół i podejmowanie ewentualnych działań optymalizacyjnych, odpowiadających na realne potrzeby społeczne, a jednocześnie możliwości finansowe gminy (zgodnie z zasadą zasadności i racjonalności wydatkowania środków publicznych);
- Ważną kwestią jest poziom nauczania – ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest dość niski, wymaga przeprowadzenia dokładniejszych badań, zmierzających do określenia źródeł problemu i docelowo wdrożenia odpowiednich interwencji. Zdiagnozowana sytuacja obniża bowiem konkurencyjność miejscowych szkół podstawowych w stosunku do placówek z okolicznych gmin, a jednocześnie negatywnie wpływa na atrakcyjność osadniczą jednostki;
- W kontekście funkcjonowania szkół i przedszkoli w gminie Zembrzyce znaczenie ma także niewielka odległość od Suchej Beskidzkiej i Wadowic – dla wielu rodziców tamtejsze placówki mogą być bardziej atrakcyjne np. przez nowoczesną bazę i wyposażenie czy ofertę zajęć pozalekcyjnych, a jednocześnie możliwość łączenia odwożenia dzieci do szkoły z dojazdami do pracy. Przewagą konkurencyjną tamtych placówek może być także wspomniany poziom nauczania.

i) sytuacji finansowej gminy

Dochody budżetu gminy Zembrzyce w 2021 r. wyniosły 32,9 mln zł i były o 51% wyższe niż przed pięcioma laty, co na tle porównawczym stanowiło jeden z niższych wzrostów. Poziom dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniósł 6 058,27 zł, co wśród jednostek porównywanych (włączając w to także średnią dla gmin województwa oraz powiatu) było wartością najniższą. Przez cały okres 2017-2021 poziom dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, jaki osiągała gmina Zembrzyce, był niższy od średniej dla gmin całego województwa, natomiast poziom notowany w gminach powiatu udało się przekroczyć zaledwie raz (2018). Uśredniona wartość dochodów gminy Zembrzyce za okres 2017-2021 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wynosząca 4 824,95 zł, także była najniższa spośród jednostek tła porównawczego.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Wykres 6. Dochody i wydatki budżetu gminy Zembrzyce w mln zł w okresie 2017-2021

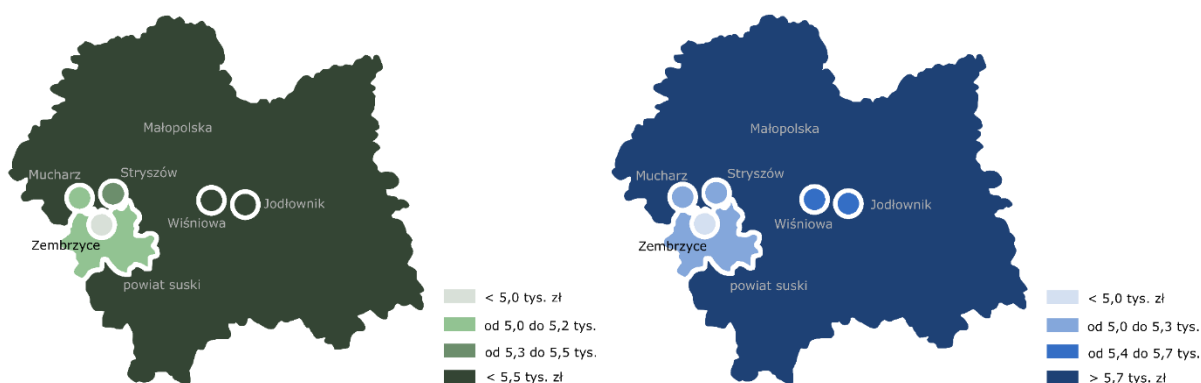

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie 2017-2021 odsetek dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów gminy Zembrzyce wahał się pomiędzy 26,0% a 32,8%. Rezultat ten był zbliżony do trzech z czterech porównywanych gmin – znacznie wyższym charakteryzowała się gmina Mucharz (40,2% w 2021 r.).

Wydatki budżetu gminy Zembrzyce w 2021 r. wyniosły 28,2 mln zł, co stanowiło kwotę o 31% wyższą od notowanej w 2017 – także i w tym przypadku wzrost był jednym z niższych wśród porównywanych jednostek. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. gmina Zembrzyce wydała 5 198,45 zł i wśród jednostek porównywanych była to wartość najniższa. W okresie 2017-2021 dwukrotnie (2018, 2019) poziom wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Zembrzyce był wyższy niż dla gmin powiatu, natomiast ani razu nie przekroczono średniej wartości dla gmin całego województwa. Rezultat wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca, uśredniony dla całego okresu 2017-2021, wyniósł 4 790,33 zł – także i w tym przypadku każda z porównywanych jednostek odnotowała wyższą wartość.

Rysunek 10. Przeciętny dochód (po lewej) i przeciętne wydatki (po prawej) budżetów wybranych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla lat 2017-2021

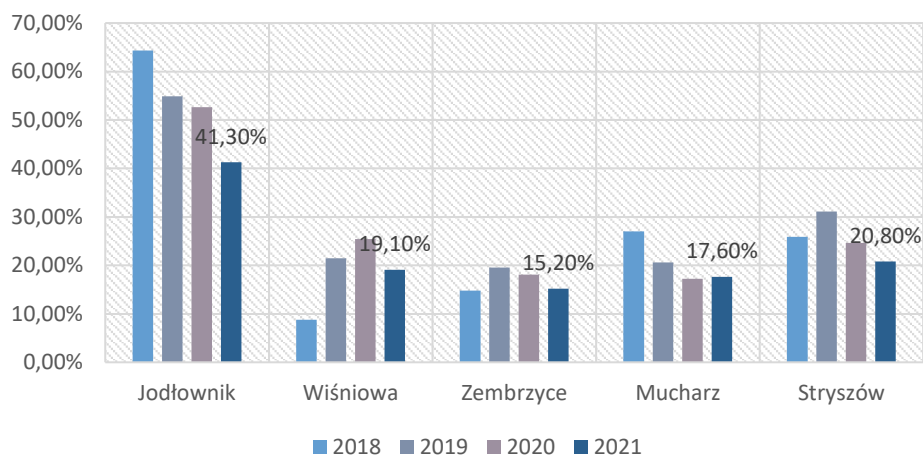
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Do podstawowych kategorii wydatków budżetu gminy Zembrzyce, rozpatrywanych według działań klasyfikacji budżetowej, należą te przyporządkowane do kategorii „rodzina” oraz „oświata i wychowanie”, stanowiąc razem blisko 60% ogółu. Pod tym względem analizowana jednostka nie wyróżnia się spośród pozostałych, gdzie – wyjąwszy konieczność wypłat w ramach świadczenia „Rodzina 500+”, najwięcej kosztów pochłania utrzymanie sieci przedszkoli i szkół podstawowych.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Poziom zadłużenia gminy Zembrzyce na koniec 2021 r. wyniósł 15,20%. Na tle porównawczym jest to wynik najniższy, zbliżony do odnotowanego w gminach Mucharz, Wiśniowa i Stryszów. W okresie 2018-2021 zadłużenie analizowanej jednostki nie podlegało większym wahaniom.

Wykres 7. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2018-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Gospodarka finansowa gminy Zembrzyce jest dość uporządkowana, choć niepokoić może niski odsetek dochodów własnych, znacznie niższy poziom dochodów w przeliczeniu na mieszkańca niż wśród jednostek tła porównawczego i niewielkie możliwości w zakresie ich podniesienia. Konieczna jest kontynuacja zrównoważonej polityki finansowej, na tyle, na ile to możliwe ze względu na uwarunkowania zewnętrzne (np. kryzys energetyczny, gospodarczy, uwarunkowania prawne tworzone na szczeblu centralnym);
- Pomijając dział „Rodzina”, związany z transferami w ramach programu „Rodzina 500+” (które od 2022 r. przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych), największym obciążeniem dla budżetu gminnego jest funkcjonowanie placówek oświatowych – szkół i przedszkoli. Kwestia ta winna być przedmiotem szczególnej uwagi, z opcją prowadzenia ewentualnych działań optymalizacyjnych łącznie;
- Jednym z wyzwań na nadchodzącą dekadę jest podniesienie lub co najmniej utrzymanie sprawności absorbowania środków zewnętrznych, w tym pochodzących z UE, przy jednoczesnej racjonalności i adekwatności w doborze inwestycji.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY ZEMBRZYCE

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu informacji, dokonywaniu oceny zasobów i czynników zewnętrznych, ułatwia też identyfikację wyzwań i określenie priorytetów rozwoju. W najbardziej podstawowym ujęciu, polega na grupowaniu czynników odnoszących się do polityki rozwoju na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: strengths – mocne strony, weaknesses – słabe strony, opportunities – szanse i threats – zagrożenia. W tabeli przedstawiono wyniki analizy dla gminy Zembrzyce, powstałe na bazie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowych z interesariuszami lokalnymi.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Zembrzyce

Silne strony - Potencjały konkurencyjne	Słabe strony - Bariery rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> Dobra dostępność komunikacyjna gminy, zapewniana dostępem do drogi krajowej, wojewódzkiej oraz linii kolejowej, przy jednoczesnym wyprowadzeniu przebiegu głównych dróg poza skupiska zabudowy mieszkalnej – czynnik podnoszący atrakcyjność osadniczą i turystyczną; Położenie w niewielkiej odległości od małych ośrodków miejskich znaczenia lokalnego i subregionalnego (Wadowice, Sucha Beskidzka, Maków Podhalański, Kalwaria Zebrzydowska) – dostęp do miejsc pracy, usług podstawowego oraz (w ograniczonym stopniu) wyższego rzędu; Wysoki stopień pokrycia gminy planami zagospodarowania przestrzennego – czynnik istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju; Wyróżniający na tle innych gmin dostęp do infrastruktury sieciowej (wodociąg, kanalizacja) – podnoszący lokalną atrakcyjność osadniczą; Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego (incydentalny charakter poważniejszych przestępstw) i wolniejsze tempo życia, charakterystyczne dla obszarów wiejskich, oddalonych od dużych miast – oferta dla osób uciekających od wielkomiejskiego zgiełku z jednoczesnym dobrym dostępem do usług publicznych; Uporządkowana gospodarka odpadami z wysokim odsetkiem odpadów zbieranych selektywnie – duża świadomość ekologiczna mieszkańców wywierająca korzystny wpływ na jakość życia w gminie i stan środowiska naturalnego; Atrakcyjne z punktu widzenia aktywnego wypoczynku ukształtowanie terenu (góry, zbiornik wodny) i dostęp do pieszych szlaków turystycznych – potencjał w kierunku rozwoju turystyki i branż pokrewnych; Wieloletnie tradycje rzemieślnicze (m.in. garbowanie skór, wyroby drewniane) i uprawowo-kulinarne (m.in. ogórki, gęszina, bugle zembrzyckie, miód i produkty pszczele) ziemi zembrzyckiej – jako ważny element kultury i tożsamości lokalnej, czynnik rozwoju ekonomicznego i jednocześnie szansa na zwiększenie rozpoznawalności gminy; Funkcjonowanie na terenie gminy ośrodka rekolekcyjnego, domu wczasowo-rehabilitacyjnego i warsztatów terapii zajęciowej – miejsca pracy dla 	<ul style="list-style-type: none"> Duża odległość do większych ośrodków miejskich znaczenia regionalnego (na czele z Krakowem i Górnym Śląskiem) – mniejsza konkurencyjność względem gmin położonych w bezpośrednim zasięgu oddziaływania dużego miasta; Znikomy stopień przystosowania zbiorowego transportu publicznego do osób o szczególnych potrzebach (starsi, chorzy, niepełnosprawni itp.) oraz utrudnienia w dostępności komunikacyjnej w dni wolne od pracy, pogarszające dostępność jednostki – ryzyko wystąpienia zjawiska wykluczenia komunikacyjnego w miejscowościach pozbawionych najbardziej podstawowych usług (m.in. aprowizacyjnych, ochrony zdrowia, edukacyjnych, kulturalnych); Bariery rozwojowe wynikające z ukształtowania terenu oraz rozproszenia zabudowy mieszkalnej – m.in. utrudnienia w komunikacji, rozbudowie i utrzymaniu infrastruktury sieciowej, wyższe koszty zimowego utrzymania dróg; Wiekowa infrastruktura wodno-kanalizacyjna o złym stanie technicznym, co wpływa na dostępność i jakość usług; Zagrożenie osuwiskowe a także ryzyko wystąpienia powodzi i podtopień, wywołanych krótkotrwałymi, nawałnymi opadami, ze szczególnym narażeniem zabudowy oraz infrastruktury transportowej (drogi, mosty, przepusty) rozlokowanej w dolinach rzek i potoków; Nierozwiązany problem zanieczyszczenia powietrza wskutek „niskiej emisji”, dotkliwego zwłaszcza w sezonie grzewczym – negatywny wpływ na atrakcyjność osadniczą, turystyczną i rekreacyjną jednostki oraz na zdrowie i samopoczucie jej mieszkańców; Niski potencjał dla rozwoju rolnictwa, wynikający z uwarunkowań klimatycznych (nachylenie gruntów, słaba jakość gleb, krótki okres wegetacyjny), gospodarczych (rozdrobienie gruntów) oraz społecznych (zanik upraw rolnych i hodowli, związany głównie z ich nieopłacalnością); Brak stref aktywności gospodarczej i inwestycyjnej oraz bariery w zakresie ich tworzenia, związane

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

<p>mieszkańców jednostki, wkład w budowę oferty turystyczno-wypoczynkowej (korespondującej z sąsiednimi atrakcjami – Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska, Groń Jana Pawła II), a także dla osób starszych (tzw. „srebrna gospodarka”) i wymagających wsparcia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zauważalna działalność organizacji pozarządowych (w tym OSP, KGW, lokalne orkiestry dęte) oraz znaczący potencjał lokalnych środowisk kulturalnych, artystycznych oraz sportowych w zakresie tworzenia i upowszechniania tradycji, kultury, historii oraz animowania wolnego czasu – współpraca przy tworzeniu oferty kulturalnej, turystycznej i obywatelskiej; • Rozwinięta infrastruktura publiczna, dostęp do usług publicznych (szkoły, instytucje kultury) w większości miejscowości gminy; • Dostosowana do potrzeb sieć przedszkoli i szkół podstawowych – znikome ryzyko konieczności prowadzenia działań optymalizacyjnych, sprowadzających się do likwidacji poszczególnych placówek w najbliższych latach; • Stabilna sytuacja finansowa budżetu gminnego z sukcesywnie obniżanym poziomem zadłużenia, w tym w kontekście inwestycji w nowej perspektywie budżetowej Unii Europejskiej. 	<p>z ukształtowaniem terenu, walorami środowiskowymi, własnością działek itp.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mało korzystna sytuacja lokalnego rynku pracy, z brakiem dużych, rozpoznawalnych przedsiębiorstw, niewielką liczbą miejsc pracy z atrakcyjnym, konkurencyjnym wynagrodzeniem oraz znaczącym odsetkiem bezrobotnych wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych; • Problemy w dostępie do szybkiego i niezawodnego Internetu w niektórych miejscowościach gminy – obniżenie atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej, bariera dla rozwoju mechanizmów pracy zdalnej; • Brak oferty turystycznej dostosowanej do potrzeb, oczekiwań i możliwości różnych grup odbiorców; • Deficyt w zakresie dróg dla rowerów – brak dogodnych i bezpiecznych tras do przemieszczania się rowerzystów, utrudniający codzienne funkcjonowanie mieszkańcom (dojazd do szkół, miejsc pracy oraz realizacji usług, punktów przesiadkowych) oraz obniżający potencjał turystyczny; • Współistnienie dwóch negatywnych zjawisk demograficznych: powolnego, choć dostrzegalnego ubytku liczby ludności (głównie wskutek migracji ludzi młodych) oraz starzenia się społeczeństwa, łącznie skutkujących pogarszaniem się sytuacji demograficznej gminy oraz niekorzystne prognozy w tym zakresie – zaburzenie struktury demograficznej i społecznej jednostki, osłabienie budżetu, konieczność reorientacji usług publicznych; • Niepokojące zjawiska w zakresie polityki społecznej, wskazujące na duże uzależnienie części osób i rodzin od wsparcia społecznego oraz kumulację problemów (m.in. ubóstwo, bezrobocie) o podłożu ekonomicznym; • Niezadowolające rezultaty ogólnopolskich egzaminów ósmoklasisty w szkołach z terenu gminy – obniżenie atrakcyjności osadniczej, ryzyko odpływu ludzi młodych do placówek w sąsiednich gminach już na etapie kształcenia na szczeblu podstawowym; • Niski poziom dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu gminy – czynnik ograniczający potencjał inwestycyjny.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie prac modernizacyjnych i zwiększenie się roli połączeń kolejowych do i z Krakowa – uzyskanie szybkiego korytarza transportowego ze stolicą regionu, podnoszące potencjał osadniczy, a także turystyczny i inwestycyjny gminy; • Rosnące zainteresowanie zdrowym i aktywnym trybem życia oraz popularność turystyki rekreacyjnej i wypoczynkowej w otoczeniu natury, w tym niskokosztową turystyką w wydaniu lokalnym, sprowadzającą się do jedno- lub dwudniowych odwiedzin w lokalizacjach oddalonych o 1-2 godziny drogi od miejsca zamieszkania – szansa na wykreowanie oferta gminnej dla mieszkańców Krakowa, Górnego Śląska itd., również jako baza wypadowa do nieodległych miejsc o dużej atrakcyjności przyrodniczej (m.in. Podhale, Gorce, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie się tendencji migracji do większych ośrodków miejskich i zagranicznych, oraz przechwytywanie powracających z migracji zarobkowej przez gminy o wyższej atrakcyjności osadniczej – w konsekwencji odpływ kapitału ludzkiego, ubożenie kapitału społecznego i odpływ płatników podatków stanowiących o budżecie lokalnym oraz możliwościach rozwojowych; • Napływ osadnictwa „sezonowego”, skutkującego zwiększonym poziomem wykorzystywania zasobów gminy (drogi, infrastruktura sieciowa) w letnim i zimowym sezonie turystycznym przy jednoczesnym braku odprowadzania podatków; • Nasilenie problemów społecznych wskutek czynników zewnętrznych (np. pandemia COVID-19, sytuacja

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

<p>Beskid Wyspowy, Jezioro Mucharskie), pielgrzymkowej (Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska) i turystycznej (współpraca z innymi jednostkami w zakresie rozwoju i promocji wspólnej oferty);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał w kierunku wykreowania specjalizacji turystycznej, np. turystyki religijnej – w oparciu o postać św. Jana Pawła II, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury sakralnej (m.in. Groń Jana Pawła II) i turystycznej (Ośrodek Wypoczynkowo-Rekreacyjny „Totus Tuus”) lub turystyki kulturowej – na bazie grodziska w Zembrzycach, współpracy z zamkiem w Suchoj Beskidzkiej oraz lokalnych tradycji i specjalizacji rzemieślniczych; • Większa świadomość w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zachowań proekologicznych wśród młodszych pokoleń – szansa na zdynamizowanie procesu poprawy stanu środowiska przy jednoczesnym obniżeniu nakładów finansowych ponoszonych przez samorząd gminny; • Programy rządowe i systemy finansowe ukierunkowane na politykę prorodzinną, ofertę dla młodzieży i młodych dorosłych, kompleksową politykę senioralną i społeczną oraz dostępność funduszy unijnych, międzynarodowych i krajowych oraz nowych instrumentów finansowania na realizację szerokiego, zintegrowanego wachlarza kosztochłonnych projektów; • Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i/lub chorych w odpowiedzi na sytuację demograficzną w całym regionie – szansa na stworzenie miejsc pracy dla mieszkańców gminy przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu opieki nad osobami tego wymagającymi; • Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a oddalonymi od takich ośrodków gminami wiejskimi. 	<p>gospodarcza kraju, kryzys migracyjny wywołany wojną na Ukrainie), szczególnie wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych – konieczność intensyfikacji działań pomocowych, przekładające się na większe zapotrzebowanie na finanse oraz specjalistyczną kadrę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryzyka związane ze zmianami klimatu – występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych (np. deszcze nawalne, długookresowe susze) oraz konieczność ponoszenia kosztów przeciwdziałania ich zagrożeniom i skutkom; • Niska jakość polityki centralnej i stanowionego prawa oraz utrwalająca się biurokracja – brak wzorca prowadzenia długofalowej i profesjonalnej polityki rozwoju, nieporządek prawny oraz rosnące koszty realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego przy jednoczesnym braku rekompensat; • Rosnące obciążenia dla budżetu gminy z tytułu utrzymania infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej, m.in. z tytułu wzrostu kosztu mediów – konieczność dokonywania priorytetyzacji wydatków, co może skutkować pogorszeniem się oferty bądź wzrostem poziomu opłat za korzystanie z niej; • Ryzyko wyhamowania poziomu inwestycji oraz rozwoju gminy ze względu na kryzys gospodarczy, inflację i skalę zmian w systemie finansów publicznych w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego; • Korelacja występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych z procesem starzenia się społeczeństwa gminy i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi.
---	---

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowej

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju stanowi projekcję, opis pożądanego stanu gminy Zembrzyce w perspektywie roku 2030. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Zembrzyce 2030:

W 2030 roku Zembrzyce są gminą harmonijnego rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego i turystycznego, zapewniającą swoim mieszkańcom bezpieczeństwo i komfortowe warunki życia, a także nauki, rozwoju i samorealizacji, pracy lub prowadzenia własnego biznesu, w tym w obszarze usług i produktów czerpiących z lokalnych zasobów i tradycji, w szczególności rzemieślniczych i uprawowo-kulinarnych, a coraz liczniejszym turystom i gościom atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego, w oparciu o swoje walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe.

MISJA

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Zembrzyce, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku (współ)działania na szczeblu lokalnym.

Samorząd gminy Zembrzyce służy mieszkańcom, dba o zrównoważony rozwój wszystkich miejscowości, stymuluje rozwój przedsiębiorczości, wspiera i promuje kulturę oraz tradycje lokalne, chroni zasoby środowiska naturalnego, jednocześnie włączając je szeroko w obieg turystyczny.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE DO 2030 ROKU ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Strukturę Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku tworzą **3 obszary rozwojowe**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Źródło: Opracowanie własne

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Następnie określono kierunki działań, które wskazują przyjętą strategię postępowania, służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. **Kierunki działań** oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty** planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz **wskaźniki** ich osiągnięcia. Interwencje planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz silnie zintegrowane, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia. **Jednocześnie katalog zadań pozostaje przykładowy i otwarty, tzn. możliwa jest realizacja innych zadań zgodnych z danym kierunkiem działań.**

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

GOSPODARKA I TURYSTYKA	INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	MIESZKAŃCY I SAMORZĄD
<p>Cel strategiczny 1. Rozwój gospodarczy, wzmacniający potencjał gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy.</p>	<p>Cel strategiczny 2. Wysoka jakość przestrzeni i środowiska oraz funkcjonalna komunikacja, wzmacniające atrakcyjność osadniczą gminy Zembrzyce.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, budujących markę gminy Zembrzyce.</p>
<p>Cel operacyjny 1.1. Poprawa klimatu dla biznesu oraz wsparcie i promocja rzemiosła oraz przedsiębiorczości lokalnej.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Udoskonalenie polityki ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni.</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz mobilności, komfortu i bezpieczeństwa podróżujących.</p>	<p>Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości kształcenia i jego lepsze dostosowanie do potrzeb i wyzwań współczesności.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Rozwój oferty czasu wolnego i wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 3.4. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.</p>

Źródło: Opracowanie własne

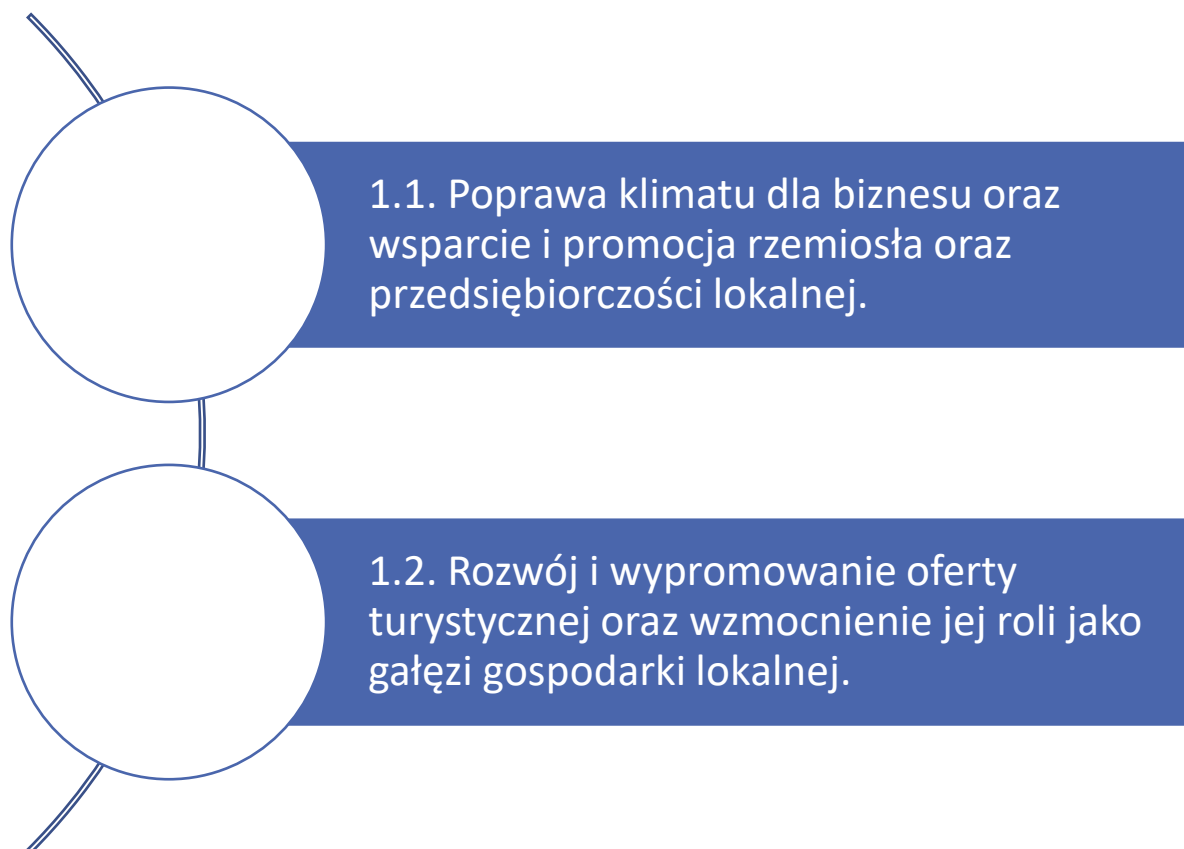
OBSZAR STRATEGICZNY 1.

GOSPODARKA I TURYSTYKA

Cel strategiczny 1.

Rozwój gospodarczy, wzmacniający potencjał gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Zarówno liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, jak również dynamika ich przyrostu na terenie gminy Zembrzyce są mniejsze niż średnio w powiecie i województwie. Przekłada się to z jednej strony na mało atrakcyjny lokalny rynek pracy (i emigrację zarobkową mieszkańców, szczególnie młodych), a z drugiej na niewielkie dochody budżetu gminy. Sytuację tę w pewnej mierze miał zmienić rozwój turystyki, bazującej na rekreacyjno-wypoczynkowym wykorzystaniu nowopowstałego Jeziora Mucharskiego, jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej. Plan ten nie został do tej pory zrealizowany, mimo porozumienia i wieloaspektowego zaangażowania samorządów lokalnych, które obejmowało zawiązanie formalnej współpracy, opracowanie wspólnego dokumentu określającego rozwój zbiornika w latach 2016-2023, a także realizację części dedykowanych inwestycji. Problematyczne pozostaje stanowisko Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, które wstrzymuje inwestycje w bazę turystyczno-wypoczynkową bezpośrednio nad jeziorem. Gmina Zembrzyce nie rezygnuje z planów wzmocnienia i wykorzystania lokalnego potencjału w zakresie wypoczynku i rekreacji wodnej, jednocześnie chce różnicować swoją ofertę w zakresie spędzania czasu wolnego. Szansą w tym zakresie jest promocja i lepsze przygotowanie gminy jako bazy wypadowej w góry. Argumentem za tym jest m.in. jeden z dłuższych szlaków w polskich Karpatach, nazywany Małym Szlakiem Beskidzkim, przecinający obszar gminy. Innym kierunkiem rozwoju jest turystyka religijna, która częściowo realizuje się już za sprawą ośrodka rekolekcyjno-wypoczynkowego czy domu wczasowo-rehabilitacyjnego, obydwu prowadzonych przez Archidiecezję Krakowską. Sprzyja temu również usytuowanie gminy w sąsiedztwie wielu ważnych atrakcji turystycznych związanych z osobą św. Jana Pawła II (Wadowice i Kalwaria Zebrzydowska). Innym potencjałem rozwojowym gminy Zembrzyce są jej wieloletnie tradycje rzemieślnicze (m.in. garbowanie skór, wyroby drewniane) i uprawowo-kulinarne (m.in. ogórki, gęszina, bugle zembrzyckie, miód i produkty pszczele), które mogą stanowić element wspomnianej oferty dla turystów i gości odwiedzających gminę, jednocześnie wzmacniając tożsamość i specjalizację lokalną.

Zgodnie z powyższym, w perspektywie roku 2030 dla gminy Zembrzyce jako strategiczny wyznaczono obszar tematyczny GOSPODARKA I TURYSTYKA, którego celem jest rozwój gospodarczy, wzmacniający potencjał gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy. Posłużą temu działania zgrupowane w ramach 2 celów operacyjnych. Pierwszy dotyczy poprawy klimatu dla biznesu oraz wsparcia i promocji rzemiosła oraz przedsiębiorczości lokalnej. Obejmuje zadania infrastrukturalne, związane m.in. z tworzeniem i uzbrajaniem terenów inwestycyjnych w gminie, budową i modernizacją dróg do gruntów rolnych, organizacyjno-prawne, które mają na celu uporządkowanie gospodarki przestrzennej, edukacyjne, animacyjne i aktywizacyjne, ukierunkowane na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, kreatywnych i innowacyjnych u dzieci i młodzieży szkolnej, wspieranie doskonalenia zawodowego, podejmowania zatrudnienia i zakładania nowych działalności przez mieszkańców, a także zadania promocyjne i rozwijające ofertę szkoleniową, doradczą, informacyjną i projektową dla przedsiębiorców, rolników, producentów oraz rzemieślników i rękodzielników, szczególnie z branż tradycyjnie kojarzonych z gminą. Wiele z tych zadań odbywać się będzie poprzez współpracę z wyspecjalizowanymi podmiotami, jak urząd pracy, instytucje otoczenia biznesu, czy ośrodki doradztwa rolniczego. Drugi cel operacyjny dotyczy rozwoju i wypromowania oferty turystycznej oraz wzmocnienia jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej. Obejmuje zadania w zakresie kreowania, rozwoju i sieciowania atrakcji i produktów turystycznych, w tym o charakterze rekreacyjnym, sportowym i wypoczynkowym (m.in. ścieżki rowerowe, piesze, konne, wielofunkcyjne, szlaki turystyczne, oferta obiektów sportowych, w szczególności Centrum Rekreacji i Wypoczynku

w Zembrzycach, organizacja wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych) oraz kulturowym (oferta inspirowana historią i wykorzystująca fakt istnienia w Zembrzycach grodziska, we współpracy z Zamkiem w Suchej Beskidzkiej itp.), a także wspierające inicjatywy prywatne w zakresie pobudzania i obsługi ruchu turystycznego (m.in. oferta wokół Jeziora Mucharskiego, oferta turystyki religijnej, oferta agro-, eko-, hipo- i apiturystyki, w tym promocja i wsparcie rozwoju lokalnych obiektów gastronomicznych i noclegowych). Ważne będzie dostosowanie oferty do oczekiwań, potrzeb i możliwości różnych grup odbiorców, np. poprzez przygotowanie różnych propozycji pobytu na terenie gminy, z uwzględnieniem sąsiednich atrakcji. Rozwojowi i wykorzystaniu potencjału gminy posłużą również zadania związane bezpośrednio z promocją i informacją turystyczną, realizowane we współpracy z innymi samorządami.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GOSPODARKA I TURYSTYKA

Cel operacyjny 1.1. Poprawa klimatu dla biznesu oraz wsparcie i promocja rzemiosła oraz przedsiębiorczości lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend ¹	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ²
1.1.1.	Tworzenie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych w gminie (kanalizacja, wodociąg, odpowiednie skomunikowanie itp.).	Stworzenie gminnej oferty inwestycyjnej	Powierzchnia wyznaczonych terenów o funkcji przemysłowej ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele i zarządcy dróg, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Właściciele terenów
1.1.2.	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, kreatywnych i innowacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej, w szczególności poprzez uczestnictwo w projektach regionalnych i ogólnokrajowych z tej tematyki oraz współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i rzemieślnikami (dedykowane zajęcia, warsztaty, wizyty, projekty itp.).	Zwiększenie kreatywności, zaradności i przedsiębiorczości dzieci i młodzieży szkolnej Wzrost aktywności zawodowej, przedsiębiorczej itp. młodych osób	Liczba projektów tematycznych z udziałem szkół gminnych oraz liczba ich uczestników ↗ Liczba i/lub odsetek uczniów, którzy nabyli i/lub rozwinęli kompetencje przedsiębiorcze ↗	Placówki oświatowe	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
1.1.3.	Rozwój oferty wsparcia działalności gospodarczej i rolniczej, w szczególności poprzez współpracę z wyspecjalizowanymi podmiotami (doradztwo, szkolenia, informacja o możliwościach dofinansowania zewnętrznego itp.).	Poprawa warunków dla rozwoju działalności gospodarczej i rolniczej Wzrost konkurencyjności lokalnego biznesu i rolnictwa	Liczba firm, które uzyskały dofinansowanie na rozwój swojej działalności oraz jego wysokość ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Skarbowy, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej,

¹ W kontekście dużej dynamiki otoczenia oraz trudnej sytuacji makroekonomicznej z wysoką inflacją i kosztami energii, we wszystkich przypadkach oczekiwany trend wzrostowy należy rozumieć jako co najmniej utrzymanie aktualnego stanu, szczególnie jeśli chodzi o dostępność i jakość usług publicznych.

² Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

			Wyniki finansowe firm lokalnych ↗		Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Suchej Beskidzkiej, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, rolnicy, producenci, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
1.1.4.	Promocja i wsparcie tradycyjnego rzemiosła i rękodzieła (dedykowane zajęcia i warsztaty w szkołach i instytucjach kultury, projekty przywracające zawodową znajomość wykonywania tradycyjnych rzemiosł i wyrobów rękodzielniczych itp.).	Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego Rozwój lokalnego rzemiosła i rękodzieła	Liczba rzemieślników lokalnych, współpracujących z Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach ↗	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Suchej Beskidzkiej, Twórcy i artyści lokalni, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.1.5.	Aktywizacja edukacyjna, zawodowa i przedsiębiorcza mieszkańców, w tym zapewnienie oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, zagrożonych zwolnieniem, zmieniających pracę, chcących doskonalić swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe, założyć własną działalność gospodarczą, w szczególności poprzez współpracę urzędem pracy i placówkami kształcenia ustawicznego.	Wzrost i poprawa jakości zatrudnienia Spadek bezrobocia Wzrost przedsiębiorczości lokalnej Wzrost aktywności edukacyjnej osób dorosłych (oraz zwiększenie kapitału intelektualnego)	Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗ Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale ↘ Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy ↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach	Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy,

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

			Odsetek osób w wieku 25/26–64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wiekowej ↗		Osoby bezrobotne, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
1.1.6.	Promocja gospodarcza gminy oraz wsparcie marketingu i sprzedaży produktów i usług lokalnych, w tym wyrobów z drewna i skóry oraz produktów rolnych i rolno-spożywczych, tradycyjnie kojarzonych z gminą (promocja w sieci, organizacja wydarzeń itp.).	Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania ofertą produktów i usług lokalnych, w tym tradycyjnych Wzrost dochodów lokalnego biznesu, zwiększenie dochodów budżetu gminy	Liczba wydarzeń promujących produkty i usługi lokalne w skali roku liczba ich uczestników ↗ Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Suchej Beskidzkiej, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.1.7.	Wspieranie prac porządkujących organizacyjnie i prawnie gospodarkę przestrzenną.	Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności działek Poprawa warunków dla rozwoju inwestycji	Powierzchnia gruntów objętych postępowaniem scaleniowym ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Właściciele terenów, Sołtysi i rady sołeckie
1.1.8.	Rozwój i modernizacja infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania firm, gospodarstw rolnych i społeczności lokalnych, w tym dróg do nowych obszarów mieszkaniowych, do obszarów przemysłowych, dojazdowych do gruntów rolnych.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania firm, gospodarstw rolnych i społeczności lokalnych Poprawa warunków osadniczych oraz dla rozwoju działalności gospodarczej i rolniczej	Długość wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Sołtysi i rady sołeckie, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Rolnicy, producenci, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

1.1.9.	Współpraca z operatorami na rzecz modernizacji i rozwoju sieci energetycznych i gazowych oraz teleinformatycznych na terenie gminy.	<p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości sieci energetycznych i gazowych</p> <p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług telefonicznych i internetowych</p> <p>Poprawa warunków osadniczych oraz dla rozwoju działalności gospodarczej i rolniczej</p>	<p>Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z gazociągu</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Operatorzy sieciowi i telekomunikacyjni</p>
Cel operacyjny 1.2. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Rozwój ścieżek rowerowych (m.in. Velo Skawa), a także pieszych, konnych, wielofunkcyjnych itp., z uwzględnieniem najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy, tworzenie miejsc odpoczynku wraz z przestrzenią dla drobnych usług, integracja tras (we współpracy z innymi samorządami), oznakowanie, bieżące utrzymanie, promocja i animacja.	<p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury rowerowej</p> <p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego</p> <p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę</p>	<p>Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy</p> <p>↗</p> <p>Liczba wydarzeń rowerowych (wyścigów, rajdów itp.) w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Administracja rządowa, PGW Wody Polskie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Nadleśnictwo Sucha, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

1.2.2.	Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału gminy w zakresie turystyki religijnej.	<p>Rozwój i wypromowanie oferty turystyki religijnej na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości</p>	<p>Liczba wydarzeń w zakresie turystyki religijnej w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> 	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Ośrodek Wczasowo-Rekolekcyjny „Totus Tuus” i Dom Wczasowo-Rekreacyjny Caritas, Ośrodki pielgrzymkowe z terenu Małopolski i sąsiednich regionów, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media</p>
1.2.3.	Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału turystycznego zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności grodziska w Zembrzycach (m.in. badania, publikacje, digitalizacja, edukacja, organizacja i promocja dedykowanych wydarzeń, również o zasięgu i rozpoznawalności ponadlokalnej, w tym rekonstrukcji historycznych, współpraca z Zamkiem w Suchej Beskidzkiej itp.).	<p>Wypromowanie i włączenie w obieg turystyczny lokalnego dziedzictwa kulturowego</p> <p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego, w tym w zakresie wydarzeń</p> <p>Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę</p>	<p>Liczba wydarzeń rekonstrukcyjnych w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> 	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Zamek w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Nadleśnictwo Sucha, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media</p>
1.2.4.	Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału gminy w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego (promocja i animacja obiektów na terenie gminy, w szczególności Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Zembrzycach, oraz szlaków turystycznych, w tym organizacja wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych, również o zasięgu i rozpoznawalności ponadlokalnej, tworzenie punktów widokowych itp.).	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej/spędzania czasu wolnego, w tym w zakresie wydarzeń</p> <p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy</p>	<p>Liczba wydarzeń z wykorzystaniem infrastruktury Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Zembrzycach w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> 	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Urząd Gminy Zembrzyce, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Nadleśnictwo Sucha,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę			Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.2.5.	Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału gminy w zakresie wypoczynku i rekreacji wodnej (szeroka współpraca w zakresie wykorzystania Jeziora Mucharskiego, animacja, wsparcie i promocja wędkarstwa itp.).	Rozwój i wypromowanie oferty wypoczynku i rekreacji wodnej Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości Wypromowanie i upowszechnienie wędkarstwa	Liczba wydarzeń w zakresie wypoczynku i rekreacji wodnej w skali roku oraz liczba ich uczestników Liczba wędkarzy (jako członków kół wędkarskich)	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Urząd Gminy Zembrzyce, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.2.6.	Rozwój i dbałość o atrakcyjność, estetykę, dostępność i funkcjonalność infrastruktury turystycznej.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury turystycznej Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości	Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów infrastruktury turystycznej oraz liczba korzystających osób w skali roku	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Nadleśnictwo Sucha, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
1.2.7.	Promocja i wsparcie rozwoju lokalnych obiektów gastronomicznych oraz miejsc noclegowych o różnym charakterze i standardzie (w tym pola biwakowe, miejsca postojów kamperów itp.)	Poprawa warunków dla rozwoju branży noclegowej i gastronomicznej Wzrost konkurencyjności biznesu obsługującego turystów i gości odwiedzających gminę Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania lokalną ofertą noclegową i gastronomiczną	Liczba miejsc noclegowych na terenie gminy Liczba udzielonych noclegów Liczba podmiotów gastronomicznych na terenie gminy	Urząd Gminy Zembrzyce	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Nadleśnictwo Sucha, Media

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

1.2.8.	Budowa oferty sprzedażowej, pobytowej i terapeutycznej w zakresie agro-, eko-, hipo- i apiturystyki wraz z infrastrukturą turystyczną i nowoczesnymi systemami organizacyjno-marketingowymi.	Rozwój i wypromowanie oferty w zakresie agro-, eko-, hipo- i apiturystyki Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości	Liczba zarejestrowanych pasiek na terenie gminy 	Urząd Gminy Zembrzyce	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.2.9.	Stworzenie i rozpowszechnienie oferty zielonych szkół, ferii, kilkudniowego pobytu na terenie gminy (rzemiosło, jezioro, sport i rekreacja, spacer edukacyjne itp.) oraz w sąsiednich jednostkach (Sucha Beskidzka – zamek, kino, Wadowice – muzeum itp.).	Rozwój i wypromowanie oferty pobytowej z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup turystów i gości Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości	Liczba zielonych szkół w skali roku oraz liczba uczestników 	Urząd Gminy Zembrzyce	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, w tym placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
1.2.10.	Prowadzenie oraz rozwój i profesjonalizacja działania Punktu Informacji Turystycznej przy Centrum Rekreacji i Wypoczynku w Zembrzycach.	Profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy	Liczba korzystających z Punktu Informacji Turystycznej w skali roku 	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

1.2.11.	Rozwój promocji turystycznej, w tym we współpracy z innymi samorządami.	<p>Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy i w subregionie</p> <p>Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę</p>	<p>Liczba działań promocyjnych i ich zasięg ↗</p> <p>Liczba odsłon artykułów na stronie internetowej gminy ↗</p> <p>Liczba turystów i gości odwiedzających poszczególne atrakcje turystyczne gminy ↗</p>	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media</p>
---------	---	--	--	-----------------------	---

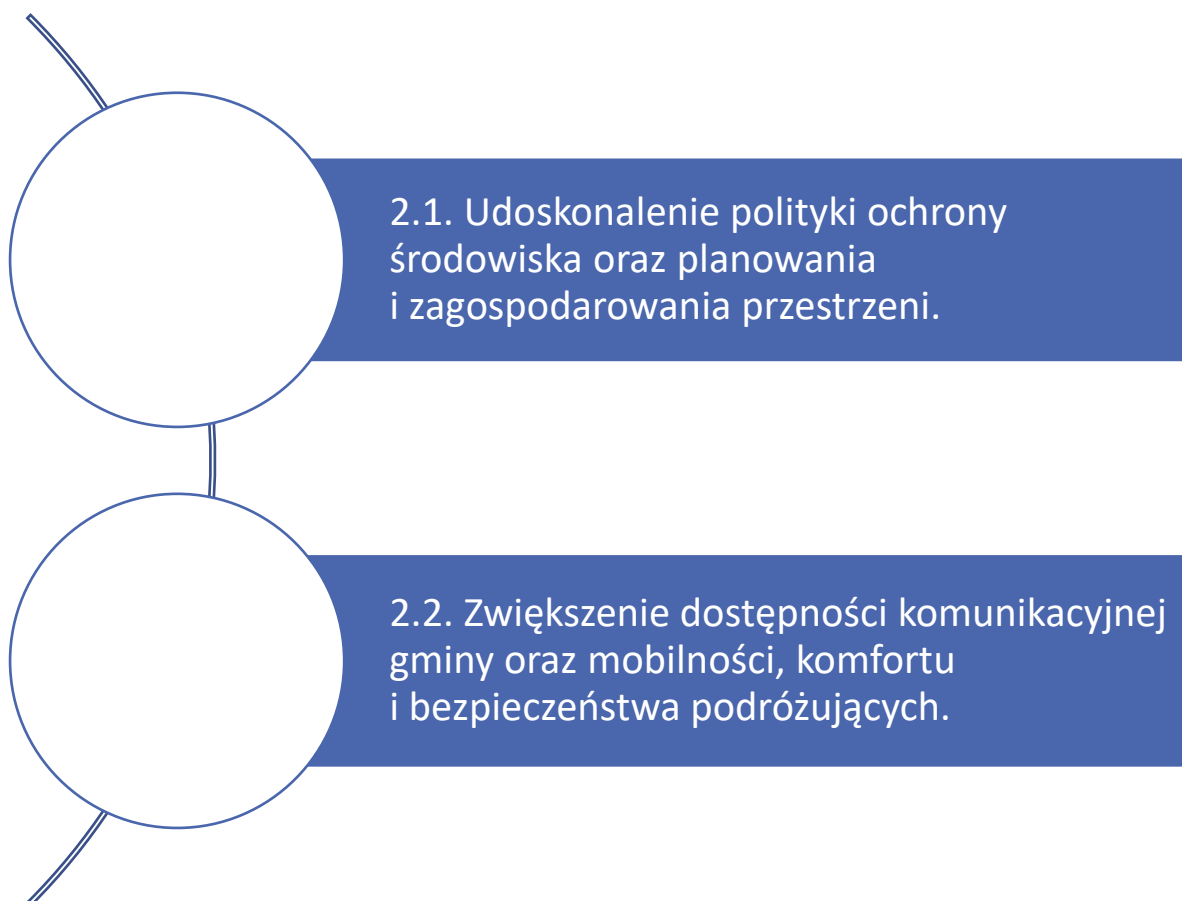
OBSZAR STRATEGICZNY 2.

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 2.

Wysoka jakość przestrzeni i środowiska oraz funkcjonalna komunikacja, wzmacniająca atrakcyjność osadniczą gminy Zembrzyce.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Walory przyrodniczo-krajobrazowe stanowią zasadniczy element atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy, który wymaga szczególnego miejsca w lokalnej polityce rozwoju. W ostatnich latach bardzo zyskuje na popularności trend zamieszkiwania na obszarach wiejskich i w małych miasteczkach, gdzie zagwarantowane są spokój i komfortowe warunki życia, bez narzucanego w dużych miastach wysokiego tempa funkcjonowania, w przyjaznym i zielonym otoczeniu. Częściowo proces ten uwidacznia się już w przypadku gminy Zembrzyce, która przyciąga m.in. mieszkańców pobliskiego Górnego Śląska. Procesy te wymagają jednak wsparcia, przede wszystkim zwiększenia zainteresowania gminą wśród osób młodych i rodzin z dziećmi. Jednocześnie zarówno Beskid Makowski, jak i Beskid Mały są miejscem częstych wędrowek indywidualnych oraz grupowych, a Zembrzyce stanowią jedną z dobrych baz wypadowych. Oferta w tym zakresie będzie rozwijana, w szczególności we współpracy z sektorem prywatnym (o czym traktuje strategia w obszarze GOSPODARKA I TURYSTYKA). Przyjęta przez władze samorządowe polityka trwałego i zrównoważonego rozwoju zakłada, że lokalne zasoby środowiskowe będą aktywnie chronione i wspierane, a równocześnie odpowiedzialnie włączane w obieg społeczny, gospodarczy i turystyczny. Dla zwiększenia dynamiki opisywanych procesów osadniczych i rozwojowych konieczne są dalsze działania w zakresie doskonalenia dostępności komunikacyjnej gminy, która już obecnie posiada przewagę nad innymi jednostkami w tym zakresie (DK 28, DW 956, linia kolejowa z przystankiem na terenie gminy) i powinna lepiej wykorzystywać tę szansę.

Zgodnie z powyższym, w perspektywie roku 2030 dla gminy Zembrzyce jako strategiczny wyznaczono obszar tematyczny INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO, którego celem jest zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni i środowiska oraz funkcjonalnej komunikacji, wzmacniających lokalną atrakcyjność osadniczą. Posłużą temu działania zgrupowane w ramach 2 celów operacyjnych. Pierwszy dotyczy udoskonalenia polityki proekologicznej oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni. Obejmuje w szczególności inwestycje własne oraz wsparcie prywatnych działań w zakresie poprawy jakości powietrza i zwiększania efektywności energetycznej budynków (wymiana nieekologicznych źródeł ciepła, termomodernizacja, OZE), a także rozwój i modernizację urządzeń wodno-kanalizacyjnych, w kontekście niewystarczającej wydajności, coraz większej awaryjności oraz perspektywicznych potrzeb społecznych i gospodarczych, a także celów środowiskowych. Strategia postępowania zakłada również doskonalenie standardów gospodarowania odpadami komunalnymi. Działaniem horyzontalnym będzie edukacja ekologiczna oraz kształtowanie zachowań, postaw i wzorców konsumpcji przyjaznych środowisku. Ważnym wyzwaniem pozostaje rozwój współpracy w ramach Klastra Energii Brama Beskidów. W zakresie polityki przestrzennej, gmina może się pochwalić objęciem pełnej jej powierzchni planami miejscowymi, które będą jednak wymagać aktualizacji z uwzględnieniem bieżących i prognostycznych potrzeb rozwojowych, a także nowych przepisów krajowych w tym zakresie. Dla poprawy warunków życia kluczowe znaczenie będą miały poza tym przedsięwzięcia z zakresu tworzenie dostępnych, atrakcyjnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych wraz z ich utrzymaniem i animacją. Drugi cel operacyjny dotyczy z kolei zwiększenia dostępności komunikacyjnej gminy oraz mobilności, komfortu i bezpieczeństwa podróżujących. Obejmuje zadania w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg, chodników oraz ciągów rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie gminy, w tym we współpracy z innymi właścicielami i zarządcami infrastruktury, tworzenie miejsc parkingowych w lokalizacjach szczególnie uczęszczanych przez mieszkańców, czy turystów i gości, a jednocześnie działania z zakresu rozwoju i promocji transportu zbiorowego, z naciskiem na jego zintegrowanie, dostosowanie do potrzeb społecznych i wdrożenie rozwiązań ekologicznych. Gmina będzie też kontynuowała rozwój i wymianę oświetlenia ulicznego.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Cel operacyjny 2.1. Udoskonalenie polityki ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Inwestycje własne oraz wsparcie prywatnych działań w zakresie poprawy jakości powietrza i zwiększania efektywności energetycznej budynków (wymiana nieekologicznych źródeł ciepła, termomodernizacja, OZE).	<p>Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej budynków prywatnych i użyteczności publicznej</p> <p>Upowszechnienie OZE</p> <p>Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła ↓</p> <p>Liczba gospodarstw domowych, które wymieniły nieekologiczne źródło ciepła dzięki dofinansowaniu z budżetu gminy ↗</p> <p>Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane termomodernizacji ↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↓</p>	Urząd Gminy Zembrzyce	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy
2.1.2.	Rozwój współpracy w ramach Klastra Energii Brama Beskidów.	<p>Zwiększenie efektywności energetycznej i obniżenie kosztów energii</p> <p>Poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego</p>	<p>Wytworzona energia w ramach klastra energii ↗</p> <p>Koszty energii ↓</p>	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Członkowie klastra, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

2.1.3.	Rozwój i modernizacja zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków wraz ze wsparciem rozwiązań alternatywnych dla kanalizacji sieciowej.	<p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury oraz usług kanalizacyjnych</p> <p>Poprawa warunków osadniczych oraz dla rozwoju działalności gospodarczej</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p>	Liczba gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji ↗	Urząd Gminy Zembrzyce (prowadzenie inwestycji), Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Zembrzycach (administracja i zarządzanie)	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.4.	Rozwój i modernizacja systemu zaopatrzenia oraz optymalizacja zużycia i zwiększenie efektywności wykorzystania wody na obszarze gminy (szczególnie w okresach suszy).	<p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury oraz usług zaopatrzenia w wodę</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa dostaw wody</p> <p>Poprawa jakości wody pitnej</p> <p>Poprawa warunków osadniczych oraz dla rozwoju działalności gospodarczej</p>	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z wodociągu ↗	Urząd Gminy Zembrzyce (prowadzenie inwestycji), Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Zembrzycach (administracja i zarządzanie)	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.5.	Doskonalenie standardów gospodarowania odpadami komunalnymi (także szkodliwymi i niebezpiecznymi) oraz dbanie o czystość i estetykę miejsc publicznych.	<p>Wzrost poziomu selektywnej zbiórki odpadów</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska</p>	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.6.	Projekty na rzecz ochrony i odtwarzania środowiska, w szczególności prowadzenie edukacji ekologicznej oraz kształtowanie zachowań, postaw i wzorców konsumpcji przyjaznych środowisku (praktyczne zajęcia, gry, zabawy, konkursy, akcje, kampanie itp.).	<p>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>Upowszechnienie postaw i zachowań prośrodowiskowych</p>	Liczba i/lub odsetek uczniów, którzy nabyli i/lub rozwinęli kompetencje ekologiczne ↗	Placówki oświatowe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Zembrzyce, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Zembrzycach, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe,

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Ochrona i poprawa stanu środowiska i jego bioróżnorodności			Nadleśnictwo Sucha, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
2.1.7.	Opracowanie i aktualizacja aktów planowania przestrzennego z uwzględnieniem bieżących i prognostycznych potrzeb rozwojowych gminy oraz nowych przepisów prawa.	Uporządkowanie lokalnej polityki przestrzennej i krajobrazowej Poprawa warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju gminy	Liczba wniosków o zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.8.	Tworzenie dostępnych, atrakcyjnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych wraz z ich utrzymaniem i animacją, w tym odnowa centrów wsi oraz porządkowanie istniejących i tworzenie nowych terenów zielonych.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości przestrzeni publicznych Poprawa warunków dla integracji i aktywizacji oraz rekreacji i wypoczynku mieszkańców (a także turystów i gości) Wzrost integracji i wieloaspektowej aktywności mieszkańców Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy	Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych przestrzeni publicznych Liczba wydarzeń w tych przestrzeniach w skali roku oraz liczba ich uczestników	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz mobilności, komfortu i bezpieczeństwa podróżujących.					
	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Budowa, przebudowa i remonty dróg, chodników oraz ciągów rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie gminy, w tym we współpracy z innymi właścicielami i zarządcami infrastruktury.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury drogowej itp. na terenie gminy Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy	Długość wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych dróg i/lub chodników i/lub ciągów rowerowych i/lub pieszo-rowerowych na terenie gminy	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie,

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Liczba wypadków na drogach na terenie gminy ↓		Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Policja, Straż
2.2.2.	Tworzenie miejsc parkingowych, szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej i atrakcjach turystycznych.	Zwiększenie komfortu mieszkańców korzystających z usług publicznych oraz turystów i gości odwiedzających gminę Eliminacja korków oraz obniżenie emisji spalin i hałasu	Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy ↑	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
2.2.3.	Rozwój i promocja transportu zbiorowego, dostosowanego do możliwości i potrzeb mieszkańców, a także turystów i gości (rozwój i modernizacja infrastruktury do obsługi podróżnych, zintegrowanie różnych form transportu, współpraca z przewoźnikami itp.), a także innych rozwiązań ekologicznych.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług transportowych Zwiększenie dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Zwiększenie mobilności mieszkańców Zwiększenie komfortu i bezpieczeństwa podróżnych Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy	Liczba połączeń obejmujących gminę i/lub organizowanych przez gminę ↑ Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przystanków oraz liczba korzystających w skali roku ↑ Liczba osób korzystających z transportu zbiorowego, gdzie organizatorem jest gmina ↑	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Organizatorzy i przewoźnicy
2.2.4.	Rozwój systemu oświetlenia ulicznego wykorzystującego rozwiązania energooszczędne i proekologiczne.	Zwiększenie efektywności energetycznej i finansowej systemu oświetlenia ulicznego Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba i/lub odsetek energooszczędnych punktów oświetlenia na terenie gminy ↑ Poziom zużycia energii na oświetlenie uliczne ↓ Koszty zasilania systemu oświetlenia publicznego	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele i zarządcy dróg

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

MIESZKAŃCY I SAMORZĄD

Cel strategiczny 3.

Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, budujących markę gminy Zembrzyce.

Cele operacyjne:

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Gmina Zembrzyce, jak wykazywano wcześniej, posiada potencjał do stania się miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, zgodnie z filozofią slow life, która oznacza rezygnację z intensywnego życia obciążonego stresem i wyższymi kosztami, na rzecz spokoju i równowagi, codziennego komfortu i bliskości natury. Jest to szansa na zahamowanie negatywnych zjawisk demograficznych występujących w gminie, czyli powolnego, choć dostrzegalnego ubytku mieszkańców, głównie młodych, a także starzenia się społeczeństwa, co skutkuje pogarszaniem się sytuacji gminy. Jej przewagę stanowią przede wszystkim dobra dostępność komunikacyjna, walory przyrodniczo-krajobrazowe, a także kultura i tradycje lokalne. Aby wzmocnić i w pełni wykorzystać potencjał osadniczy gminy potrzeba m.in. doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych i komercyjnych, zwiększenia atrakcyjności rynku pracy (co uwzględniono w obszarze GOSPODARKA I TURYSTYKA, a czemu sprzyja też coraz popularniejsza możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w formie zdalnej), a także prowadzenia odpowiedzialnej polityki względem środowiska i przestrzeni (co z kolei zostało zauważone w obszarze INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO).

Zgodnie z powyższym, w perspektywie roku 2030 dla gminy Zembrzyce jako strategiczny wyznaczono obszar tematyczny SAMORZĄD I MIESZKAŃCY, którego celem jest zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, budujących jej markę. Posłużą temu działania zgrupowane w ramach 4 celów operacyjnych. Pierwszy dotyczy poprawy jakości kształcenia. Obejmuje zadania infrastrukturalne, ukierunkowane na doskonalenie bazy i wyposażenia placówek oświatowych, a także nieinwestycyjne, których celem jest zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty opiekuńczej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, dostosowanej do współczesnych wyzwań i jednocześnie uwzględniającej podejście indywidualne (podstawa programowa, zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne, system wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej itp.). W kontekście opisywanych we wstępie procesów demograficznych, wyzwaniem pozostaje monitorowanie wydatków na oświatę i wychowanie oraz dostosowywanie oferty do realnych potrzeb społecznych i możliwości organizacyjno-finansowych gminy. Drugi cel operacyjny dotyczy wieloaspektowej aktywizacji mieszkańców. Obejmuje działania inwestycyjne w zakresie bazy i wyposażenia instytucji kultury, jak również obiektów sportowych i rekreacyjnych, a jednocześnie nastawione na rozwijanie propozycji w zakresie edukacji, animacji i uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego, w szczególności we współpracy z partnerami prywatnymi i pozarządowymi. Osobnym wyzwaniem pozostaje dbałość o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe gminy, w tym podejmowanie prac przy zabytkach, prowadzenie grup i zespołów, czy rozwój i unowocześnienie izb regionalnych. Gmina będzie też starała się zwiększyć efektywność utrzymania i wykorzystania bazy rekreacyjnej i sportowej m.in. dzięki opracowaniu i promocji komercyjnej oferty dla podmiotów spoza gminy. Trzeci cel operacyjny dotyczy z kolei poprawy lokalnego bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego. Obejmuje działania infrastrukturalne, jak również profilaktyczne, prozdrowotne, pomocowe, usługowe, integrujące, aktywizujące itp., które dotyczą wszystkich mieszkańców gminy, niezależnie od płci i wieku, choć zaakcentowano potrzebę wielowymiarowego wsparcia rodzin, w szczególności dotkniętych trudną sytuacją życiową lub dysfunkcjami, a także osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. Wiodącą rolę w tym zakresie będą odgrywać Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach, współpracujące z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji pomocy. Strategia postępowania uwzględni też rozwój i modernizację gminnego zasobu mieszkaniowego. W zakresie bezpieczeństwa priorytetem będzie przeciwdziałanie katastrofom

i klęskom żywiołowym oraz innym zagrożeniom oraz minimalizowanie ich skutków, głównie poprzez współpracę z odpowiedzialnymi służbami, wsparcie lokalnych jednostek ochotniczych straży pożarnych, doskonalenie dedykowanych systemów, a także rozwój informacji i edukację wszystkich mieszkańców. Ostatni cel operacyjny dotyczy rozwoju nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy. Obejmuje inwestycje w bazę i wyposażenie administracji lokalnej, jej cyfryzację, rozwój e-usług wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez klientów, a także dostosowanie do wymogów ustawy o dostępności (architektonicznej, ale także cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej). Zyskiwać będą na znaczeniu zasady: aktywizacji i partycypacji społecznej oraz partnerstwa lokalnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze: międzysamorządowym, międzysektorowym (współpraca finansowa i pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi i nieformalnymi inicjatywami oddolnymi), czy też międzyorganizacyjnym. Współpraca terytorialna będzie jednym z kluczowych instrumentów wdrażania założeń strategii. Dla realizacji tych wyzwań, poza wspomnianymi zadaniami infrastrukturalnymi i organizacyjnymi, kluczowe znaczenie będzie miało profesjonalne zarządzanie kadrą urzędu gminy i jednostek gminnych, w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. MIESZKAŃCY I SAMORZĄD

Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości kształcenia i jego lepsze dostosowanie do potrzeb i wyzwań współczesności.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Rozwój oferty w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości opieki żłobkowej	Liczba dzieci korzystających z opieki żłobkowej ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
3.1.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie i cyfryzacja placówek oświatowych wraz z estetycznym, funkcjonalnym i bezpiecznym zagospodarowaniem ich otoczenia.	Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia placówek edukacyjnych Poprawa warunków pracy i nauki Zwiększenie efektywności energetycznej, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami Unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych	Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↗	Urząd Gminy Zembrzyce (inwestycje), Placówki oświatowe (administracja i zarządzanie)	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Centrum Obsługi Szkół w Zembrzycach
3.1.3.	Rozwój oferty edukacyjnej oraz zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych, w tym w kierunku kształcenia kompetencji kluczowych (nowoczesne metody i techniki pracy, w tym wykorzystujące ICT, innowacje pedagogiczne, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, projekty, w tym wymiany międzynarodowe itp.).	Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej Dostosowanie oferty edukacyjnej do współczesnych wyzwań	Liczba zajęć pozalekcyjnych i ich uczestników ↗ Liczba projektów realizowanych przez szkoły i ich uczestników ↗	Placówki oświatowe	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy Zembrzyce,

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Poprawa jakości i efektów kształcenia	Liczba absolwentów szkół podstawowych z terenu gminy, którzy dostali się do szkół ponadpodstawowych pierwszego wyboru ↗		Centrum Obsługi Szkół w Zembrzycach, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
3.1.4.	Rozwój systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej - praca zarówno z uczniem zdolnym, jak i uczniem o szczególnych potrzebach (doradztwo edukacyjne i zawodowe, systemy stypendialne, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, profilaktyka i promocja zdrowia itp.).	Dostosowanie oferty edukacyjnej do współczesnych wyzwań Zwiększenie dostępności i poprawa jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem podejścia indywidualnego Poprawa jakości i efektów kształcenia Wyrównanie szans edukacyjnych	Liczba uczniów przypadających na etat nauczyciela specjalisty ↘ Liczba uczniów korzystających z doradztwa edukacyjnego i/lub zawodowego w skali roku ↗ Liczba uczniów objętych systemem stypendialnym ↗ Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych (na szczeblu powiatowym i/lub regionalnym i/lub krajowym) ↗	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Zembrzyce, Centrum Obsługi Szkół w Zembrzycach, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
3.1.5.	Monitorowanie sieci placówek oświatowych w gminie pod kątem zmian demograficznych oraz możliwości organizacyjno-finansowych gminy.	Dostosowanie sieci oświatowej do faktycznych potrzeb społecznych Zwiększenie efektywności organizacyjnej i finansowej sieci oświatowej w gminie	Wydatki na utrzymanie danej szkoły w przeliczeniu na jednego ucznia Udział wydatków na oświatę w wydatkach ogółem budżetu lokalnego	Urząd Gminy Zembrzyce	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Centrum Obsługi Szkół w Zembrzycach, Placówki oświatowe

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Cel operacyjny 3.2. Rozwój oferty czasu wolnego i wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie i cyfryzacja instytucji kultury wraz z estetycznym, funkcjonalnym i bezpiecznym zagospodarowaniem ich otoczenia.	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia instytucji kultury</p> <p>Poprawa warunków pracy i korzystania z oferty</p> <p>Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej bazy, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji kultury</p>	<p>Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Gminy Zembrzyce (prowadzenie inwestycji),</p> <p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach (administracja i zarządzanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON,</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego</p>
3.2.2.	Rozwój oferty instytucji kultury (zajęcia, warsztaty, wydarzenia, konkursy, projekty itp.) z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup mieszkańców, a także turystów i gości odwiedzających gminę, w tym poprzez współpracę z organizacjami społecznymi, lokalnymi animatorami, twórcami i pasjonatami, wraz z wieloaspektową aktywizacją mieszkańców.	<p>Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej, artystycznej, a także sportowej i rekreacyjnej</p> <p>Wzrost aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze</p>	<p>Liczba zajęć w ofercie Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach w skali roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Zembrzyce, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”</p>
3.2.3.	Rozwój lokalnego centrum wspierania kompetencji cyfrowych (m.in. poprzez zakup sprzętu, zapewnienie kadry trenerskiej, organizację zajęć i warsztatów z zakresu podstawowych i specjalistycznych	<p>Poprawa warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego</p> <p>Zwiększenie stopnia oraz poprawa umiejętności</p>	<p>Liczba osób, które nabyły i/lub rozwinęły kompetencje cyfrowe</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach</p>	<p>Administracja rządowa, Centrum Projektów Polska Cyfrowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Zembrzyce,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

	kompetencji cyfrowych sprofilowanych na odpowiednie grupy wiekowe) w oparciu o posiadane zasoby (np. poszerzenie funkcji Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach).	korzystania z Internetu (w tym e-usług publicznych) przez mieszkańców E-aktywizacja mieszkańców			Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
3.2.4.	Zachowanie, kultywowanie, wsparcie, promocja i upowszechnianie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy, w tym podejmowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, prowadzenie grup i zespołów (np. zespół regionalny, orkiestry dęte, KGW i NGO, rzemieślnicy i rękodzielnicy), rozwój izb regionalnych w Zembrzycach i Tarnawie Górnej (z założeniem ich unowocześnienia i cyfryzacji, rozwoju oferty, w tym edukacyjnej, szerszej promocji).	Zachowanie i ochrona zasobów kultury i dziedzictwa lokalnego Wypromowanie i upowszechnienie zasobów kultury i dziedzictwa lokalnego Zwiększenie dostępności i poprawa stanu obiektów zabytkowych Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy oraz liczby odwiedzających ją turystów i gości	Liczba obiektów zabytkowych, które zostały odnowione Liczba grup i zespołów kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy i regionu działających przy Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach oraz liczba ich członków Liczba osób odwiedzających izby regionalne w Zembrzycach i Tarnawie Górnej w skali roku	Urząd Gminy Zembrzyce, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne zespoły, twórcy i artyści lokalni, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Media
3.2.5.	Rozwój i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy.	Poprawa jakości bazy sportowej i rekreacyjnej Poprawa warunków dla rekreacji i wypoczynku oraz uprawiania sportu Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami Zwiększenie efektywności energetycznej, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego	Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

3.2.6.	Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań różnych grup mieszkańców, a także turystów i gości odwiedzających gminę, w szczególności poprzez współpracę finansową i pozafinansową z klubami i organizacjami sportowymi.	Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty sportowej i rekreacyjnej Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba klubów sportowych i ich członków, prowadzonych przez nie sekcji oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji ↗	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
3.2.7.	Promocja gminnej bazy rekreacyjnej i sportowej pod kątem jej komercyjnego wykorzystania również przez podmioty spoza gminy (kluby i organizacje sportowe itp.).	Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania gminną bazą rekreacyjną i sportową Bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej i nowo powstającej bazy Zwiększenie efektywności finansowej w sferze sportu i rekreacji	Liczba klubów i organizacji spoza gminy korzystających na komercyjnych zasadach z gminnej bazy rekreacyjnej i sportowej ↗	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
Cel operacyjny 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1.	Rozwój oferty podmiotów leczniczych (profilaktyka, promocja zdrowia, szybka diagnoza, leczenie itp.) wraz z doskonaleniem procesu obsługi klientów.	Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowia Upowszechnienie postaw i zachowań prozdrowotnych Zwiększenie dostępności i poprawa jakości świadczeń profilaktycznych, diagnostycznych i zdrowotnych	Liczba akcji profilaktycznych oraz liczba uczestników ↗ Liczba udzielonych porad w podstawowej i/lub specjalistycznej opiece zdrowotnej ↗	Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zembrzycach, Przychodnia Zdrowia w Zembrzycach, Przychodnia Zdrowia w Śleszowicach	Administracja rządowa, NFZ, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki oświatowe,

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Podniesienie poziomu zdrowia publicznego			Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Firmy farmaceutyczne i medyczne
3.3.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie i cyfryzacja instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów leczniczych.	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia instytucji pomocy społecznej i podmiotów leczniczych</p> <p>Poprawa warunków pracy i świadczenia usług społecznych i zdrowotnych</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej bazy, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego</p> <p>Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji pomocy społecznej i podmiotów leczniczych</p>	Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku	<p>Urząd Gminy Zembrzyce (inwestycje), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach, Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zembrzycach, Przychodnia Zdrowia w Zembrzycach, Przychodnia Zdrowia w Śleszowicach (administracja i zarządzanie)</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego</p>
3.3.3.	Wsparcie rodzin w ich naturalnym rozwoju oraz przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów rodzinnych i społecznych (m.in. wsparcie w trudnej sytuacji, profilaktyka uzależnień, przeciwdziałanie przemocy domowej, pomoc potrzebującym), w szczególności poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.	<p>Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych</p> <p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości systemu wsparcia rodziny</p> <p>Zwiększenie dostępności i poprawa jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<p>Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. objętych pracą socjalną i/lub asystenturą i/lub wsparciem materialnym i finansowym</p> <p>Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty</p> <p>Liczba osób objętych leczeniem odwykowym</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Przedsiębiorcy,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Zwiększenie dostępności i poprawa jakości systemu wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji oraz dysfunkcyjnych i patologicznych			Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”, Policja, Sądy
3.3.4.	Kompleksowa polityka względem osób starszych, samotnych, chorych i z niepełnosprawnościami (rozwój usług społecznych i opiekuńczych, wieloaspektowa aktywizacja i integracja) wraz ze wsparciem ich rodzin i opiekunów (pomoc wytchnieniowa itp.), w szczególności poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości systemu wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów Zwiększenie integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami Wzrost aktywności społecznej, ruchowej, zawodowej itp. osób starszych i z niepełnosprawnościami Poprawa jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytchnieniowej Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników ↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Suchej Beskidzkiej, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej, Urząd Gminy Zembrzyce, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”
3.3.5.	Rozwój i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego.	Poprawa jakości gminnego zasobu mieszkaniowego Zwiększenie efektywności energetycznej gminnego zasobu mieszkaniowego, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba osób zajmujących gminne mieszkania komunalne	Urząd Gminy Zembrzyce	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		Wzrost możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, w tym osób w trudnej sytuacji			
3.3.6.	Przeciwdziałanie katastrofom i klęskom żywiołowym oraz innym zagrożeniom (powódzie, osuwiska, wichury, susze, pożary, epidemie, zagrożenia cyberbezpieczeństwa itp.) oraz minimalizowanie ich skutków (inwestycje i właściwe zagospodarowanie przestrzeni, wsparcie jednostek ochotniczych straży pożarnych, rozwój i integracja systemów monitoringu, wczesnego ostrzegania i reagowania), współpraca w tym zakresie z PGW Wody Polskie i powiatem .	Zwiększenie gotowości bojowej i zdolności kooperacji służb Zmniejszenie zagrożenia związanego z występowaniem katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń, zminimalizowanie ich skutków Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Środki wydatkowane przez gminę na zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP ↗ Wysokość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof, w tym wystąpienia podtopień i powodzi ↘	Urząd Gminy Zembrzyce	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Policja, Straż Pożarna i inne służby w ramach systemu bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego
3.3.7.	Rozwój informacji i edukacji na rzecz bezpieczeństwa, w szczególności w ruchu drogowym (unikanie niebezpieczeństw, kształtowanie zachowań na wypadek sytuacji zagrożenia i zjawisk ekstremalnych, udzielanie pierwszej pomocy itp.).	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa Upowszechnienie postaw i zachowań unikania oraz reagowania w sytuacji zagrożenia i zjawisk ekstremalnych Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba uczniów, którzy zdali egzamin na kartę rowerową ↗ Liczba wydarzeń w zakresie bezpieczeństwa w skali roku oraz liczba ich uczestników ↗	Placówki oświatowe	Urząd Gminy Zembrzyce, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna i inne służby w ramach systemu bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego, Media

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Cel operacyjny 3.4. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.4.1.	Profesjonalne zarządzanie kadrami urzędu gminy i jednostek gminnych, w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych.	<p>Zwiększenie sprawności i efektywności procesów pozyskiwania i zarządzania kadrami</p> <p>Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania pracowników samorządowych</p> <p>Podniesienie efektywności świadczenia i jakości usług publicznych</p>	<p>Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy w skali roku</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba uchylonych decyzji administracyjnych</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Pracownicy samorządowi</p>
3.4.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie i cyfryzacja administracji lokalnej.	<p>Poprawa jakości bazy oraz wyposażenia administracji lokalnej</p> <p>Poprawa warunków pracy oraz świadczenia usług / korzystania z usług publicznych</p> <p>Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej bazy, ograniczenie negatywnego wpływu środowiskowego</p> <p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji</p>	<p>Liczba wybudowanych i/lub przebudowanych i/lub wyremontowanych obiektów oraz liczba korzystających osób w skali roku</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

3.4.3.	Rozwój e-usług wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez klientów.	<p>Unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji</p> <p>Wzrost dostępności, liczby, jakości i dojrzałości e-usług</p> <p>Zwiększenie odsetka spraw realizowanych elektronicznie</p>	<p>Liczba dostępnych e-usług </p> <p>Poziom dojrzałości e-usług publicznych </p> <p>Odsetek spraw realizowanych elektronicznie w skali roku </p>	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, Centrum Projektów Polska Cyfrowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe</p>
3.4.4.	Zapewnienie dostępności administracji lokalnej oraz przestrzeni publicznych (architektonicznej, ale także cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej).	<p>Zwiększenie dostępności administracji lokalnej dla wszystkich mieszkańców, w tym ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej w skali roku </p>	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, PFRON</p>
3.4.5.	Edukacja, promocja i wsparcie aktywności i partycypacji społecznej, w tym rozwój współpracy finansowej i pozafinansowej z organizacjami pozarządowymi (wsparcie w zakresie zaplecza lokalowego, szkoleń, doradztwa i informacji, pozyskiwania środków na działalność, zlecenie i powierzanie organizacjom realizacji zadań publicznych, wspólne inicjatywy i projekty itp.).	<p>Zwiększenie integracji społecznej</p> <p>Wzrost aktywności i partycypacji społecznej, rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>Poprawa warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych</p> <p>Wzrost znaczenia i profesjonalizacja organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych oraz realizowanych przez nie działań</p>	<p>Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem w skali roku </p> <p>Liczba zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość </p>	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

3.4.6.	Rozwój współpracy samorządowej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym oraz przenoszenie jej na środowiska lokalne.	<p>Rozwój procesów współpracy lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej</p> <p>Wymiana wiedzy i doświadczeń</p> <p>Osiągnięcie efektu synergii (wzajemnego napędzania się efektów działań)</p>	<p>Liczba projektów we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera krajowego i/lub zagranicznego</p> 	Urząd Gminy Zembrzyce	<p>Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej, Inne JST, Jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze”</p>
--------	--	--	--	-----------------------	--

MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ZEMBRZYCE WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2023r. poz. 1478), Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

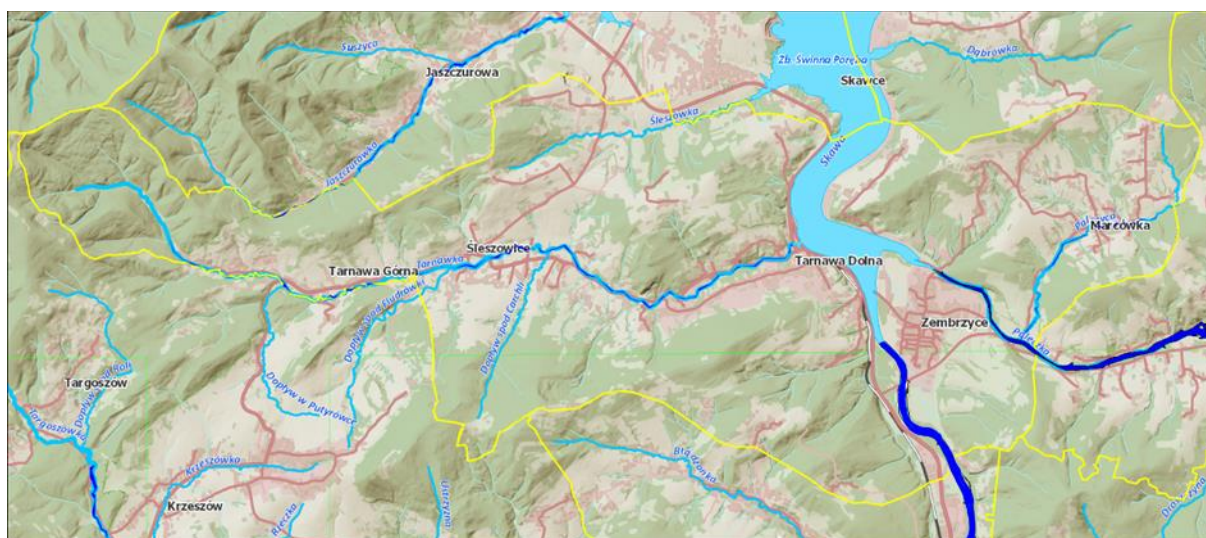
- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zarządzanie ryzykiem powodziowym

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią uwzględnia się w strategii tzw. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przez które rozumie się obszary na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie (wynosi 1%, tzw. „powódź stuletnia”) lub wysokie (10%), obszary między linią brzegu a naturalnym wysokim brzegiem oraz pasy techniczne. Obszary te zostały oznaczone na Mapie 1. oraz Mapie 2. Ilustrują zagrożenie ze strony rzeki Skawy oraz potoków Tarnawka, Paleczka, Palczyca i Jaszczurówka. Na terenie gminy Zembrzyce lokalizują się również tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi określono jako niskie (raz na 500 lat, $Q=0,2\%$). Ilustruje je Mapa 3. Mapy pochodzą z Hydroportalu PGW Wody Polskie.

W myśl zapisu art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowane zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie może m. in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. raz na 10 lat) – w granicach granatowych linii

Źródło: Hydroportal ISOK

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. raz na 100 lat) – w granicach granatowych linii

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 3. Obszar zagrożenia powodzią przy niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=0,2%, tzw. raz na 500 lat) – w granicach granatowych linii

Źródło: Hydroportal ISOK

W ramach aktualizacji Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętej na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022r. poz. 2739), w granicach gminy Zembrzyce wskazano do realizacji zadanie pn.: „Prace utrzymaniowe obejmujące udrożnienie koryta i remont istniejących ubezpieczeń rzeki Paleczka w m. Budzów, w gm. Budzów oraz w m. Zembrzyce, w gm. Zembrzyce” (nr ID: W_GZW_3148).

W Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku w ramach celu operacyjnego 3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców wyznaczono m.in. kierunek interwencji dotyczący zapobiegania katastrofom i klęskom żywiołowym (m.in. powodziom) oraz ograniczania ich skutków. W tym kierunkowym zakresie strategia jest zbieżna z obowiązującymi i aktualizowanymi planami zarządzania ryzykiem powodziowym na wyższych szczeblach.

Plany gospodarowania wodami

Gmina Zembrzyce leży w granicach Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 447 [Zbiornik warstw Godula (Beskid Mały)] oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 444 (Dolina rzeki Skawa). W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (nazwa, informacja o stanie jcwp i jcwpd oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym jcwp i jcwpd w aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW).

Tabela 6. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Zembrzyce wraz z przypisanymi celami środowiskowymi i działaniami

Kod i nazwa JCWP (wody powierzchniowe)	Status	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe	Kategorie działań przewidziane w IIaPGW
RW20000421347399 Skawa od Bystrzanki do zb. Świnna Poręba	NAT - naturalna część wód	brak danych	zagrożona	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Nie ustalą się indywidualnych działań.
RW200004213473299 Palczka	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); dobry stan chemiczny	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków.
RW20000421347389 Jaszczurówka	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; dobry stan chemiczny	Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, Poprawa warunków dla obszarów chronionych, Edukacja i informacja.
RW20000421347349 Tarnawka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	Poprawa warunków dla obszarów chronionych, Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, Edukacja i informacja, Aktualizacja programu ochrony środowiska.
RW20002321347399 Zb. Świnna Poręba	SZCW - silnie zmieniona część wód	brak danych	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; dobry stan chemiczny	Poprawa warunków dla obszarów chronionych, Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków.
RW200004213477 Skawa od zb. Świnna Poręba do Kleczanki	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku	Poprawa warunków dla obszarów chronionych, Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków, Poprawa

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

				cieku istotnego Skawa w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Skawa w obrębie JCWP (dla troci wędrownej); stan chemiczny: dla złągodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, Aktualizacja programu ochrony środowiska.
RW200004213469 Stryszawka	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; stan chemiczny: dla złągodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	Poprawa warunków dla obszarów chronionych, Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, Adaptacja do zmian klimatu, Aktualizacja programu ochrony środowiska.
Kod JCWPd (wody podziemne)	Stan JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe	Kategorie działań przewidziane w IIaPGW	
PLGW2000159	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Nie ustala się indywidualnych działań.	

Źródło danych: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP i Karty Charakterystyk JCWPd

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku zakłada w ramach celu operacyjnego 2.1. Udoskonalenie polityki ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów wodnych, m.in. poprzez inwestycje w sieć kanalizacyjną oraz działania edukacyjne.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Wskazuje na to wskazany wyżej cel operacyjny 2.1. zaplanowane w jego ramach działania z zakresu optymalizacji zużycia i zwiększenia efektywności wykorzystania wody na obszarze gminy. W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego

korzystania z zasobów wodnych. Cele szczegółowe Planu dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą: społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy.

Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Zembrzyce mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie 4),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej (działanie 8),
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych (działanie 9),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodoszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Zembrzyce w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku zagrożenie jest silne, a w trzecim umiarkowane. Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla obszaru gminy Zembrzyce określono jako umiarkowany.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ZEMBRZYCE WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Wprowadzenie

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zembrzyce jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. Jest to porządkujący składnik strategii oraz źródło najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Model przedstawia długookresową wizję rozwoju, określa podstawowe kierunki dalszej polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni gminy Zembrzyce – z uwzględnieniem uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz potencjałów, a także specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej definiują warunki, w których opisany model będzie mógł zaistnieć.

Niniejszy model zachowuje spójność z ustaleniami przestrzennymi zawartymi w dokumentach strategicznych szczebla regionalnego, na czele z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego do 2030 r. Dokument ten wprowadził podział regionu na siedem obszarów funkcjonalnych, charakteryzujących się podobnymi cechami zagospodarowania przestrzennego, spójnością przyrodniczą i krajobrazową, zbliżonym charakterem gospodarczym oraz, w ich efekcie, wspólnymi wyzwaniami rozwojowymi. Gmina Zembrzyce została zaliczona do obszaru "Park". Obszar ten opisano jako charakteryzujący się rozproszoną zabudową i niską gęstością zaludnienia, pogarszaną przez zjawisko nasilonego odpływu migracyjnego i jedynie w części kompensowanego dodatnim przyrostem naturalnym. Jako główne potencjały rozwojowe wskazano te, które wiążą się z zasobami środowiska naturalnego - turystyka (w tym w oparciu o zasoby uzdrowiskowe) oraz gospodarka wypasowa w zakresie rolnictwa.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych oraz układ głównych elementów infrastruktury społecznej

Zgodnie z danymi zawartymi w rejestrze TERYT, gminę Zembrzyce tworzy 5 miejscowości sołeckich. Nadrzędną rolę w gminie³ pełni miejscowość Zembrzyce, położona centralnie względem granic gminy, będąca lokalnym centrum administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym oraz usługowym, przede wszystkim za sprawą siedziby urzędu gminy, większości gminnych jednostek organizacyjnych (w tym instytucji kultury), koncentracji sklepów oraz drobnych usług. W Zembrzycach mieści się także jedyna w gminie OSP włączona w struktury KSR-G oraz największe w skali jednostki zaplecze sportowo-rekreacyjne. O tym, że miejscowość posiadała podobny charakter od stuleci, świadczy układ urbanistyczny oraz małomiasteczkowa zabudowa jej ścisłego centrum. W pozostałych miejscowościach zlokalizowane są niektóre elementy bazy instytucjonalnej lub infrastrukturalnej gminy – głównie szkoły podstawowe. Dominuje w nich funkcja mieszkaniowa (przemieszczenie zabudowy mieszkalnej z zagrodową), usługi rozwinięte są w znacznie niższym stopniu.

Znaczenie Zembrzyc podkreśla także liczba mieszkańców – odnotowane na koniec 2022 r. 2,1 tys. osób stanowiło 37,5% ogółu w całej gminie. Druga w kolejności miejscowość, Tarnawa Dolna, liczyła niewiele ponad 1,5 tys. osób, natomiast pozostałe trzy nie przekroczyły poziomu 1 tys. mieszkańców. Potwierdza to nadrzędną rolę Zembrzyc w skali całej gminy.

³ Do określenia roli i hierarchii poszczególnych jednostek osadniczych posłużono w szczególności analizą uwarunkowań historycznych, liczby ludności oraz obecności, rodzaju i rozmieszczenia przestrzennego podstawowych elementów tworzących tę hierarchię – infrastruktury i podmiotów administracji publicznej działających w różnych sferach, zakładów pracy, miejsc generujących ruch turystyczny i rekreacyjny, obszarów koncentracji usług. Uwzględnione zostały przede wszystkim te elementy, których zasięg oddziaływania przekracza najbliższe otoczenie, np. poprzez efekt skali (np. koncentracja kilkunastu punktów usług komercyjnych zamiast jednego) lub ich nietypowość w odniesieniu do przeciętnej gminy o zbliżonym charakterze (np. kompleks rekreacyjno-sportowy zamiast boiska sportowego).

Wśród elementów o znaczeniu ponadlokalnym, obecnych na terenie gminy Zembrzyce, wyróżnia się infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa za sprawą funkcjonowania ośrodka rekolekcyjno-wypoczynkowego, prowadzonego przez Archidiecezję Krakowską. Kompleks może pomieścić ok. 250 osób, dysponuje także zapleczem konferencyjnym i sportowym. Dodatkowo, przynajmniej w pewnym stopniu wymiar turystyczno-wypoczynkowy ma dom wczasowo-rehabilitacyjny w Zembrzycach, prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej, co pozwala uznawać Zembrzyce za miejscowość o oddziaływaniu ponadlokalnym w sferze organizacji czasu wolnego, zwłaszcza dla określonych grup docelowych, związanych z ruchem pielgrzymkowym i oazowym (turystyka religijna).

W perspektywie roku 2030 nie są przewidywane znaczące zmiany w hierarchii poszczególnych miejscowości gminy, z nadrzędną funkcją przypadającą Zembrzycom, wynikającą z opisanych wcześniej czynników. Spośród kluczowych inwestycji, planowanych przez samorząd gminny w tym horyzoncie czasowym, a opisanych w dalszej części modelu, żadna nie będzie znacząco zmieniać opisanej hierarchii, a raczej niwelować różnice rozwojowe, wyrównywać dostępność i poziom usług publicznych w skali całej gminy. Wpływ na rozwój poszczególnych miejscowości będzie miała dynamika przyrostu liczby mieszkańców i rozwoju budownictwa mieszkaniowego, wynikające z ich zróżnicowanej atrakcyjności osadniczej, co będzie prowadzić do bardziej intensywnego rozwoju usług publicznych i komercyjnych, ale to również nie powinno w znaczący sposób wpłynąć na zmianę roli i hierarchii poszczególnych jednostek.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 11. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Zembrzyce, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej

PODSTAWOWE ELEMENTY HIERARCHII JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

urząd gminy, siedziby innych urzędów administracji publicznej	instytucje oraz infrastruktura kultury
placówki przedszkolne	infrastruktura sportowa i rekreacyjna
edukacja - szkoły podstawowe	koncentracja działalności przemysłowej, produkcyjnej i/lub magazynowo-logistycznej
edukacja - szkoły ponadpodstawowe oraz uczelnie	koncentracja usług komercyjnych, w tym centra handlu wielkopowierzchniowego
placówki podstawowej opieki zdrowotnej	generatory ruchu turystycznego: zabytki i inne zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego, sanktuaria i centra pielgrzymkowe
szpitale ogólne i specjalistyczne, placówki leczenia uzdrowiskowego	generatory ruchu turystycznego: atrakcje rozrywkowe i wypoczynkowe (w tym przyrodnicze)
instytucje pomocy społecznej, w tym placówki opiekuńcze i wspierające	pozostałe, o dostrzegalnym wpływie na znaczenie oraz oddziaływanie jednostki
instytucje bezpieczeństwa i porządku publicznego	

SKALA (ZASIĘG) ODDZIAŁYWANIA:

- lokalne ponadlokalne

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury technicznej

a) wodociągi i kanalizacja

Sieć wodociągowa zasilana jest z trzech ujęć:

- na potoku Paleczka w Zembrzycach wraz z ujęciem uzupełniającym ze źródła „Grabnik”,
- na potoku Tarnawka w Tarnawie Górnej,
- źródła „u Kaszyckich” i „u Dudy” w Tarnawie Dolnej.

Dodatkowo, w Marcówce funkcjonuje ujęcie lokalne, które zasilą sieć wodociągową prowadzącą do niespełna 30 budynków. W miejscowości tej występują największe deficyty w zakresie dostępu do sieci, wyrażone odsetkiem budynków mieszkalnych posiadających przyłącza. Opieranie systemu wodociągowego na ujęciach powierzchniowych powoduje duży problem w jakości wody – susze lub nagłe przybory stanu wody powodują jej mętność, która nie ogranicza jej przydatności, ale pogarsza estetykę. Rozwiązanie tego problemu wymaga modernizacji systemu ujmowania wody, w tym z wykorzystaniem ujęć głębinowych.

Sieć kanalizacyjna w największym stopniu (według odsetka budynków mieszkalnych posiadających przyłącza) rozwinięta jest w Zembrzycach, Śleszowicach i Tarnawie Górnej. Podobnie jak w przypadku wodociągów, największy deficyt w dostępie do sieci występuje na terenie Marcówki. Ścieki z terenu gminy trafiają do oczyszczalni ścieków w Zembrzycach (przepustowość 300 m³/doba).

Zamierzenia inwestycyjne gminy Zembrzyce w zakresie sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej nastawione są na likwidację bądź daleko idące ograniczenie deficytów w jej dostępności i funkcjonowaniu. Na terenie Marcówki planowana jest budowa ujęcia wody oraz oczyszczalni ścieków, wraz z rozbudową wodociągu i kanalizacji. Ponadto modernizacji ma zostać poddane ujęcie wody w Tarnawie Górnej oraz istniejąca oczyszczalnia ścieków w Zembrzycach, wraz z siecią kanalizacyjną na terenie Zembrzyc, Śleszowic, Tarnawy Górnej oraz Tarnawy Dolnej.

b) gospodarka odpadami

Odpady komunalne, zebrane na terenie gminy Zembrzyce, transportowane są do miejsc unieszkodliwiania, składowania bądź przeróbki położonych poza terenem jednostki. Od 2021 r. w Zembrzycach działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Nie są planowane żadne dodatkowe inwestycje gminne ani o znaczeniu ponadlokalnym w tym zakresie.

c) infrastruktura energetyczna

Obszar zajmowany przez gminę Zembrzyce południkowo przecina napowietrzna linia 110 kV (Wadowice) „Zaskawie” – „Sucha” (Beskidzka). Sieć w zdecydowanej większości przebiega nad obszarem niezabudowanym (lasy, tereny rolnicze), bez kolizji z zabudową mieszkalną. Teren gminy zasilany jest ze stacji elektroenergetycznej 110/15 kV „Sucha”, za pomocą napowietrznych (większość) i podziemnych sieci średniego i niskiego napięcia.

Opracowany przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2021-2030” nie zakłada prowadzenia prac na obszarze gminy Zembrzyce.

d) infrastruktura gazowa

Podstawowe elementy sieci gazowej na terenie gminy Zembrzyce stanowi fragment gazociągu wysokoprężnego DN300 Kalwaria Zebrzydowska – Sucha Beskidzka oraz stacja redukcyjno-pomiarowa w Zembrzycach, za pośrednictwem której poprzez sieć gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych, paliwo jest dostarczane do poszczególnych odbiorców.

Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego” na lata 2022-2031 nie zakłada prowadzenia inwestycji w rozbudowę wysokoprężnej sieci gazowej na terenie jednostki. Nie jest wykluczona natomiast dalsza gazyfikacja jednostki, nie mająca jednak większego wpływu na ograniczenia w użytkowaniu jej przestrzeni.

Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Zembrzyce

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:

wodociągi i kanalizacja:

- ujęcia wody
- stacje uzdatniania wody
- oczyszczalnie ścieków

magistralne sieci przesyłowe:

- sieć elektroenergetyczna
- gazociąg wysokoprężny

gospodarka odpadami:

- punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

STATUS POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW:

- istniejące
- w realizacji bądź planowane do realizacji

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych korytarzy oraz sieci transportowych

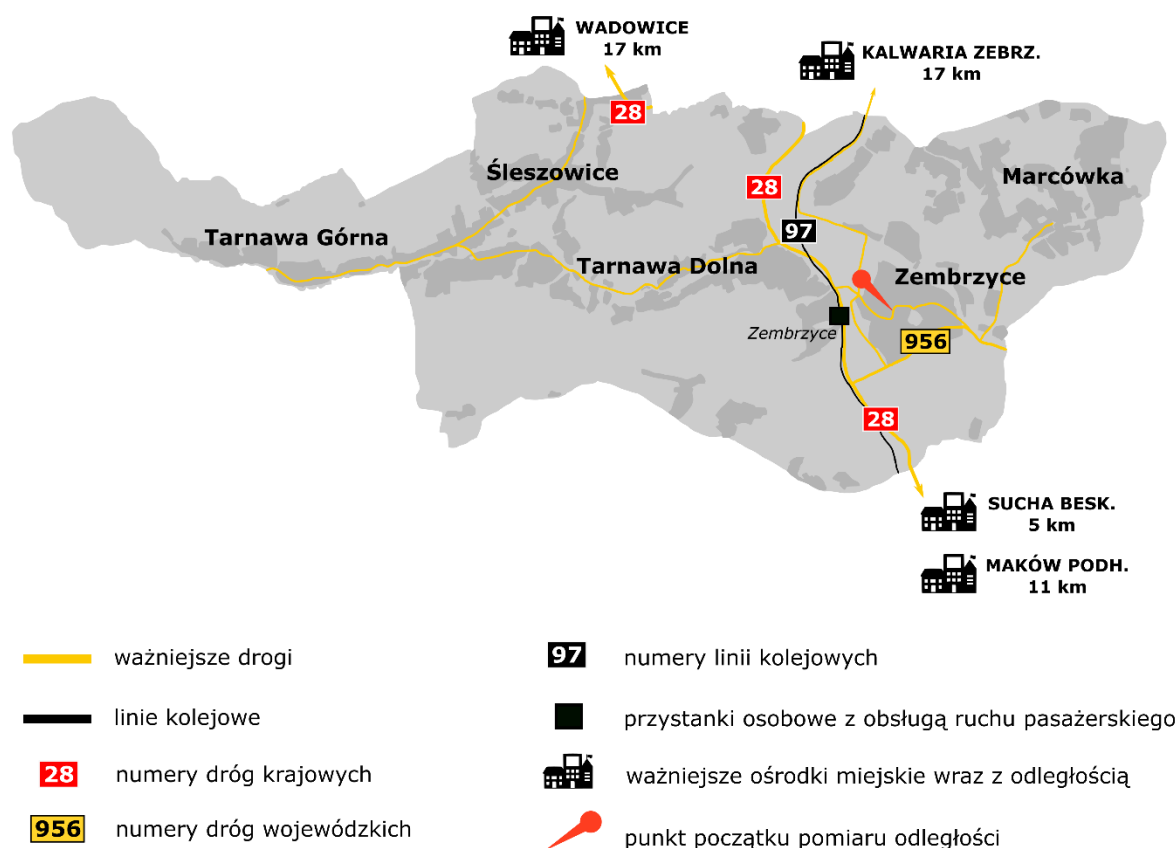
Na terenie gminy krzyżują się dwa szlaki komunikacyjne znaczenia ponadlokalnego – droga krajowa nr 28, łącząca Zator z Wadowicami, Suchą Beskidzką i Jordanowem oraz odchodząca od niej droga wojewódzka nr 956 Biertowice – Zembrzyce, wskutek czego Zembrzyce posiadają charakter węzła drogowego o znaczeniu ponadlokalnym. Drugi z wymienionych szlaków komunikacyjnych stanowi najkrótsze i najszybsze połączenie drogowie Krakowa z Suchą Beskidzką i jej okolicami, wykorzystywane także do obsługi ruchu turystycznego w atrakcyjne rejony południowej Małopolski, na czele z miejscowościami podnóża Babiej Góry. W latach 2009-2010 w ciągu DW956 powstała obwodnica Zembrzyc, co znacząco poprawiło warunki komunikacyjne i mieszkaniowe w centrum tej miejscowości. Sieć dróg na terenie jednostki uzupełniają trasy gminne i powiatowe znaczenia lokalnego.

Drogi na terenie gminy na bieżąco uzupełniane są w chodniki – największe deficyty w tym zakresie występują wzdłuż dróg powiatowych przebiegających przez Śleszowice i Tarnawę Dolną (w perspektywie 2030 r. zaplanowano dedykowane inwestycje). Znaczącym problemem infrastrukturalnym są odcinki dróg przebiegające przez obszary zwartej, wiejskiej zabudowy, gdzie wygospodarowanie dodatkowego miejsca na rozszerzenie jezdni bądź budowę chodnika jest niewykonalne.

Dostęp do sieci kolejowej zapewnia linia kolejowa nr 97 Skawina – Żywiec, wykorzystywana przede wszystkim jako fragment ciągu komunikacyjnego Kraków – Zakopane. Na terenie gminy położona jest mijanka Zembrzyce oraz przystanek osobowy o tej samej nazwie, na którym zatrzymują się pociągi obsługujące ruch lokalny pomiędzy Krakowem a Suchą Beskidzką. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego w 2021 r. obsługiwał on ruch na poziomie średnio 20-49 pasażerów na dobę (średnio od 2 do 5 osób na jedno zatrzymanie pociągu). W bezpośrednim sąsiedztwie peronu zlokalizowany jest niewielki, kilkunastomiejscowy parking samochodowy oraz przystanek zbiorowej komunikacji samochodowej.

Jedyną inwestycją w sieć transportową o znaczeniu ponadlokalnym, jaka planowana jest do realizacji na terenie gminy Zembrzyce, stanowi budowa drogi dla rowerów VeloSkawa, która docelowo połączy Suchą Beskidzką przez Zembrzyce, Wadowice i Zator z istniejącą Wiślaną Trasą Rowerową.

Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Zembrzyce

Źródło: Opracowanie własne

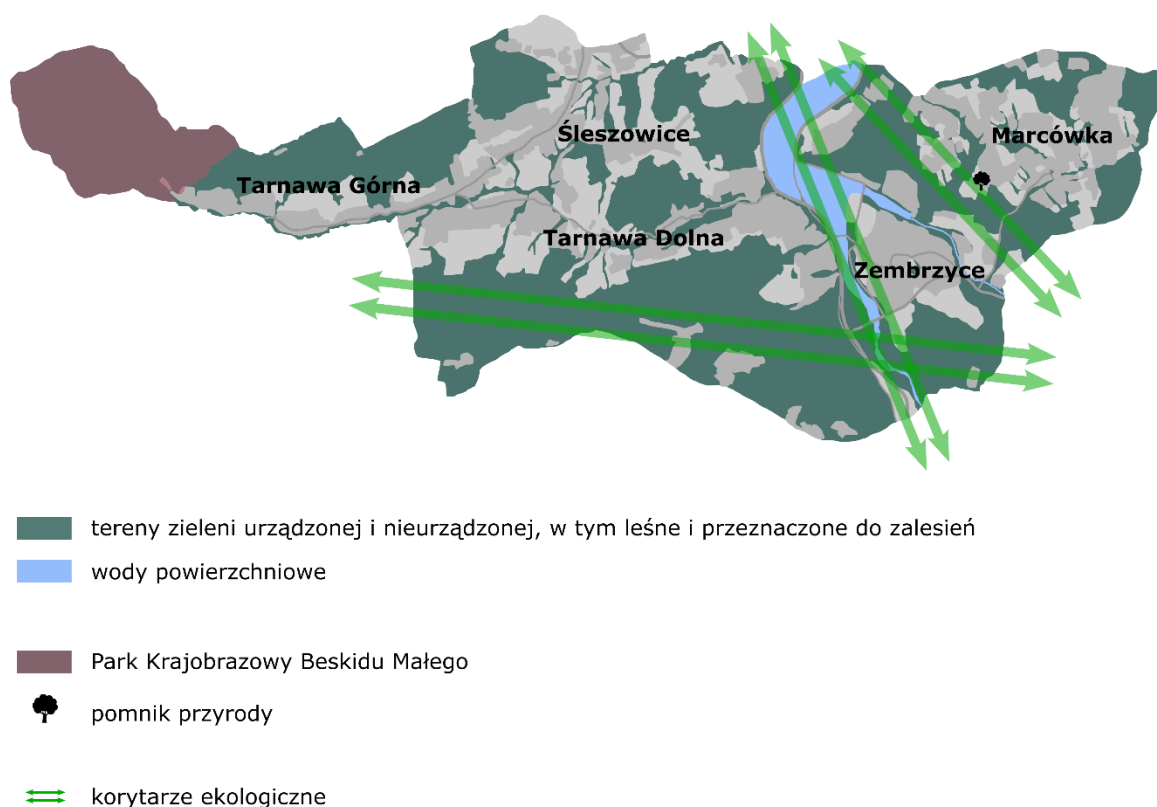
Obecny i docelowy system powiązań przyrodniczych

Zasoby przyrodnicze gminy Zembrzyce są typowe dla większości gmin beskidzkich, położonych w południowej części Małopolski. Zaliczają się do nich przede wszystkim zespoły leśne (głównie porastające szczyty i zbocza wzniesień oraz doliny rzeczne) oraz zespoły łąkowe, w części wykorzystywane rolniczo jako pastwiska i łąki kośne. Ukształtowanie terenu sprawia ponadto, że gmina charakteryzuje się dużą malowniczością krajobrazów. Obszary chronione stanowią 7,9% powierzchni gminy – w całości składa się na nie fragment Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, obejmujący lasy na zboczach Leskowca pomiędzy Tarnawą Górną a zachodnią granicą jednostki. Na obszarze gminy znajduje się jeden obiekt uznany za pomnik przyrody – wiekowy dąb na terenie Marcówki.

W zakresie systemu powiązań przyrodniczych, na obszarze zajmowanym przez gminę Zembrzyce łączą się dwa korytarze ekologiczne: biegnący równoleżnikowo na przestrzeni od okolic Żywca po rejon na wschód od Myślenic KPd-13B „Beskidy Średnie” oraz KPd-13D „Dolina Skawy” o przebiegu południkowym. Ich lokalizacja pokrywa się z przebiegiem doliny Skawy oraz z linią pasm górskich.

Obecnie nie jest planowane rozszerzenie istniejących bądź stworzenie nowych stref ochrony przyrody na terenie gminy Zembrzyce.

Rysunek 14. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Zembrzyce

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura zasobów dziedzictwa kulturowego

Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, według stanu na koniec 2022 r., zawierał zaledwie jeden obiekt – dwór w Zembrzycach. Zestawienie to nie oddaje w pełni skali oraz zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego w jednostce, nie obejmując m.in. murowanych kościołów w Zembrzycach (1913 r., ze starszymi elementami wyposażenia) i Tarnawie Dolnej (1892 r.) oraz licznych kapliczek przydrożnych. Dodatkowo, w Rejestrze Zabytków Archeologicznych znajduje się grodzisko na wzgórzu Zamczysko w Zembrzycach – umocnienia te powstały prawdopodobnie pomiędzy XIII a XVI wiekiem na miejscu dawnego grodu z okresu kultury łużyckiej.

Głównym powodem oraz celem wycieczek i odwiedzin gminy Zembrzyce są zasoby środowiskowe: zarówno Beskid Makowski, jak i Beskid Mały, mimo popularności ustępującej chociażby nieodległym Gorcom, są miejscem częstych wędrówek indywidualnych oraz grupowych, a Zembrzyce, za sprawą dogodnego skomunikowania (linia kolejowa, skrzyżowanie dróg wyższej kategorii) oraz posiadanej infrastruktury noclegowej, stanowią jedną z baz wypadowych. Gminę równoleżnikowo przecina szlak pieszy PTTK (czerwony), prowadzący z Bielska-Białej na Luboń Wielki. Jest to jeden z dłuższych szlaków w polskich Karpatach, nazywany Małym Szlakiem Beskidzkim. Umożliwia m.in. dojście z Zembrzyc na Leskowiec (schronisko PTTK) i położony nieopodal Groń Jana Pawła II, stanowiący lokalny ośrodek pielgrzymkowy. Nowe otwarcie w dziedzinie rozwoju turystyki w gminie Zembrzyce stanowi zakończenie budowy Zapory Świnna Poręba i powstanie Jeziora Mucharskiego.

Drugim istotnym czynnikiem, generującym ruch turystyczny w obrębie gminy, jest turystyka religijna. W samej jednostce funkcjonują dwie placówki o takim charakterze (Ośrodek Rekolekcyjno-Wypoczynkowy „Totus Tuus” i Dom Wczasowo-Rehabilitacyjny im. św. Brata Alberta, oba zlokalizowane w Zembrzycach i prowadzone przez Archidiecezję Krakowską). W niewielkiej odległości od Zembrzyc leżą także miejsca związane z osobą św. Jana Pawła II, którego kult generuje znaczący ruch pielgrzymkowy – oprócz wspomnianego Gronia także Wadowice i Kalwaria Zebrzydowska.

Animatorem życia kulturalnego w gminie Zembrzyce jest Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa (GCKiCz) w Zembrzycach, w strukturach którego działa świetlica wiejska w Tarnawie Górnej. Instytucja ta realizuje swoje zadania prowadząc rozmaite zajęcia edukacyjne i artystyczne dla wszystkich grup wiekowych i wspierając działalność inicjatyw kulturalnych, skierowanych przede wszystkim do mieszkańców jednostki.

W perspektywie czasowej do 2030 r. gmina Zembrzyce nie przewiduje inwestycji skutkujących znaczącym rozszerzeniem bazy infrastrukturalnej kultury. Jednocześnie nie jest wykluczone dokonanie zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków (wpisy nowych obiektów bądź ich wykreślenia). Równolegle nawiązywana i podtrzymywana będzie wielowymiarowa współpraca z podmiotami prywatnymi i pozarządowymi, zmierzająca do poprawy stanu obiektów zabytkowych na terenie jednostki (m.in. poprzez nadanie im nowych funkcji i włączenie do obiegu społeczno-gospodarczego). Szczególne znaczenie w tym aspekcie może mieć rozbudowa infrastruktury obsługującej ruch pielgrzymkowy, prowadzona przez Archidiecezję Krakowską bądź podmioty od niej zależne.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 15. Schematyczne rozmieszczenie najważniejszych zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej w gminie Zembrzyce

OBIEKTY UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

- zespoły dworskie lub pałacowe, wraz z otoczeniem

OBIEKTY NIEUJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH I POZOSTAŁE ISTOTNE ZASOBY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ:

- architektura sakralna wraz z otoczeniem
- ważniejsze szlaki turystyczne i tematyczne
- pozostałości grodzisk średniowiecznych
- ośrodki ruchu pielgrzymkowego

PLACÓWKI UPOWSZECHNIAJĄCE DZIEDZICTWO KULTUROWE:

- domy i ośrodki kultury, wraz z filiami

Źródło: Opracowanie własne

Planowane inwestycje i ich wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną

Przewidywane w horyzoncie czasowym powstającej strategii zamierzenia inwestycyjne gminy Zembrzyce można pogrupować w następujące zakresy tematyczne:

a) w zakresie infrastruktury społecznej:

- rozwój zaplecza infrastrukturalnego placówek edukacyjnych,
- poprawa bilansu energetycznego (termomodernizacja, OZE) budynków użyteczności publicznej;

b) w zakresie infrastruktury technicznej:

- rozbudowa i modernizacja elementów sieci wodociągowej, w tym ujęć wody,
- rozbudowa i modernizacja elementów sieci kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków;

c) w zakresie infrastruktury transportowej:

- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego w szczególności poprzez budowę chodników;

Powyższy katalog inwestycji, przewidywany do realizacji przez samorząd gminy, uzupełniają zamierzenia realizowane bądź planowane przez inne podmioty, w tym organy centralne oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Inwestycje rozmieszczone są dość równomiernie na terenie całej gminy, co wynika zarówno z opisywanego wcześniej rozmieszczenia istniejącej bazy infrastrukturalnej poddawanej modernizacji, jak też z miejsc największych deficytów w dostępie do usług publicznych (np. wodociąg i kanalizacja na terenie Marcówki). Jednocześnie żadna z inwestycji nie będzie mieć bezpośredniego przełożenia na znaczącą zmianę wykazanej wcześniej roli oraz hierarchii jednostek osadniczych.

Rysunek 16. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Zembrzyce przez samorząd gminny do 2030 r.

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI:

w zakresie infrastruktury społecznej:

termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją OZE

rozbudowa infrastruktury szkół podstawowych

w zakresie infrastruktury technicznej:

modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej

budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków

modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej

w zakresie infrastruktury transportowej

budowa chodników przy drogach powiatowych

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura sieci osadniczej

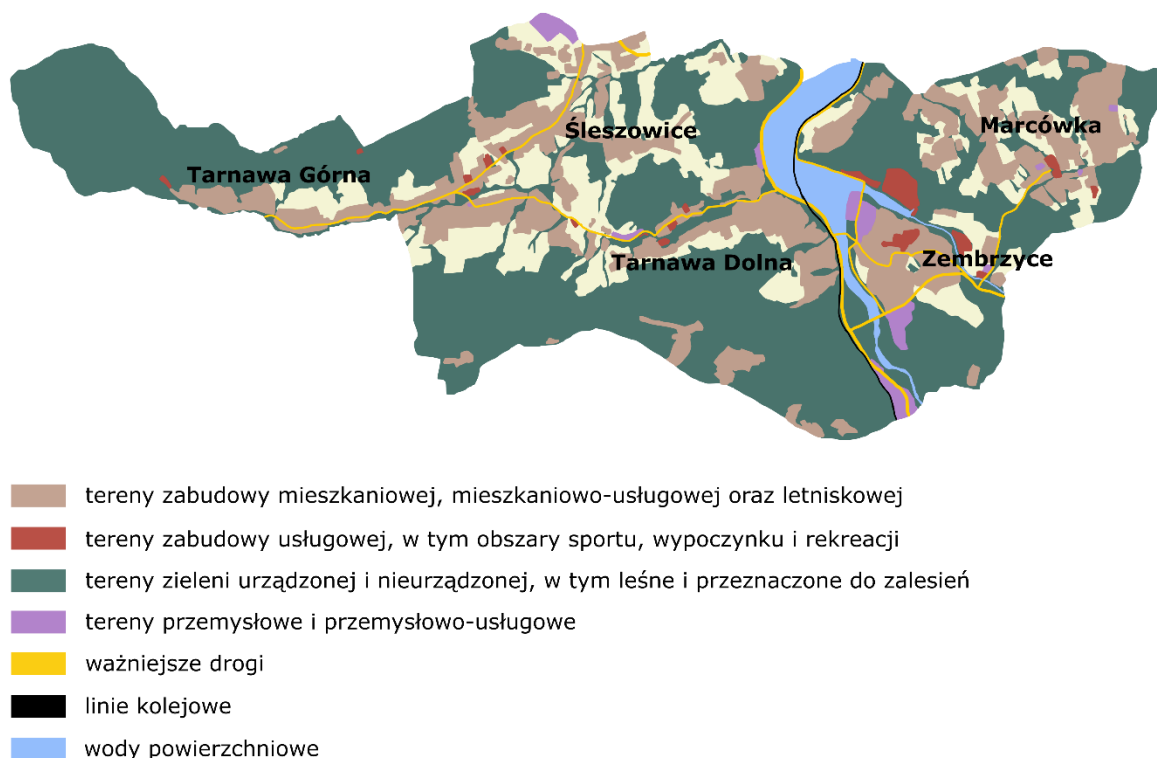
Zabudowa mieszkaniowa rozlokowana jest przede wszystkim w dolinach Skawy, Paleczki i Tarnawki, które stanowią także korytarze przebiegu układów komunikacyjnych. Pod względem struktury przestrzennej wyróżniają się Zembrzyce ze zwartą zabudową centrum miejscowości, rozluźniającą się w miarę oddalania się od niego, przypominającą układ małomiasteczkowy oraz Marcówka, z zabudową dość silnie rozproszoną. Pozostałe trzy miejscowości zachowały cechy typowych łańcuchówek, z zabudową mieszkalną położoną wzdłuż dróg przebiegających przez wieś. Zembrzyce jako jedyne wykształciły wiejskie centrum usługowe, które stanowi „rynek” i jego najbliższa okolica.

W ostatnich latach układy przestrzenne każdej z miejscowości uległy zmianom, o różnym stopniu ich nasilenia, wynikającym m.in. ze zróżnicowania atrakcyjności osadniczej. Najczęściej polegały one na zastępowaniu tradycyjnej zabudowy wiejskiej (w tym zagrodowej) nowymi obiektami. Początkowo proces ten skupiał się głównie na uzupełnianiu bądź kontynuowaniu istniejących ciągów zabudowy. Wskutek presji ze strony budownictwa jednorodzinnego, obserwowane są procesy „rozlewania się” zabudowy. Zjawisko to jest niekorzystne, zarówno z uwagi na zagrożenie dla walorów kulturowych i środowiskowych (m.in. zanik historycznych układów zabudowy wsi oraz granic między nimi, zabudowa miejsc o istotnych walorach krajobrazowych), jak też na względy funkcjonalne (zabudowa terenów o niekorzystnych warunkach do rozbudowy oraz późniejszego utrzymania infrastruktury sieciowej i transportowej).

Współcześnie zespół zabudowy każdej wsi gminy Zembrzyce stanowi mieszaną budynków mieszkalnych jednorodzinnych, obiektów usługowych i mieszkalno-usługowych oraz zagród wiejskich, przy czym pierwsze z wymienionych stanowią formę dominującą, ostatnie natomiast znajdują się w zaniku, równoległe z porzucaniem upraw roli na własne potrzeby. W strukturze zabudowy mieszkalnej gminy można wyróżnić przede wszystkim budynki drewniane, nierzadko o kilkudziesięcioletnim rodowodzie, obiekty murowane, powstałe w okresie Polski Ludowej i w kilkanaście lat po zmianie ustroju, a także nowoczesną zabudowę jednorodziną, nierzadko o charakterze rezydencjalnym, głównie w formie domów parterowych z poddaszem użytkowym, lokalizowana na niewielkich działkach o dość regularnych kształtach.

Docelowa struktura przestrzenna gminy Zembrzyce będzie stanowić kontynuację dotychczasowych procesów zagospodarowania i wykorzystania terenu, w dużej mierze determinowaną przez ukształtowanie terenu. Obszary zabudowy mieszkalnej i mieszkalno-usługowej koncentrować się będą głównie w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych i/lub w dolinach rzek i potoków. Tereny o najtrudniejszej dostępności, głównie szczyty wzniesień i ich zbocza, będą użytkowane jako leśne – w dużej mierze w identyczny sposób jak dotychczas. Spadek znaczenia produkcji rolnej będzie mieć przełożenie na zagospodarowanie tej przestrzeni, z uwzględnieniem zachowania obszarów najcenniejszych z punktu widzenia rolnictwa (np. najlepsze jakościowo gleby) oraz środowiska (utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych za sprawą łąk, pastwisk i użytków zielonych). Obszary produkcji rolnej najbardziej narażone na erozję i osuwiska (głównie stoki wzniesień) przeznaczone zostaną do zalesień. Infrastruktura komunikacyjna i sieciowa będzie rozwijana zgodnie z potrzebami, w miarę możliwości organizacyjno-finansowych gminy, przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych.

Rysunek 17. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zembrzyce

Źródło: Opracowanie własne

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Przedstawione w poniższej tabeli ustalenia i rekomendacje wynikają z uwarunkowań wskazanych we wcześniejszym fragmencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, pośrednio z wniosków płynących z poszczególnych etapów pracy nad strategią rozwoju, a także z działań, które wskazano jako kluczowe dla rozwoju gminy Zembrzyce do 2030 roku. Prezentowana lista nie jest pełnym, wyczerpującym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej jednostki, należy traktować ją jako ich syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej jednostki w strategicznym horyzoncie czasowym.

Tabela 7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Zembrzyce

Lp.	Zakres tematyczny	Ustalenia i rekomendacje
1.	Ochrona środowiska naturalnego i jego zasobów	Ukierunkowanie działań w zakresie rozwoju przestrzennego gminy na ochronę zasobów środowiska przyrodniczego (w szczególności powietrza, wód, gleb oraz terenów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo), tj. racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie zanieczyszczeniom oraz przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego. Zakres działań ochronnych poszerzony w odniesieniu do obszarów i obiektów chronionych, korytarzy ekologicznych oraz miejsc o szczególnych walorach krajobrazowych (np. atrakcyjne otwarcia widokowe). Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Wśród najważniejszych zasad ochrony środowiska wymienić należy: zasadę prewencji wraz z zasadą przezorności, zasadę zanieczyszczający płaci, zasadę kompleksowości ochrony oraz zasada uspołecznienia procesu decyzyjnego w dziedzinie ochrony środowiska.
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej	Ukierunkowanie działań na ochronę, zachowanie w dobrym stanie i wyeksponowania wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego gminy oraz dóbr kultury współczesnej, przede wszystkim:

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		<ul style="list-style-type: none"> • ochrona i zachowanie w dobrym stanie obiektów i zespołów zabytkowych, ujętych w ewidencji, z uwzględnieniem również drewnianej architektury mieszkalnej i użytkowej, nieobjętej ochroną konserwatorską, a cennej z punktu widzenia krajobrazu kulturowego gminy, • zachowanie historycznych układów przestrzennych oraz komunikacyjnych, • utrzymanie i konserwacja obiektów i zespołów zabytkowych, ingerencja w zgodzie z przepisami prawa, • włączenie w obieg społeczny, gospodarczy czy turystyczny obiektów i zespołów zabytkowych tam, gdzie jest to możliwe bez negatywnego wpływu na te zasoby, • racjonalne kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy na poziomie przepisów szczegółowych (plany miejscowe), m.in. poprzez regulację nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu obiektów i zespołów zabytkowych, ustalenie zasad kształtowania współczesnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, niedopuszczenie do nadmiernego rozproszenia zabudowy oraz podnoszenie atrakcyjności wizualnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznych, • propagowanie i promocja wartości historycznej i architektonicznej posiadanych zasobów dziedzictwa materialnego, zarówno wśród mieszkańców gminy, jak i odniesieniu do turystów i gości, • wszelkie działania nie będą naruszać odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków, a w razie potrzeby stanowisko właściwych organów ochrony zabytków zostanie uzyskane i uwzględnione. <p>Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Podstawowym mechanizmem ochrony najcenniejszych zasobów jest wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej obiektów wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków lub stref ochrony stanowisk archeologicznych.</p>
3	Struktura zagospodarowania terenów, w tym w zakresie potrzeb budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie powierzchni terenów rozwoju zabudowy o przewadze funkcji mieszkaniowo-usługowych do realnych, perspektywicznych potrzeb; • Rozwój struktury osadniczej w oparciu o istniejące zespoły zabudowy mieszkaniowej poprzez ich uzupełnianie i rozbudowę, z działaniami ukierunkowanymi na uzupełnianie braków w zakresie infrastruktury transportowej oraz sieciowej, przy jednoczesnym ograniczeniu tworzenia nowych zespołów do przypadków uzasadnionych względami społecznymi. W skali całej gminy preferowana zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym, zagrodowa bądź rekreacyjna, z dokładnymi lokalizacjami lub wyłączeniami wskazanymi w planach miejscowych; • Na terenach o przeznaczeniu mieszkaniowym w zakresach wskazanych przez plany miejscowe dopuszcza się lokalizację usług niepowodujących uciążliwości dla otoczenia, obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, zieleni urządzonej oraz infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej; • Tereny usługowe przeznacza się przede wszystkim pod działalność usługową o charakterze publicznym i/lub komercyjnym, z dopuszczeniem funkcji turystycznej, rekreacyjnej, wypoczynkowej itd. Koncentracja usług o charakterze ponadpodstawowym w centrum gminy (centrum miejscowości Zembrzyce) oraz podstawowych, o znaczeniu miejscowym, w terenach mieszkaniowych; • Przeznaczenie pod zabudowę produkcyjną i produkcyjno-usługową terenów sąsiadujących z głównymi drogami przebiegającymi przez gminę (DK28, DW956), w granicach stref negatywnego oddziaływania tych dróg na środowisko, przy jednoczesnym wspieraniu procesu przekształcania w tych obszarach istniejącej zabudowy mieszkaniowej na produkcyjno-usługową. <p>Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową określa się zgodnie z rozporządzeniem ministra właściwego do spraw planowania przestrzennego.</p>
4.	Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego	<p>Zasadniczo nie dopuszcza się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego na terenie gminy, z wyjątkami określonymi w aktach szczegółowych (mpzp).</p>
5.	Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego	<p>Lokalizacja na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W przypadku inwestycji wykraczających poza obszar gminy, decyzja w porozumieniu z zainteresowanymi wójtami, burmistrzami albo prezydentami miast. Podstawę</p>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
6.	Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej nakierowana na zapewnienie dostępu (w szczególności na obszarach o występujących deficytach) do podstawowych usług publicznych oraz na dostosowanie oferty w tym zakresie do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i społecznych; • Podtrzymanie nadrzędnej funkcji miejscowości Zembrzyce (gminne centrum administracyjno-usługowe) m.in. poprzez lokalizowanie najważniejszych usług publicznych i komercyjnych w tej miejscowości, z obsługą pozostałych wsi w gminie; • Podejmowanie działań w kierunku poprawy systemu zaopatrzenia w wodę (utrzymanie i rozbudowa poszczególnych elementów sieci) oraz uporządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, z priorytetem skanalizowania obszarów zwartej zabudowy oraz stosowania rozwiązań alternatywnych (przydomowe oczyszczalnie, zbiorniki bezodpływowe) na pozostałych obszarach. Z uwagi na wysokie koszty budowy i utrzymania infrastruktury sieciowej (zwłaszcza kanalizacyjnej), priorytet stanowi zapewnienie dostępu do niej dla już istniejących skupisk zabudowy mieszkaniowej; • Utrzymanie dotychczasowego, podstawowego układu komunikacji drogowej, z prowadzeniem rozwoju sieci transportowej równoległe z rozwojem przestrzennym, z wyposażaniem obszarów zabudowywanych w odpowiednią obsługę komunikacyjną, rozbudową połączeń z gminami sąsiednimi oraz likwidację deficytów w miejscach tego wymagających.
7.	Lokalizacja urządzeń produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW	Brak możliwości lokalizowania elektrowni wiatrowych na obszarze gminy z uwagi na wysokie walory krajobrazowe oraz ukształtowanie terenu.
8.	Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Zasadniczo nie dopuszcza się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy, z wyjątkami określonymi w aktach szczegółowych (mpzp).
9.	Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Użytkowanie lasów zgodnie z ich funkcją wiodącą (głównie ochronną – wodochronną i glebochronną), przy uwzględnieniu zachowania trwałości istniejących zasobów leśnych, utrzymania w stanie naturalnym terenów najcenniejszych przyrodniczo oraz ochroną przed nadmiernym ruchem turystycznym i związanymi z nim uciążliwościami; • Z uwagi na szereg uwarunkowań, wśród których najistotniejsze są klimatyczne, glebowe, przestrzenne oraz społeczno-gospodarcze, znaczenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest coraz mniejsze. Planuje się kształtowanie jej zgodnie z podstawowymi walorami i potencjałami – przede wszystkim ochroną terenów o wysokich walorach rolniczych, zachowaniem w stanie naturalnym łąk i pastwisk pełniących funkcję korytarzy ekologicznych oraz zalesianiem gruntów najstabszych, położonych na terenach podatnych na erozję i zagrożonych osuwiskowo.
10.	Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń	Brak Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zembrzyce, określającego powierzchnię, granice oraz szczegółowy sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

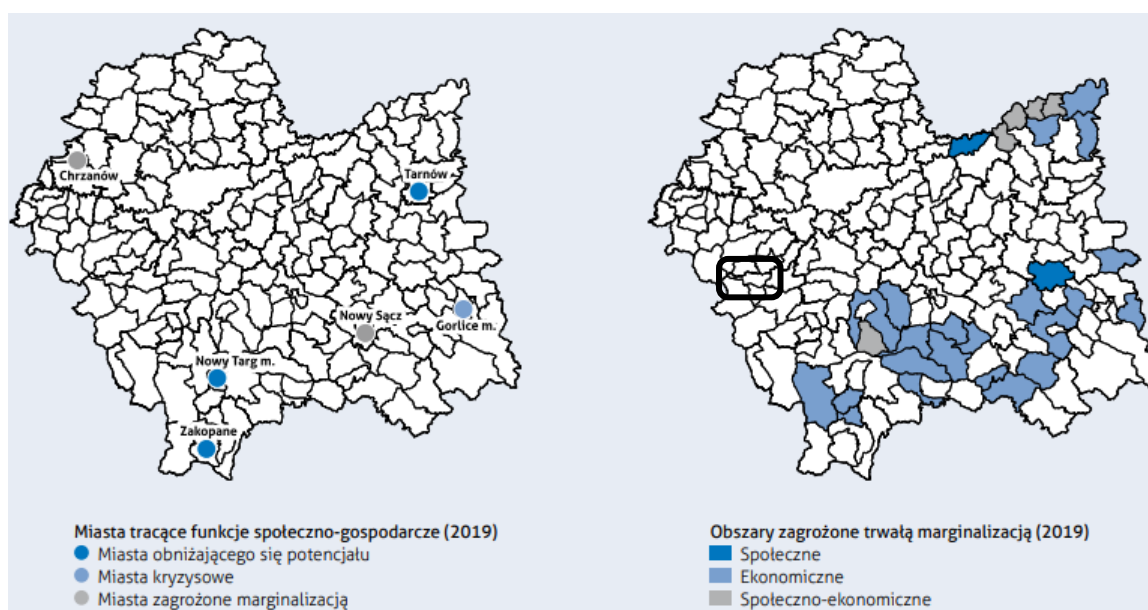
Terytorialne ukierunkowanie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” zakłada dążenie do wykorzystania i wzmocnienia przewag konkurencyjnych regionu oraz zachowania jego spójności wewnętrznej. Wdrażany zatem będzie – wskazany w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – rozwój terytorialnie wrażliwy i odpowiedzialny.

Przejawem polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie są obszary strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Samorząd województwa małopolskiego wskazał w swojej strategii, poza OSI określonymi na szczeblu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją), dodatkowy katalog OSI regionalnych. Ostatecznie w województwie małopolskim wyodrębniono **6 typów obszarów (w rozumieniu zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030)**: 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: **Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów**. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Samorząd wojewódzki zdecydował m.in. o specjalnych preferencjach i premiujących kryteriach wyboru projektów, które szczegółowo określa program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Rysunek 18. Krajowe obszary strategicznej interwencji

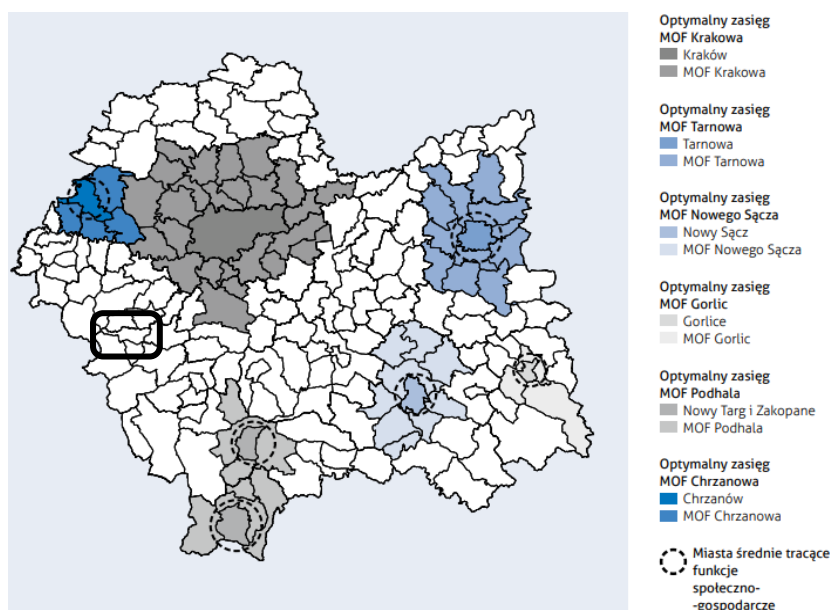

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF)**

Za obszary wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych, uznano miasta i obszary funkcjonalne wokół nich. Przeprowadzono analizę dotyczącą delimitacji optymalnych zasięgów miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce, w kontekście realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych na lata 2021-2027, dla stolicy regionu oraz 6 miast średnich tracących funkcję społeczno-gospodarcze. W konsekwencji w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wskazano proponowane optymalne zasięgi MOF w Małopolsce: **MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala (żaden z ich nie obejmuje gminy Zembrzyce)**. Województwo będzie wspierać współpracujące gminy. Jedną z form wsparcia jest możliwość realizacji instrumentu ZIT.

Rysunek 19. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)

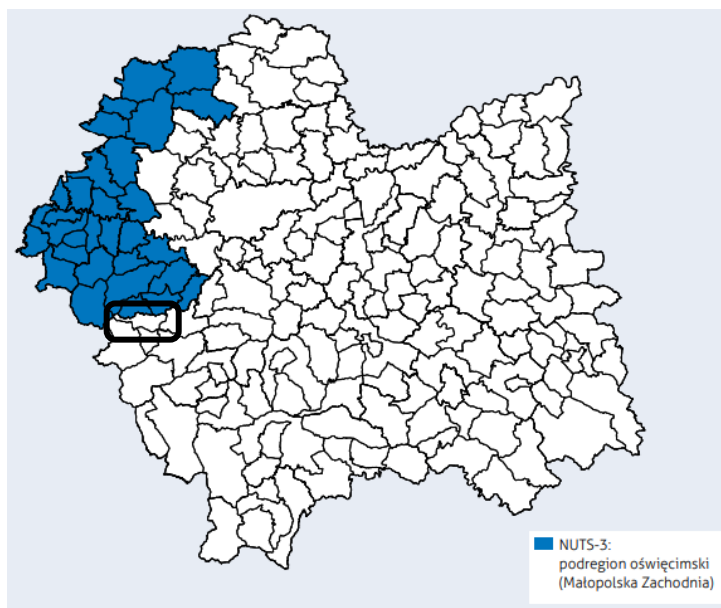

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

Kolejne OSI są konsekwencją wyzwań związanych z procesem transformacji gospodarki w kierunku uzyskania neutralności klimatycznej. Transformacja będzie wymagać dedykowanych interwencji i wsparcia na rzecz tych obszarów, które będą najsilniej dotknięte jej skutkami. W Małopolsce takim obszarem są tereny w najbardziej zurbanizowanej zachodniej części województwa – **4 powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki (nie obejmują one gminy Zembrzyce)**, gdzie gospodarka oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach, w tym związanych z działalnością górniczą. Kopalnie węgla kamiennego funkcjonują w Brzeszczach i w Libiążu. Cały podregion oświęcimski, jest silnie związane także ze Śląskiem i jego gospodarką. W pobliskich zakładach górniczych zatrudnionych jest kilka tysięcy Małopolan. Obszar Małopolski Zachodniej uwzględniony jest do wsparcia w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund).

Rysunek 20. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

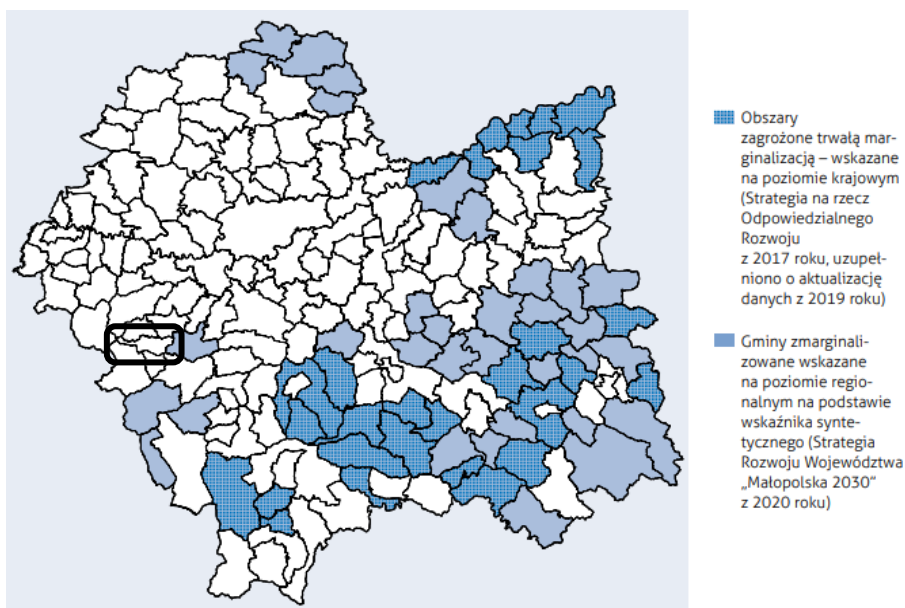

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Gminy zmarginalizowane**

Gminy dotknięte problemami i barierami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Ostatecznie, jako obszary zmarginalizowane w Małopolsce wskazano **gminy, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części regionu oraz częściowo na północy województwa (nie dotyczy to gminy Zembrzyce)**. Do tych jednostek zostanie skierowane szczególne wsparcie w celu wyrównania ich szans rozwojowych.

Rysunek 21. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce

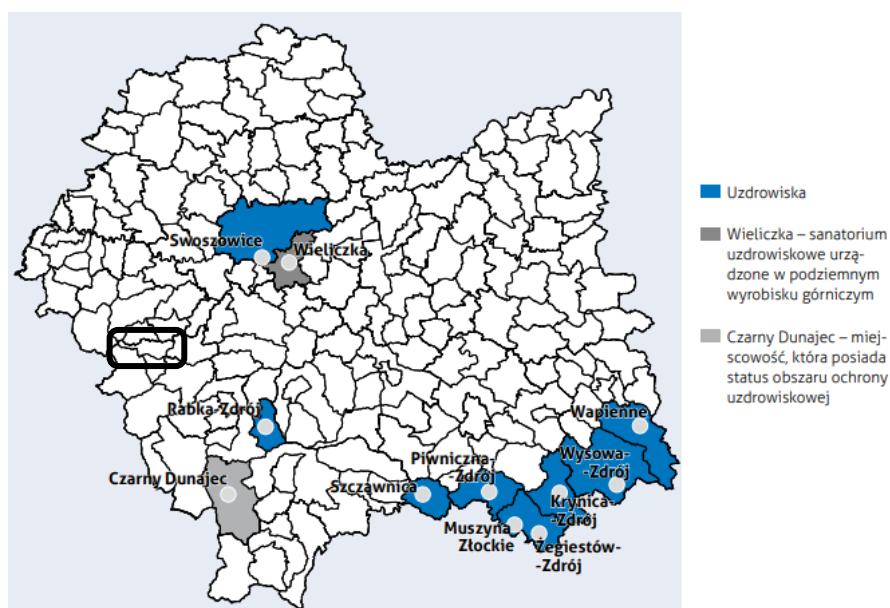

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Z uwagi na specyfikę województwa, za regionalne OSI uznano **miejscowości uzdrowiskowe**. Są to obszary o szczególnych walorach: przyrodniczych, krajobrazowych, klimatycznych, rekreacyjnych, turystycznych, zdrowotnych, o uznanej marce, tradycjach i bogatej historii, manifestującej się często w zabytkowej architekturze. Miejscowości te zlokalizowane są głównie na obszarach górskich, które są obszarami o utrudnionym dostępie komunikacyjnym i ograniczonych możliwościach rozwoju przemysłu. Z uwagi na istotne znaczenie rozwoju branży uzdrowiskowej oraz dużą koncentrację jednostek tego typu w Małopolsce, samorząd regionalny w kolejnych latach utrzyma wsparcie dla obecnych, jak i przyszłych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej. **Do tej grupy nie zalicza się gmina Zembrzyce.**

Rysunek 22. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

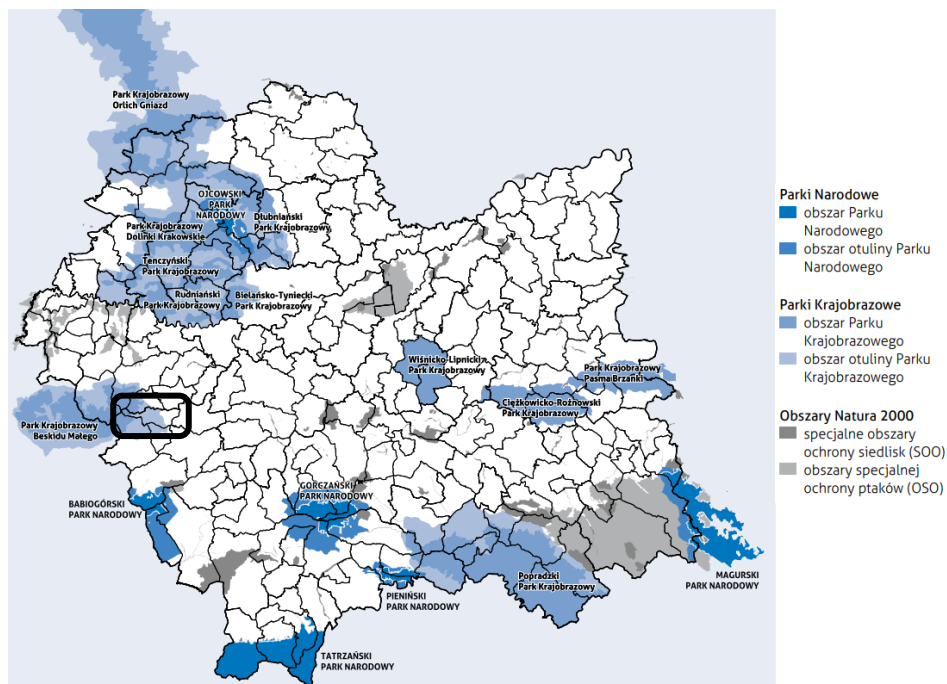
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszary prawnie chronione**

Specjalnym wsparciem objęte zostaną ponadto obszary **prawnie chronione, np. parki narodowe, parki krajobrazowe czy obszary Natura 2000**. Są to obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, co powoduje konieczność objęcia ich dodatkową ochroną i wsparciem z poziomu regionu. Jednocześnie ich obecność na danym obszarze wprowadza pewne ograniczenia związane z użytkowaniem terenów i realizacją inwestycji. Stąd wsparcie dla terenów chronionych będzie związane nie tylko z kwestiami ochrony środowiska, ale interwencja z poziomu województwa będzie również formą rekompensaty dla gmin, które dotykają bariery wywołwane przez obciążenia środowiskowe. Ponadto samorząd regionalny będzie wyróżniać **gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych**. Będą one mogły uzyskać **preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu województwa oraz w ramach konkursów wspieranych z RPO WM 2021-2027**. Na terenie gminy Zembrzyce występują obszary chronione – jest to fragment Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 23. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE DO 2030 ROKU Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowym Planem Odbudowy,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Porównanie celów określonych Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku z pięcioma podstawowymi celami polityki europejskiej wskazanymi w rozporządzeniu ogólnym potwierdza, że zaplanowana polityka rozwoju gminy wpisuje się w założenia szczebla unijnego. Dotyczy to przede wszystkim wspólnych priorytetów w zakresie doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz aktywizacji i włączenia społecznego, ale również wszelkich inicjatyw wynikających z założeń zrównoważonego rozwoju. Ich zgodność z celami strategicznymi Unii Europejskiej wpłynie na możliwości współpracy oraz pozyskiwania źródeł finansowania dla przewidzianych w strategii kierunków i pakietów działań.

Podobna spójność występuje w odniesieniu do dokumentów na poziomie krajowym i regionalnym. Założenia rozwojowe opisane w Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku pozostają w zbieżności priorytetami i celami przyjętymi dla całego kraju w ramach dokumentów programowych ogólnych czy sektorowych, a także określonymi regionalnie w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Uprawdopodobnia to współpracę i wsparcie, w tym również finansowe, oraz wystąpienie efektu synergii.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Tabela 8. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	1. Rozwój gospodarczy, wzmacniający potencjał gminy oraz przekładający się na wielkość i atrakcyjność lokalnego rynku pracy		2. Wysoka jakość przestrzeni i środowiska oraz funkcjonalna komunikacja, wzmacniające atrakcyjność osadniczą gminy Zembrzyce		3. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, budujących markę gminy Zembrzyce				
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	1.1. Poprawa klimatu dla biznesu oraz wsparcie i promocja rzemiosła oraz przedsiębiorczości lokalnej	1.2. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej	2.1. Udoskonalenie polityki ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni	2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz mobilności, komfortu i bezpieczeństwa podróży	3.1. Poprawa jakości kształcenia i jego lepsze dostosowanie do potrzeb i wyzwań współczesności	3.2. Rozwój oferty czasu wolnego i wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców	3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców	3.4. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy	
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych									
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.									
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.									
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.									
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.									
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.									
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.									
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.									
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.									
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym									
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.									Nie dotyczy
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.									Nie dotyczy
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.									Nie dotyczy
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.									Nie dotyczy
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.									
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych									
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.									
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.									
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.									
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie									
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.									
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.									
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.									
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.									Nie dotyczy

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 1. Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie								
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.								
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka								
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.								
	Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej								
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ograniczanie zmian klimatycznych.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.								
	Cel szczegółowy 4. System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030								
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.								
	Cel szczegółowy 5. Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach								
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.	Nie dotyczy							
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.								
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.								

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE DO 2030 ROKU

SYSTEM WDRAŻANIA

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

W proces wdrażania strategii, jak również jej monitorowania, oceny oraz aktualizacji zaangażowane są przede wszystkim władze lokalne, Urząd Gminy Zembrzyce oraz jednostki organizacyjne gminy. Dodatkowo strategia zawiera zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, stąd potrzeba uwzględniania procesów współpracy z partnerami zewnętrznymi, zarówno na etapie samej realizacji, jak również sprawozdawczości oraz ewentualnego doskonalenia interwencji. Zgodnie z tym, strukturę instytucjonalno-kompetencyjną w zakresie zarządzania strategią tworzą:

- Wójt Gminy Zembrzyce, jako organ wykonawczy, odpowiada za proces planowania, organizowania, motywowania i kontrolowania działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również wykorzystania zasobów dla osiągnięcia wyznaczonych celów w sposób sprawny i skuteczny,
- Rada Gminy Zembrzyce, jako organ uchwałodawczy, jest odpowiedzialna za uchwalenie strategii, wsparcie merytoryczne w zakresie jej realizacji i oceny oraz podejmowanie decyzji strategicznych (np. dotyczących aktualizacji dokumentu),
- podmiot zarządzający wdrażaniem strategii (Referat Inwestycji i Rozwoju w Urzędzie Gminy Zembrzyce), zobowiązany jest do koordynacji realizacji kierunków działań, w tym ramach różnych sieci współpracy, poszukiwania nowych źródeł finansowania działań, prowadzenia monitoringu i oceny, opracowywania propozycji zmian w ramach strategii, a także zapewnienia działań w zakresie informacji i promocji,
- poszczególne referaty Urzędu Gminy Zembrzyce oraz jednostki gminne, odpowiadają za realizację przypisanych im zadań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, oceny i aktualizacji strategii (odpowiedzialność za poszczególne kierunki działań została określona w ramach planu operacyjnego strategii, w szczególności opisana w kolumnie „Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy”; może ona zostać dookreślona przez Wójta Gminy Zembrzyce, np. w formie zarządzenia),
- partnerzy zewnętrzni, wdrażają zbieżne ze swoimi celami funkcjonowania oraz zakresem kompetencyjnym kierunki działań określone w strategii lub wspierają je (administracja rządowa, inne jednostkami samorządu terytorialnego i ich związki, biznes, organizacje pozarządowe, mieszkańcy czy partnerzy zagraniczni).

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, jak:

- uchwały budżetowe Rady Gminy Zembrzyce i wieloletnią prognozę finansową gminy, określające krótko i długookresowe priorytety finansowe jednostki,
- inne merytoryczne uchwały Rady Gminy Zembrzyce i zarządzenia Wójta Gminy Zembrzyce w obszarach oddziaływania strategii,

- gminne plany i programy branżowe (określone w szczególności w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- akty planowania przestrzennego, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, w szczególności realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych (krajowych i unijnych),
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji (wykorzystanie strony internetowej gminy, aktywność w mediach społecznościowych, współpraca z mediami, aktywizacja i partycypacja społeczna, konsultacje społeczne itp.).

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych, jak np. sąsiednie gminy, powiat suski, województwo małopolskie, organizacje pozarządowe, przedstawiciele biznesu, instytucje rynku pracy, czy zagraniczni partnerzy gminy) dla realizacji zapisanych w niej zadań. W tym celu proponuje się realizację m.in. następujących działań:

- opracowanie krótkiego materiału przybliżającego treść strategii, umieszczenie go do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- przekazanie pełnej i/lub skróconej wersji strategii interesariuszom lokalnym i ponadlokalnym,
- informowanie przez władze samorządowe gminy (np. na łamach mediów lokalnych) o zakończeniu prac nad strategią oraz rozpoczęciu procesu jej wdrażania.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiają priorytety oraz sposób postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z tym, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania gminy, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Zgodnie z tym, podzielone je na kilka zasadniczych grup:

1. dokumenty aktualne, kierunkowo zgodne z założeniami strategii, m.in.:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce, przyjęte Uchwałą nr XXIX/254/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 20 grudnia 2021 r. (według

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

rządowego projektu nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w perspektywie kilku lat studium ma zostać zastąpione planem ogólnym gminy);

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące 100% powierzchni gminy;
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zembrzyce na lata 2019 -2034, zaktualizowane Uchwałą nr XXXVIII/369/23 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 27 stycznia 2023 r. (zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, projekt założeń aktualizuje się co najmniej raz na 3 lata);
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zembrzyce na lata 2014-2032, przyjęty Uchwałą IV/32/15 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 04 kwietnia 2015 r.;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zembrzyce – aktualizacja na lata 2021-2024, przyjęta Uchwałą nr XXXIII/289/22 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 31 marca 2022 r. (rekomendowana aktualizacja w 2024 r. - obowiązku stworzenia planu nie wymuszają przepisy prawa, jednak jest on kluczowy w kontekście pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na działania w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, upowszechniania OZE itp.);
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Zembrzyce na lata 2022 -2025, przyjęty Uchwałą nr XXXVIII/326/22 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 27 września 2022 r.;
- Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Zembrzyce wraz z określeniem granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2019 r., przyjęty Uchwałą nr VII/69/19 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 czerwca 2019 r. (zaleca się stałe monitorowanie wydatków oświatowych w gminie, w tym w kontekście obecnych i przyszłych potrzeb oraz zmian demograficznych, a także możliwości organizacyjno-finansowych gminy);
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zembrzyce na lata 2021 – 2027 r., przyjęta Uchwałą nr XXI/198/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 30 kwietnia 2021 r.;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zembrzyce na lata 2021- 2024, przyjęty Uchwałą XXI/199/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 30 kwietnia 2021 r. (wymagana aktualizacja w 2024 r.; zgodnie z nowelizacją ustawy antyprzemocowej, dotychczasowe pojęcie „przemoc w rodzinie” zostało zastąpione przez „przemoc domową”, jednocześnie poszerzona została jej definicja, nastąpiły też inne zmiany w terminologii, zmodyfikowana została procedura „Niebieskiej karty” i wprowadzone programy psychologiczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy);
- Gminny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej dla Gminy Zembrzyce na lata 2023-2025, przyjęty Uchwałą nr XLV/381/23 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 28 kwietnia 2023 r.;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zembrzyce na lata 2023- 2026, przyjęty Uchwałą nr XXXII/354/22 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 29 grudnia 2022 r.;

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

- Roczny Program Współpracy Gminy Zembrzyce z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2023 rok, przyjęty Uchwałą XXXIX/332/22 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 27 października 2022 r. (dokument przyjmowany corocznie, możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego);
 - Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Zembrzyce, ostatnio zaktualizowana Uchwałą nr XLVI/398/23 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 13 czerwca 2023 r. (aktualizacja zgodnie z potrzebami);
2. dokumenty wymagające aktualizacji, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
- Program ochrony środowiska dla Gminy Zembrzyce na lata 2020-2023 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2024- 2027, przyjęty Uchwałą nr XVIII/168/20 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 30.12.2020 r. (okres obowiązywania programu kończy się, planowana aktualizacja w 2023 r.);
 - Gminny plan zarządzania kryzysowego (aktualizacja z wykorzystaniem doświadczenia kadr zarządzających gminą w czasie pandemii COVID-19, a także uwzględniająca wojnę w Ukrainie oraz związany z tym kryzys migracyjny);
3. dokumenty wymagające opracowania, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych - zgodnie z Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Przez to przedsiębiorstwo rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność;
 - Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy - zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, gmina może tworzyć i posiadać zasób mieszkaniowy; w takim przypadku rada gminy ma obowiązek uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który powinien być opracowany na co najmniej pięć kolejnych lat oraz obejmować m.in. prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy, planowaną sprzedaż lokali, plan remontów i modernizacji, zasady polityki czynszowej, wysokość kosztów w kolejnych latach;
 - Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych - zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej;
4. dokumenty możliwe do opracowania, m.in.:
- Plany odnowy miejscowości – plany mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia.

MONITORING, OCENA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Sprawozdawczość z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku będzie prowadzona systematycznie w układzie rocznym. Będzie zintegrowana z obowiązkiem przygotowywania i publikacji corocznego raportu o stanie gminy, który obejmuje podsumowanie działalności w roku poprzednim. Realizatorzy poszczególnych działań określonych w strategii będą w określonym terminie składali sprawozdania cząstkowe na wystandaryzowanym wzorze formularza do podmiotu zarządzającego wdrażaniem strategii (Referat Inwestycji i Rozwoju w Urzędzie Gminy Zembrzyce), opisując przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym. Na tej podstawie podmiot ten będzie opracowywał zbiorcze podsumowanie, które będzie następnie jednym z rozdziałów w ramach raportu o stanie gminy. Wójt Gminy Zembrzyce zatwierdza raport i przekazuje go Radzie Gminy Zembrzyce w określonym terminie. Raport będzie stanowił podstawę oceny i sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania strategii. Opisana ramowa procedura ta także może zostać uszczegółowiona przez Wójta Gminy Zembrzyce, np. w formie zarządzenia.

Sprawozdawczość powinna uwzględniać kierunki działań określone w planie operacyjnym strategii, a także przypisane im wskaźniki, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Zostały one określone w oparciu o dostępne dane historyczne oraz na podstawie założonych efektów działań. Należy pamiętać, że wpływ na ich osiągnięcie będzie miał szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych, niemożliwych do określenia w momencie tworzenia strategii. Mogą one być poszerzane, zamieniane lub aktualizowane, zgodnie z potrzebami.

Strategia podlega ocenie aktualności pod kątem potrzeb i stopnia realizacji założonych celów rozwojowych. Zmiany wprowadzane w dokumencie powinny odpowiadać na potrzeby zmian, które wynikają z procesu oceny, opartego na systematycznym monitoringu. Poza wspomnianymi elementami (analiza postępu rzeczowego i analiza wskaźnikowa), rekomenduje się uwzględnienie oceny społecznej (itp. badanie ankietowe, wywiady, warsztat z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych). Możliwe jest również zaangażowanie w proces oceny niezależnych ekspertów zewnętrznych.

Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

OBSZAR STRATEGICZNY 1. GOSPODARKA I TURYSTYKA					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Poprawa klimatu dla biznesu oraz wsparcie i promocja rzemiosła oraz przedsiębiorczości lokalnej.	Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach	489 podmiotów według stanu na 2022 rok	510 podmiotów według stanu na 2030 rok
	Zwiększenie dochodów budżetu gminy	Dochody gminy z tytułu podatku PIT	Urząd Gminy Zembrzyce	4 893 770,40 zł średni roczny dochód z podatku PIT w latach 2018 -2022	5 500 000 zł średni roczny dochód z podatku PIT w latach 2023 -2030
1.2. Rozwój i wypromowanie oferty turystycznej	Profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego	Liczba korzystających z Punktu	Gminne Centrum	100 osób w 2022 roku	150 osób w 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

oraz wzmocnienie jej roli jako gałęzi gospodarki lokalnej.		Informacji Turystycznej w skali roku	Kultury i Czytelnictwa		
	Wypromowanie i upowszechnienie najważniejszych miejsc i atrakcji turystycznych na terenie gminy i w subregionie	Liczba odsłon artykułów na stronie internetowej gminy	Urząd Gminy Zembrzyce	800 000 odsłon średniorocznie w latach 2021-2022	850 000 odsłon średniorocznie w latach 2023-2030
OBSZAR STRATEGICZNY 2. INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
2.1. Udoskonalenie polityki ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzeni.	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy	Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła	Urząd Gminy Zembrzyce	1 701 gospodarstw według stanu na 2022 rok	1 450 gospodarstw według stanu na 2030 rok
	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości infrastruktury oraz usług kanalizacyjnych	Liczba gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Zembrzycach	1 114 gospodarstw w 2022 roku	1 200 gospodarstw w 2030 roku
2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz mobilności, komfortu i bezpieczeństwa podróżujących.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Liczba wypadków na drogach na terenie gminy	Urząd Gminy Zembrzyce	4 wypadki w 2022 roku	3 wypadki średniorocznie w okresie 2023 - 2030
	Zwiększenie efektywności energetycznej i finansowej systemu oświetlenia ulicznego	Liczba energooszczędnych punktów oświetlenia na terenie gminy	Urząd Gminy Zembrzyce	70 szt. lamp energooszczędnych według stanu na 2022 rok	120 szt. lamp energooszczędnych na koniec 2030 roku
OBSZAR STRATEGICZNY 3. MIESZKAŃCY I SAMORZĄD					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
3.1. Poprawa jakości kształcenia i jego lepsze dostosowanie do potrzeb i wyzwań współczesności.	Dostosowanie sieci oświatowej do faktycznych potrzeb społecznych	Wydatki na utrzymanie danej szkoły w przeliczeniu na jednego ucznia	Urząd Gminy Zembrzyce	15 341,00 zł w roku szkolnym 2021/2022	18 000 zł w roku szkolnym 2029/2030
	Zwiększenie efektywności organizacyjnej i finansowej sieci oświatowej w gminie	Udział wydatków na oświatę w wydatkach ogółem budżetu lokalnego	Urząd Gminy Zembrzyce	29,20 % w 2022 roku	30% w 2030 roku
3.2. Rozwój oferty czasu wolnego i wieloaspektowa aktywizacja mieszkańców.	Zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej, artystycznej, a	Liczba zajęć w ofercie Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zembrzycach	3 zajęcia stałe, 55 uczestników w 2022 roku	4 zajęcia stałe, 4 zajęcia czasowe. 100 uczestników w 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

	także sportowej i rekreacyjnej	w skali roku oraz liczba ich uczestników			
	Wypromowanie i upowszechnienie zasobów kultury i dziedzictwa lokalnego	Liczba osób odwiedzających Izby regionalne w Zembrzycach i Tarnawie Górnej w skali roku	Gminne Centrum Kultury i Czytelniactwa w Zembrzycach	230 osób w 2022 roku	300 osób w 2030 roku
3.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców.	Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zembrzycach	188 rodzin w 2022 roku	200 rodzin w 2030 roku
	Zwiększenie gotowości bojowej i zdolności kooperacji służb	Środki wydatkowane przez gminę na zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP	Urząd Gminy Zembrzyce	145 106,44 zł w 2022 roku	200 000 zł w 2030 roku
3.4. Rozwój nowoczesnego zarządzania publicznego i procesów współpracy.	Zwiększenie odsetka spraw realizowanych elektronicznie	Odsetek spraw realizowanych elektronicznie w skali roku	Urząd Gminy Zembrzyce, Jednostki organizacyjne	25,63 % w 2023 roku	30,00% w 2030 roku
	Wzrost znaczenia i profesjonalizacja organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych oraz realizowanych przez nie działań	Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z samorządem w skali roku	Urząd Gminy Zembrzyce	13 organizacji w 2023 roku	20 organizacji w 2030 roku

Źródło: opracowanie przez UG Zembrzyce

UPRZEDNIA EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku zastosowano przede wszystkim ewaluację partycypacyjną, czyli ewaluator traktowany był jako współautor dokumentu, angażując się zarówno na etapie diagnostycznym, jak również na kolejnych etapach, związanych z opracowaniem założeń programowych, funkcjonalno-przestrzennych i wdrożeniowych strategii. Dzięki temu mógł lepiej poznać specyfikę dokumentu i być stałym wsparciem w pracach nad nim. Jednocześnie zrealizowano dodatkowe badanie ewaluacyjne w odniesieniu do opracowanego projektu strategii. Ostateczne zakończenie uprzedniej ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu strategii uwzględniającego wnioski z konsultacji społecznych i opinię wydaną przez Zarząd Województwa Małopolskiego.

Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena ex ante projektu Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności, a także spójności oraz sformułowanie możliwych do zastosowania rekomendacji dotyczących pożądaných zmian projektu dokumentu.

Zakresem badania objęty został projekt strategii, w szczególności jego elementy: diagnoza, analiza SWOT, wizja rozwoju, cele rozwojowe i kierunki działań, wymiar przestrzenny strategii, system realizacji, w tym wymiar finansowy.

Ewaluacja zakładała zastosowanie kilku metodach badawczych, przede wszystkim:

- badań gabinetowych (analiza danych zastanych),
- badania wśród pracowników samorządowych,
- panelu eksperckiego.

Pierwsza z metod polegała na analizie dostępnych dokumentów, opracowań czy analiz odnoszących się do podejmowanych zagadnień: aktów prawnych, strategii i programów branżowych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, dokumentów unijnych dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027 itp. Druga zakładała realizację dedykowanego badania w formie ankiety on-line wśród głównych przyszłych realizatorów strategii, tj. pracowników Urzędu Gminy Zembrzyce oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Z kolei zadaniem panelu ekspertów była dyskusja nad projektem strategii oraz nad materiałem zgromadzonym przez zespół badawczy.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne wykazało wysoką jakość dokumentu:

- spójność i logikę wewnętrzną (widoczne są silne powiązania mające charakter przyczynowo-skutkowy, a także wymiar horyzontalny),
- dobre określenie celów strategicznych i operacyjnych (cele zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, jak również sprostania wyzwaniom, jakie zostały uznane za istotne w kontekście rozwoju gminy),
- istotność i zasadniczą kompletność zakładanej w strategii interwencji (działania, które odpowiadają na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców),
- silne powiązania z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno poziomu krajowego, jak i europejskiego (co uprawdopodobnia współpracę i daje szansę na uzyskanie zewnętrznego wsparcia dla realizacji kluczowych zadań),
- zintegrowanie strategii, uwzględnienie wymiaru przestrzennego, istotnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia celów rozwojowych,
- dobrze zaprojektowany system realizacji (określa sposób organizacji procesów wdrażających strategię, w tym m.in. wskazuje podmioty biorące udział w realizacji strategii, mając na uwadze rolę i kompetencje oraz relacje między nimi, przedstawia podział zadań, proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii, określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, określa sposób monitorowania realizacji strategii, uwzględnia poziom społeczny),
- system finansowania osiągnięcia celów (zawiera ramy finansowe, a jednocześnie analizę potwierdzającą zdolności finansowo-realizacyjne gminy, określa potencjalne źródła finansowania, w tym inne niż budżet lokalny, który samodzielnie nie zapewni finansowania dla wszystkich działań, w tym inwestycyjnych, określonych w strategii; jednocześnie, realnie oceniając budżet i możliwości gminy, trzeba zaznaczyć, że realizacja założeń strategii nie będzie możliwa bez współpracy i współfinansowania zadań ze środków zewnętrznych).

Jednocześnie umożliwiło opracowanie w stosunku do projektu Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku rekomendacji, które w finalnym porozumieniu ekspertów i samorządu lokalnego objęły m.in. następujące kwestie i jednocześnie znalazły odzwierciedlenie w zmianach w projekcie dokumentu strategii:

- poprawki w ramach rozdziału pn. Potencjalne źródła finansowania (uszczegółowienie i zaktualizowanie informacji ważnych w kontekście działań gminy oraz usunięcie ogólnych, aby rozdział był bardziej czytelny i funkcjonalny);
- korekta zapisów z „rozporządzenie Wójta” na „zarządzenie Wójta”;
- poprawki we fragmentach dotyczących modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie (zaznaczenie spójności modelu gminnego z ustaleniami przestrzennymi zawartymi w dokumentach szczebla regionalnego, wdrożenie opisu obecnej i docelowej sytuacji zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego wraz z dedykowaną mapką, wskazanie, jak będzie ustalane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, korekta zapisów „dokumenty przestrzenne/planistyczne” na „akty planowania przestrzennego”) oraz modyfikacja kierunku działań 2.1.7. (wskazanie na konieczność zgodności z nowymi przepisami);
- Poprawki redakcyjne i edycyjne.

RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY ZEMBRZYCE DO 2030 ROKU

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wielkości środków finansowych szacowanych na realizację strategii, a jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Uzależnione są one od uregulowań prawa krajowego, sytuacji społeczno-gospodarczej, stanu finansów publicznych, dostępności dodatkowych środków na rozwój, w tym unijnych, zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego realizowanych przez gminę zadań, jej zdolności administracyjnych i organizacyjno-zarządczych, kondycji finansowej oraz możliwości inwestycyjnych, przede wszystkim w perspektywie długofalowej. Przy ich konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane podczas opracowywania innych podobnych tematycznie dokumentów, projektów, studiów wykonalności itp., a także wynikające z realizacji działań w ostatnich latach, w szczególności w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce na lata 2016-2023. Ważnym punktem odniesienia były dostępne na moment tworzenia ram finansowych informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Finansowanie działań rozwojowych, określonych w strategii, będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które gmina może skutecznie zabiegać. Wśród nich najistotniejsze są środki publiczne. Środki pochodzące z budżetu lokalnego będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolność gminy do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów lokalnych, a także dokonać próby określenia potencjału inwestycyjnego gminy w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych.

W analizowanym okresie 2012-2021 dochody i wydatki budżetu gminy rosły, zwiększając się około dwukrotnie z 14,2 do ponad 32,9 mln zł w przypadku dochodów i z 14,9 do 28,2 mln zł w przypadku wydatków. Wzrostom tym towarzyszyły zmiany struktury budżetu.

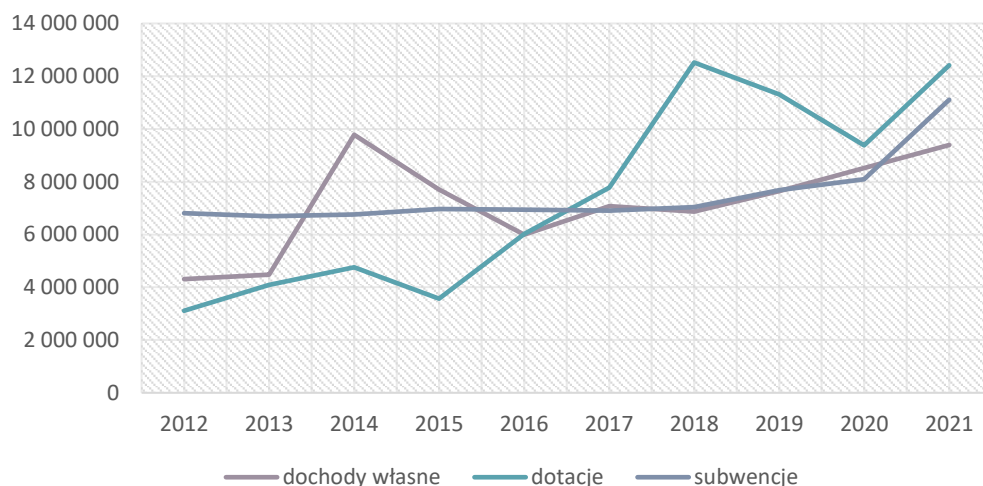
Najważniejszym źródłem dochodów w ostatnich latach były dotacje, choć jeszcze do 2016 r. było odwrotnie. Na przestrzeni dekady ich wzrost był 4-krotny: z niespełna 3,1 mln w roku 2012 do 12,4 mln zł w roku 2021 (+9,3 mln zł). Przełożył się on na zwiększenie ich udziału w budżecie z 22% do 38%. Źródłem tych zmian jest zarówno skuteczność samorządu w pozyskiwaniu środków państwowych, jak i przyczyny od niego niezależne. Jedną z nich było wprowadzenie rządowych transferów pieniężnych przekazywanych samorządom w ramach programu „Rodzina 500+”. Środki te gmina w całości dystrybuowała wśród mieszkańców i nie miały one przełożenia na jej realne zdolności finansowe. Odpowiedzialność za wydawanie świadczeń przeszła w 2022 r. na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Należy się spodziewać, iż zmiana ta znacząco zaznaczy się na statystykach finansowych gmin w całej Polsce, w tym również gminy Zembrzyce.

Drugą najważniejszą pozycję budżetu w 2021 roku były subwencje (33,7% wpływów). O ile ich poziom pozostawał do 2018 r. niemal stały (ok. 7 mln zł), w ostatnich badanych latach wzrósł o ok. 4 mln zł za sprawą transferów rządowych zaliczanych jako uzupełnienie subwencji. Należy odnotować, iż w największej części wpływy subwencyjne stanowią jednak pieniądze na finansowanie gminnej oświaty. Na przestrzeni analizowanego okresu środki te (tzw. subwencja oświatowa) stanowiły średniorocznie prawie $\frac{2}{3}$ ogółu subwencji.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

W 2021 r. za najmniejszą część budżetu odpowiadały dochody własne (28,5%). Ich poziom wyniósł wtedy 9,4 mln zł, z czego połowę stanowiły wpływy z podatku dochodowego PIT. Dochody własne są kluczową klasą dochodów samorządu, w największym stopniu determinująca zdolność gminy do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w długim okresie czasu.

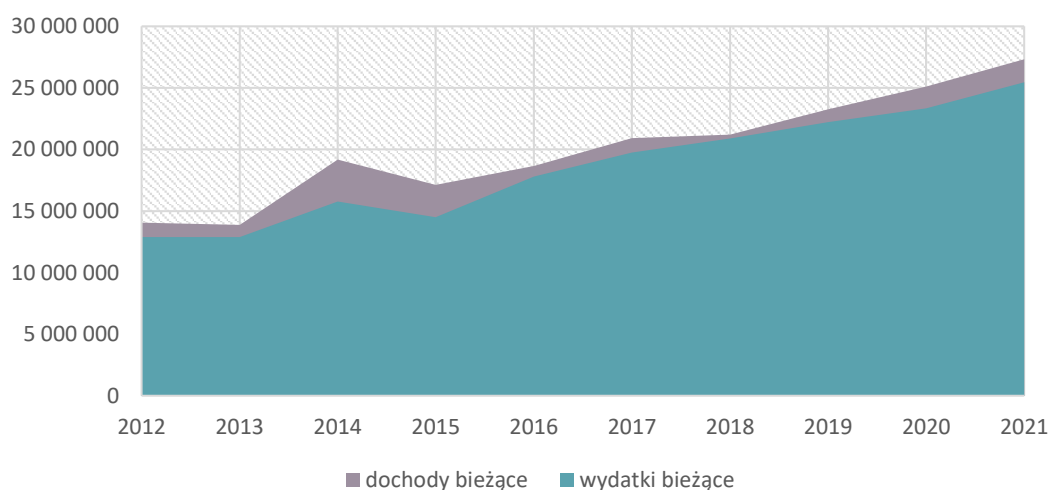
Wykres 8. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Zembrzyce w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Podstawowym czynnikiem, który kształtuje zdolność gminy do finansowania rozwoju w krótkim i średnim okresie jest wypracowywana przez nią nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą dochodów bieżących a kwotą wydatków bieżących. Nadwyżka może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu terytorialnego. W badanym okresie gmina Zembrzyce generowała nadwyżkę operacyjną w średniej wysokości ok. 1,5 mln zł rocznie, co stanowiło ok. 8% dochodów bieżących.

Wykres 9. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Zembrzyce w latach 2012-2021

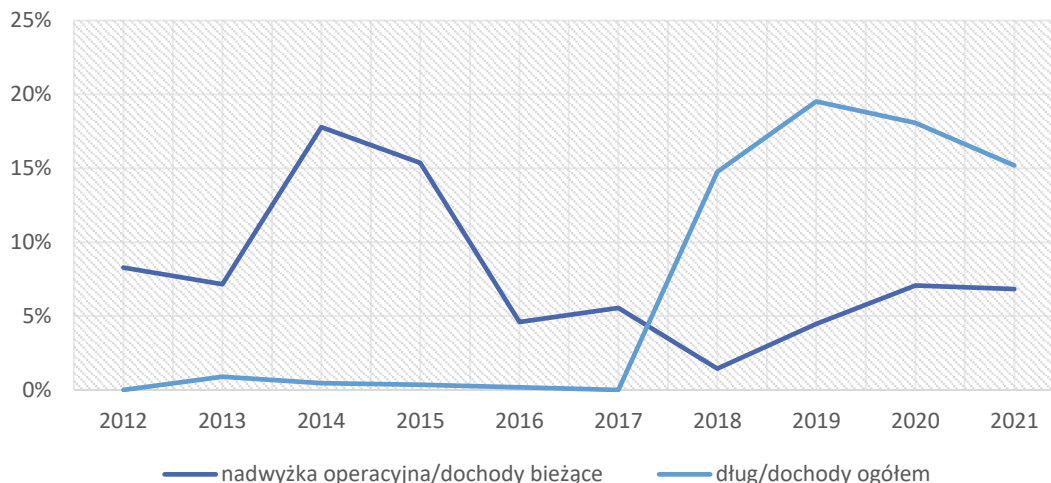

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Wskaźnikiem uzupełniającym bieżącą kondycję finansową gminy jest zestawienie nadwyżki i poziomu zadłużenia. W analizowanym okresie gmina zachowała zdolność do utrzymania nadwyżki bez względu na skokowy wzrost zadłużenia w ostatnich latach. Należy przy zaznaczyć, iż był to skok z poziomu długu równego zero.

Wykres 10. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących oraz zadłużenie gminy Zembrzyce w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Szczególnym rodzajem aktywności samorządu terytorialnego jest jego polityka inwestycyjna. W okresie analizowanych 10 lat na inwestycje samorząd przeznaczał średniorocznie 3,6 mln zł, co stanowiło średnio 15,5% ogółu wydatków. Szczyt aktywności inwestycyjnej przypadł na lata 2018-2019 (łącznie ok. 15,3 mln zł). Istotny udział w tych wydatkach miały dotacje na realizację projektów unijnych, pochodzące bezpośrednio z funduszy europejskich, jak i dystrybuowanych przez władze centralne – średniorocznie odpowiadały za prawie połowę (48%) kwot przeznaczanych na inwestycje.

Wykres 11. Wydatki inwestycyjne oraz środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i projektów unijnych z UE i budżetu państwa pozyskane przez gminę Zembrzyce w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Podsumowując należy stwierdzić, że gmina Zembrzyce wchodzi w okres nowej strategii rozwoju z kondycją finansową pozwalającą na podejmowanie kolejnych przedsięwzięć inwestycyjnych pomimo ich rosnących kosztów rynkowych. Władzom udało się utrzymać dodatni bilans budżetowy przez cały analizowany okres. Aktywność inwestycyjna względem dochodów pozostawała znaczna dzięki pozyskiwanym środkom zewnętrznym. Z kolei zadłużenie budżetowe w 2021 roku pozostawało na kontrolowanym poziomie. Należy przy tym jednak odnotować relatywnie niewielką siłę bazy dochodów własnych. W perspektywie kolejnych lat zaleca się uwagę przede wszystkim na tych kierunkach działań, które posłużą do jej wzmocnienia.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. Przedstawia je poniższa tabela, wskazując jednocześnie ich szacunkowe koszty. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Tabela 10. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
1.	Budowa sali gimnastycznej w miejscowości Śleszowice wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Śleszowice	2023-2025	5.000.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
2.	Budowa chodnika dla pieszych przy drodze powiatowej w miejscowości Śleszowice	Śleszowice	2026-2030	3.700.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
3.	Budowa chodnika dla pieszych przy drodze powiatowej w miejscowości Tarnawa Dolna	Tarnawa Dolna	2026-2030	3.100.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
4.	Termomodernizacja wraz z montażem źródeł odnawialnych energii na obiektach mienia komunalnego gminy	Tarnawa Dolna, Śleszowice	2025-2027	3.000.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
5.	Modernizacja ujęcia wody w Tarnawie Górnej	Tarnawa Górna	2025-2026	1.500.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
6.	Modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną	Zembrzyce, Tarnawa Dolna, Śleszowice, Tarnawa Górna	2025-2030	10.000.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
7.	Budowa sieci kanalizacji w miejscowości Marcówka wraz z oczyszczalnią ścieków	Marcówka	2027-2030	36.000.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE
8.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Marcówka wraz z ujęciem wody	Marcówka	2027-2030	14.000.000	Środki własne, Dotacje z budżetu Państwa i UE

Źródło: opracowanie przez UG Zembrzyce

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego gminy zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Zembrzyce zmienionej Uchwałą nr XLIV/380/23 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 31 marca 2023 roku. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość zsumowanych wydatków gminy na poziomie ok. 29,1 mln zł.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Zembrzyce, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = W_{og} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

W_{og} = wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jego prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny przyjęto za ramy przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne, ustalono że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w okresie 2012-2021 wynosiła 15,5%. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu zdolności inwestycyjnych z analizowanego okresu, gmina mogłaby co roku przeznaczyć na inwestycje w okresie 2023-2030 ok. 4,5 mln zł. Jak wykazano, w latach 2012-2021 gmina wydatkowała na inwestycje przeciętnie rocznie ok. 3,6 mln zł. W tym kontekście szacowana kwota na inwestycje w latach realizacji strategii jest ambitna, ale możliwa do realizacji, przy założeniu współpracy finansowej z innymi partnerami oraz wsparcia kluczowych inwestycji ze środków zewnętrznych (co wynika z szacowanego potencjału inwestycyjnego gminy oraz przybliżonej sumy kosztów inwestycji wskazanych w tabeli). Trzeba jednocześnie wskazać na warunek szybkiej i pełnej dostępności środków unijnych dla Polski oraz niepogarszania się istotnie sytuacji makroekonomicznej, w tym dotyczącej inflacji oraz kosztów energii, co ma zasadniczy wpływ na kondycję finansów i zdolności inwestycyjne gminy. Mając na względzie bazę dochodów gminy, a także prognozy gospodarcze na najbliższe lata, rekomenduje się realizację w pierwszej kolejności tych projektów inwestycyjnych, które będą zmierzały do wzmocnienia stabilności gospodarczej jednostki. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu, w szczególności makroekonomicznym, finansowo-podatkowym i prawnym.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA⁴

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać kilka podstawowych źródeł:

- środki pochodzące z budżetu gminy, w tym środki przeznaczone na pokrycie wkładu własnego do zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej pozyskiwane w ramach programów krajowych oraz programu regionalnego,
- środki pochodzące z innych instrumentów i mechanizmów europejskich, w tym fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki z budżetu państwa oraz regionu, w tym środki celowe i dotacje państwowe, dedykowane fundusze i programy,
- środki z funduszy celowych, w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki sektora prywatnego, w tym środki inwestorów prywatnych, sektora pozarządowego lub środki pozyskane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie przede wszystkim okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Filarem unijnego planu odbudowy ma być **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro, z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld euro, dodatkowo ponad 34 mld euro z części pożyczkowej funduszu. Podstawą wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do

⁴ Kwoty prezentowane w rozdziale są orientacyjne i mogą ulec zmianie w związku z prowadzonymi negocjacjami i zmianami w przedmiotowych programach i dokumentach na etapie ich finalnego opracowywania czy modyfikowania w trakcie samej realizacji.

tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki – 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa – 3,034 mld euro, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia – 4,262 mld euro, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność – 6,074 mld euro, 25,5%⁵.

¹/₃ środków z funduszu ma trafić do samorządów⁶.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej dla Polski to ok. 170 mld euro (w cenach bieżących). 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela. W ramach programów krajowych możliwa będzie realizacja projektów również przez pojedyncze jednostki samorządu terytorialnego, jak gmina Zembrzyce.

Tabela 11. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski

Lp.	Program	Kwota	Podstawowe kategorie projektów
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	Ponad 25 mld €	M.in. rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Ok. 7,9 mld €	M.in. innowacje, współpraca nauki i biznesu.
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	Ponad 4 mld €	M.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność.
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Ok. 2 mld €	M.in. cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo.
5.	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)	Ok. 2,5 mld €	Specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej.
6.	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	Ok. 0,5 mld €	Wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne.
7.	Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)	4,4 mld €	Pomoc w transformacji dla regionów górniczych.
8.	Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)	0,475 mld €	Wsparcia osób doświadczających najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej.
9.	Fundusze Europejskie dla Rybactwa	0,5 mld €	Wsparcie sektora rybactwa.
10.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,56 mld €	Wykorzystywanie zasobów i rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

⁵ <https://crido.pl/blog-business/krajowy-plan-odbudowy-komponent-a-odpornosc-i-konkurencyjnosc-gospodarki/>

⁶ <https://www.money.pl/gospodarka/kpo-sejm-zdecydowal-ws-funduszu-odbudowy-oto-najwazniejsze-informacje-6635999141600000a.html>

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Na poziomie województwa małopolskiego, wdrażany będzie program **Fundusze Europejskie dla Małopolski**, o łącznej wartości 2,69 mld euro (w tym 1,7 mld euro na EFRR oraz 687 mln euro na EFS+ oraz 264 mln euro na FST)⁷. Priorytety programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 określa poniższa tabela.

Tabela 12. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości

Numer i nazwa priorytetu		Cele realizowane w ramach priorytetu
1.	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, • czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów, • wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.
2.	Fundusze europejskie dla środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, • wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju, • wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, • wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, • wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, • wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
4.	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.
5.	Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, • wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne;], • zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, • wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; • wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,

⁷ Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2282/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 30 grudnia 2022 r.

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

		<ul style="list-style-type: none"> wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia, wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej, wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie, zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
8.	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej	<ul style="list-style-type: none"> Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, wersja z dnia 30.12.2022 r., <https://www.fundusze.malopolska.pl/program>

W ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 w Polsce wdrażane będą – dla wzmocnienia wpływu lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej - wszystkie narzędzia terytorialne wymienione w art. 28 rozporządzenia ogólnego, tj.

- zintegrowane inwestycje terytorialne – dedykowane miejskim obszarom funkcjonalnym uznanym za obszary strategicznej interwencji, realizowane przez partnerstwa samorządowe na podstawie strategii ZIT;
- rozwój lokalny kierowany przez społeczność – instrument reprezentujący oddolne podejście terytorialne w rozwoju lokalnym, gdzie kluczową rolę w procesie wdrażania RLKS odgrywają Lokalne Grupy Działania, działające w oparciu o lokalne strategie rozwoju;
- inne instrumenty terytorialne – realizowane przez partnerstwa samorządowe lub pojedyncze gminy na podstawie opracowanych strategii terytorialnych.

Gmina Zembrzyce na pewno skorzysta z jednego z nich. Jako członek Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podbabiogórze” będzie mogła wnioskować o środki na zadania spójne z założeniami lokalnej strategii rozwoju.

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**:

- Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona zabytków, Partnerstwo dla książki, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży)⁸;
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport wyczynowy, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami (np. Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej, Program modernizacji kompleksów sportowych „Moje Boisko – ORLIK 2012”, Program „Sport dla Wszystkich”, „Sport Wszystkich Dzieci”, „Szkolny Klub Sportowy”, „Klub”, „Lokalny Animator Sportu”)⁹;
- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025)¹⁰;
- Narodowy¹¹ oraz Wojewódzki¹² Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową.
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwi współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych¹³;
- Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia¹⁴;
- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Program Inwestycji Strategicznych, zapewniają bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe)¹⁵.

⁸ <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-2022>

⁹ <https://www.gov.pl/web/sport/sport666>

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

¹¹ <http://infosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/>

¹² <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorządu-terytorialnego/>

¹³ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-fundusz-rozwoju-drog---dawniej-fundusz-drog-samorządowych>

¹⁴ <https://pfr.pl/oferta/fundusz-inwestycji-samorządowych.html>

¹⁵ <https://www.gov.pl/web/premier/program-inwestycji-strategicznych>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2021 r. (po lewej) oraz struktura demograficzna gminy Zembrzyce w latach 2017-2021 (po prawej)	8
Wykres 2. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w 2022 r. (po lewej) oraz porównanie struktury gospodarczej gminy Zembrzyce w latach 2018 i 2022	10
Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.	11
Wykres 4. Statystyka wymiany nieekologicznych kotłów z udziałem finansowym gminy Zembrzyce w latach 2016-2021	13
Wykres 5. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Zembrzyce w latach 2018-2022	19
Wykres 6. Dochody i wydatki budżetu gminy Zembrzyce w mln zł w okresie 2017-2021	22
Wykres 7. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2018-2021	23
Wykres 8. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Zembrzyce w latach 2012-2021	99
Wykres 9. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Zembrzyce w latach 2012-2021	99
Wykres 10. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących oraz zadłużenie gminy Zembrzyce w latach 2012-2021	100
Wykres 11. Wydatki inwestycyjne oraz środki zewnętrzne na finansowanie inwestycji i projektów unijnych z UE i budżetu państwa pozyskane przez gminę Zembrzyce w latach 2012-2021.....	100

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba mieszkańców jednostek porównywanych w 2021 r. i jej zmiana [%] w latach 2017-2021 (po lewej) oraz liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Zembrzyce w tym samym roku i jej zmiana w analizowanym okresie (po prawej)	7
Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby ludności w roku 2030 w stosunku do roku 2020 w jednostkach porównywanych.....	8
Rysunek 3. Liczba podmiotów w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2021 r.	9
Rysunek 4. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. w jednostkach porównywanych	11
Rysunek 5. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2021 r.	12
Rysunek 6. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2021 r. (po lewej) oraz odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Zembrzyce posiadających dostęp do wodociągu w 2022 r. (po prawej)	14
Rysunek 7. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji w 2021 r. (po lewej) oraz odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Zembrzyce posiadających dostęp do kanalizacji w 2022 r. (po prawej)	14
Rysunek 8. Rozmieszczenie ochotniczych straży pożarnych w gminie Zembrzyce w 2022 r.	17
Rysunek 9. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Zembrzyce w 2022 r.20	
Rysunek 10. Przeciętny dochód (po lewej) i przeciętne wydatki (po prawej) budżetów wybranych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla lat 2017-2021	22
Rysunek 11. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Zembrzyce, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej	68
Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Zembrzyce.....	70
Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Zembrzyce.....	72

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku

Rysunek 14. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Zembrzyce	73
Rysunek 15. Schematyczne rozmieszczenie najważniejszych zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej w gminie Zembrzyce	75
Rysunek 16. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Zembrzyce przez samorząd gminny do 2030 r.....	76
Rysunek 17. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zembrzyce	78
Rysunek 18. Krajowe obszary strategicznej interwencji	81
Rysunek 19. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.).....	82
Rysunek 20. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia	83
Rysunek 21. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce	83
Rysunek 22. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	84
Rysunek 23. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce.....	85

Spis tabel

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2019-2022.....	21
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Zembrzyce	24
Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. GOSPODARKA I TURYSTYKA	33
Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	43
Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. MIESZKAŃCY I SAMORZĄD	50
Tabela 6. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Zembrzyce wraz z przypisanymi celami środowiskowymi i działaniami	63
Tabela 7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Zembrzyce	78
Tabela 8. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu	87
Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	93
Tabela 10. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania	101
Tabela 11. Podział środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE dla Polski	104
Tabela 12. Opis priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości	105

Spis map

Mapa 1. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. raz na 10 lat) – w granicach granatowych linii.....	61
Mapa 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. raz na 100 lat) – w granicach granatowych linii.....	62
Mapa 3. Obszar zagrożenia powodzią przy niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=0,2%, tzw. raz na 500 lat) – w granicach granatowych linii.....	62

Spis schematów

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	28
Schemat 2. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku.....	29

Urząd Gminy Zembrzyce

34-210 Zembrzyce 540

telefon: (33) 874-60-02, 874-60-40

e-mail: gmina@zembrzyce.pl

www.zembrzyce.pl

